

**ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

**ΚΑΛΚΑΚΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ**

2007

**ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

ΚΑΛΚΑΚΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

Υποβληθείσα για το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα στη Διοίκηση Επιχειρήσεων
Τμήμα Οργάνωσης & Διοίκησης Επιχειρήσεων

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

2007

ΑΦΙΕΡΩΣΗ

Στους λατρευτούς μου γονείς Κωνσταντίνο και Κωνσταντίνα
και στον αδελφό μου Βασίλη.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στα παρακάτω πρόσωπα, τα οποία με βοήθησαν στην ολοκλήρωση των σπουδών μου στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στη Διοίκηση Επιχειρήσεων για Στελέχη, καθώς και της παρούσας εργασίας.

Αρχικά θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές ευχαριστίες μου στον καθηγητή κ. Αρτίκη Γεώργιο του τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης του Πανεπιστημίου Πειραιώς, ο οποίος με προέτρεψε να ασχοληθώ με το συγκεκριμένο θέμα και μου προσέφερε πολύτιμες συμβουλές και γνώσεις για τη συγγραφή της εργασίας μου.

Κατόπιν θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω τους συναδέλφους μου στη Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού της Τράπεζας Πειραιώς, για την παροχή των σημειώσεων των σεμιναρίων της Τράπεζας, οι οποίες ήταν πολύτιμες για την ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω το συμφοιτητή μου στο πρόγραμμα Κούτρα Νικόλαο που με τη συμπαράστασή του έκανε πιο ευχάριστη και δημιουργική τόσο την προετοιμασία των εξετάσεων, όσο και τη συγγραφή των εργασιών των μαθημάτων.

Τέλος θα ήθελα να εκφράσω ξεχωριστές ευχαριστίες στους γονείς μου Κωνσταντίνο και Κωνσταντίνα που χωρίς την αμέριστη συμπαράστασή τους δεν θα είχα καταφέρει να ολοκληρώσω με επιτυχία τόσο το πρόγραμμα όσο και τη συγγραφή της εργασίας μου.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ευχαριστίες

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

- 1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ
- 1.2 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
 - 1.2.1 Οφέλη Πιστούχων
 - 1.2.2 Οφέλη Τραπεζών
- 1.3 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
- 1.4 ΚΑΝΟΝΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
 - 1.4.1 Γενικοί Κανόνες
 - 1.4.2 Ειδικό Κανόνες
 - 1.4.3 Πιστωτικοί Κανόνες
- 1.5 ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ
 - 1.5.1 Πιστοποιητικό Ασφαλιστικής Ενημερότητας
 - 1.5.2 Αποδεικτικό Φορολογικής Ενημερότητας
 - 1.5.3 Πιστοποιητικό Επιμελητηρίου
- 1.6 ΚΟΣΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ
- 1.7 ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ
 - 1.7.1 Επιτόκιο Κεφάλαιο Κίνησης
 - 1.7.2 Επιτόκιο Μακροπροθέσμων Δανείων
 - 1.7.3 Επιτόκιο Βιοτεχνικών Δανείων
 - 1.7.4 Διατραπεζικό Επιτόκιο (EURO)
 - 1.7.5 Επιτόκιο Υπερημερίας
- 1.8 ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
- 1.9 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ
 - 1.9.1 Προσέλκυση Επιχειρήσεων
 - 1.9.2 Στάδια Διαδικασίας Έγκρισης Χρηματοδοτήσεων
 - 1.9.2.1 Έλεγχος Δικαστηριακών και Δυσμενών Στοιχείων
 - 1.9.2.2 Επίσκεψη στις Εγκαταστάσεις της Εταιρείας
 - 1.9.2.3 Έκδοση Νομιμοποίησης
 - 1.9.2.4 Χρηματοοικονομική Ανάλυση Εταιρείας
 - 1.9.2.5 Σύμβαση Πρότασης Συνεργασίας προς τις Εγκριτικές Επιτροπές
 - 1.9.2.6 Έγκριση Χρηματοδότησης, Υπογραφή Συμβάσεων, Χορήγηση Δανείου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

- 2.1 Γενικές Κατηγορίες Χρηματοδοτήσεων
 - 2.1.1 Ανάλογα με τη διάρκεια
 - 2.1.2 Ανάλογα με το ποσοστό εξασφάλισης
 - 2.1.3 Ανάλογα με το σκοπό
 - 2.1.4 Ανάλογα με τον κλάδο Οικονομίας του Πιστούχου
- 2.2 Γενικά περί Συμβάσεων
 - 2.2.1 Κύριες Συμβάσεις
 - 2.2.2 Συμπληρωματικές ή Πρόσθετες Συμβάσεις

- 2.3 Μορφές και Συμβάσεις Χρηματοδοτήσεων
 - 2.3.1 Μεσομακροπρόθεσμο Δάνειο
 - 2.3.2 Πίστωση Ανοικτού Αλληλόχρεου Λογαριασμού
 - 2.3.2.1 Χαρακτηριστικά Σύμβασης Ανοικτού Αλληλόχρεου Λογαριασμού
 - 2.3.2.2 Σύμβαση Ανοικτού Αλληλόχρεου Λογαριασμού
 - 2.3.2.3 Περιεχόμενο Σύμβασης Ανοικτού Αλληλόχρεου Λογαριασμού
 - 2.3.2.4 Τροποποιητική Σύμβαση Ανοικτού Αλληλόχρεου Λογαριασμού
 - 2.3.2.5 Κλείσιμο Σύμβασης Ανοικτού Αλληλόχρεου Λογαριασμού
 - 2.3.2.6 Διαφορές Δανειακής Σύμβασης και Σύμβασης Ανοικτού Αλληλόχρεου Λογαριασμού
 - 2.3.3 Εγγυητική Επιστολή
 - 2.3.3.1 Απαγορεύσεις και Περιορισμοί στην έκδοση Εγγυητικών Επιστολών
 - 2.3.3.2 Συμβαλλόμενα Μέρη Εγγυητικής Επιστολής
 - 2.3.3.3 Κατηγορίες Εγγυητικών Επιστολών
 - 2.3.3.4 Περιεχόμενο Εγγυητικής Επιστολής
 - 2.3.3.5 Σύμβαση / Αίτηση Εγγυητικής Επιστολής
 - 2.3.3.6 Παύση Ισχύς Εγγυητικής Επιστολής
 - 2.3.3.7 Παρατηρήσεις
 - 2.3.4 Ενέγγυος Πίστωση
 - 2.3.4.1 Μορφές και Τύποι Ενέγγυων Πιστώσεων
 - 2.3.4.2 Ειδικοί Τύποι Ενέγγυων Πιστώσεων
 - 2.3.4.2.1 Μεταβίβαση Ενέγγυας Πίστωσης
 - 2.3.4.2.2 Ερυθράς Ρήτρας
 - 2.3.4.2.3 Πράσινης Ρήτρας
 - 2.3.4.3 Σύμβαση Ενέγγυας Πίστωσης
 - 2.3.4.4 Τρόποι Πληρωμής Ενέγγυας Πίστωσης
 - 2.3.4.5 Διαφορές Ενέγγυας Πίστωσης και Εγγυητικής Επιστολής
 - 2.3.5 Προεξόφληση Αξιόγραφων
 - 2.3.5.1 Διαφορές μεταξύ προεξόφλησης Αξιόγραφων και Ανοικτού Αλληλόχρεου Λογαριασμού.
- 2.4 Σύγχρονοι Τρόποι Τραπεζικής Χρηματοδότησης Επιχειρήσεων
 - 2.4.1 Χρηματοδοτική Μίσθωση (Leasing)
 - 2.4.1.1 Λειτουργία του Leasing
 - 2.4.2 Είδη Χρηματοδοτικής Μίσθωσης
 - 2.4.2.1 Χρηματοδοτική Μίσθωση (Finance Leasing)
 - 2.4.2.2 Λειτουργική Χρηματοδοτική Μίσθωση (Operating Leasing)
 - 2.4.2.3 Πώληση και Επαναμίσθωση Παγίων Στοιχείων (Sale & Lease Back)
 - 2.4.2.4 Άμεση Μίσθωση (Direct Leasing)
 - 2.4.2.5 Συμμετοχική Χρηματοδοτική Μίσθωση (Leverage Leasing)
 - 2.4.2.6 Συνεργασία εταιρείας leasing και προμηθευτή (Vendor Leasing)
 - 2.4.3 Πλεονεκτήματα για το μισθωτή από τη χρήση του Leasing
- 2.5 Πρακτορεία Επιχειρηματικών Απαιτήσεων (Factoring)
 - 2.5.1 Λειτουργία του Factoring
 - 2.5.2 Είδη Factoring
 - 2.5.3 Πλεονεκτήματα για την επιχείρηση από τη χρήση του Factoring
 - 2.5.4 Το Factoring στην Ελλάδα
- 2.6 Forfaiting
 - 2.6.1 Πλεονεκτήματα χρήσης του Forfaiting

- 2.7 Διαφορές μεταξύ του Factoring και του Forfaiting
- 2.8 Συμπεράσματα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

- 3.1 Γενικά περί ασφαλειών Πιστοδοτήσεων
- 3.2 Κατηγορίες Ασφαλειών
- 3.3 Διάκριση Εξασφαλίσεων
 - 3.3.1 Ενοχικές Εξασφαλίσεις
 - 3.3.2 Εμπράγματατες Εξασφαλίσεις
 - 3.3.2.1 Ενέχυρα παντός τύπου
 - 3.3.2.2 Ενεχυρίαση Απαιτήσεων
 - 3.3.2.3 Ενεχυρίαση Τίτλων
 - 3.3.2.4 Ενεχυρίαση Καταθέσεων
 - 3.3.2.5 Ενεχυρίαση Επιταγών
 - 3.3.2.6 Ενεχυρίαση Συναλλαγματικών
 - 3.3.2.7 Ενεχυρίαση επί Φορτωτικών Εγγράφων
 - 3.3.2.8 Υποθήκη Ακινήτου
 - 3.3.2.9 Προσημείωση Ακινήτου
- 3.4 Διαφορές μεταξύ υποθήκης και προσημείωσης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΚΑΝΟΝΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II.

- 4.1 Άδεια Λειτουργίας Πιστωτικού ιδρύματος
- 4.2 Ανάκληση Άδειας Λειτουργίας Πιστωτικού Ιδρύματος
- 4.3 Τραπεζικό Σύστημα και Εποπτεία
- 4.4 Κεφαλαιακή Επάρκεια Πιστωτικών Ιδρυμάτων
- 4.5 Αλλαγές στη Λειτουργία των Πιστωτικών Ιδρυμάτων
- 4.6 Νέα κριτήρια στις χορηγήσεις επιχειρηματικών δανείων βάση της Βασιλείας II

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

- 5.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ
- 5.2 ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Βασιλική Κ. Καλκάκου

Σημαντικοί όροι: Τραπεζικές χρηματοδοτήσεις, μικρομεσαίες επιχειρήσεις,
Βασιλεία II

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η παρουσίαση των διαφόρων μορφών χρηματοδοτήσεων που παρέχουν οι τράπεζες στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα, η περιγραφή των χαρακτηριστικών και της χρησιμότητάς τους καθώς και η ανάλυση του τρόπου εφαρμογής κάθεμιας από αυτές ξεχωριστά.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια αναφορά στους αντικειμενικούς σκοπούς των χρηματοδοτήσεων, στο θεσμικό πλαίσιό τους και παρουσιάζονται τα διάφορα είδη επιτοκίων τους. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με μια αναλυτική περιγραφή της διαδικασίας εγκρίσεων των χορηγήσεων.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρονται αναλυτικά όλα τα είδη χρηματοδοτήσεων, τα χαρακτηριστικά τους και οι σχετικές συμβάσεις οι οποίες καθορίζουν τους όρους και τις προϋποθέσεις χορήγησης αυτών των χρηματοδοτήσεων.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα είδη εξασφαλίσεων των τραπεζικών χρηματοδοτήσεων, τα χαρακτηριστικά τους, ενώ παράλληλα γίνεται αναφορά στις συμβάσεις χορηγήσεων.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των Ελληνικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων (ιδιωτικών και κρατικών). Επίσης γίνεται μια περιληπτική αναφορά στις αλλαγές που θα επιφέρει στη λειτουργία και στην εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων η εφαρμογή της οδηγίας της ΕΕ Βασιλεία II.

Στο τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της εργασίας και προτείνονται ορισμένες περιοχές που μπορεί να αποτελέσουν αντικείμενο για περαιτέρω έρευνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η χρηματοδότηση είναι μια από τρεις βασικές λειτουργίες της Χρηματοοικονομικής Διοίκησης με την βοήθεια της οποίας επιτυγχάνεται η άντληση κεφαλαίων προκειμένου να επιτευχθεί η απρόσκοπτη λειτουργία της επιχείρησης.

Βασική αρχή της Χρηματοοικονομικής Διοίκησης είναι να υιοθετείται από τις επιχειρήσεις μια αντισταθμιστική προσέγγιση αναφορικά με τη χρηματοδότηση των περιουσιακών τους στοιχείων. Με άλλα λόγια τα διάφορα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης πρέπει καλύπτονται με κεφάλαια ίσης ή μεγαλύτερης χρονικής διάρκειας.

Στην πράξη αυτή η σχέση δεν εφαρμόζεται απόλυτα ακόμη και στις υγιέστερες επιχειρήσεις, είναι βασικό όμως να τηρούνται ορισμένες θεμελιώδεις προϋποθέσεις χρηματοδοτικής ισορροπίας. Συγκεκριμένα:

Πρώτον, η αξία των παγίων και λοιπών μεγάλης διάρκειας περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης πρέπει να καλύπτονται αντίστοιχα με κεφάλαια μεγάλης διάρκειας. Έτσι μειώνει τους κινδύνο μη ανανέωσης των δανείων στη λήξη τους ή την ανανέωση τους με δυσμενέστερους για την επιχείρηση όρους σε σχέση με τους αρχικούς, λόγω των διαφόρων οικονομικών συνθηκών που

επικρατούν κάθε φορά στην αγορά. Αυτή η έλλειψη πληροφόρησης συνεπάγεται αδυναμία προϋπολογισμού του κόστους της επένδυσης και κατά συνέπεια της δυνατότητας προγραμματισμού από την πλευρά της επιχείρησης.

Δεύτερον, μέρος του κυκλοφορούντος ενεργητικού πρέπει να χρηματοδοτείται με κεφάλαια μεγάλης διάρκειας. Από το κυκλοφορούν ενεργητικό εξαρτάται άμεσα η πραγματοποίηση των αντικειμενικών σκοπών της επιχείρησης για το λόγο αυτό δεν μπορεί να στηρίζεται αποκλειστικά σε βραχυπρόθεσμα κεφάλαια. Αυτός είναι ο βασικότερος λόγος που επιβάλλεται η χρηματοδότηση ποσοστού του κυκλοφορούντος ενεργητικού της επιχείρησης με κεφάλαια μεγάλης διάρκειας. Το ποσοστό αυτό εξαρτάται από τη φύση της επιχείρησης, τη σύνθεση του κυκλοφορούντος ενεργητικού της, τον κλάδο στον οποίο δραστηριοποιείται και των γενικότερων οικονομικών συνθηκών που επικρατούν.

Τρίτον, τα ίδια κεφάλαια της επιχείρησης πρέπει να καλύπτουν τουλάχιστον την αξία των παγίων και λοιπών μεγάλης διάρκειας ενεργητικών στοιχείων της. Αν αυτό δεν συμβαίνει τότε πρέπει να καταφύγει στην ξένη μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση, εφόσον η χρηματοδότηση αυτή δεν επηρεάζει δυσμενώς τη μελλοντική ρευστότητα, την πιστοληπτική ικανότητα και τη δυνατότητα της επιχείρησης να εξυπηρετήσει τα δάνεια που σύναψε.

Βασικές πηγές εξεύρεσης μακροπρόθεσμων κεφαλαίων, ειδικά όσον αφορά τις ανώνυμες εταιρείες, είναι το μετοχικό κεφάλαιο, η πολιτική μερισμάτων, η χρηματοδοτική μίσθωση (leasing), τα ομολογιακά δάνεια και η τραπεζική μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση.

Αντίστοιχα οι βασικές πηγές εξεύρεσης βραχυπροθέσμων κεφαλαίων είναι η πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring), οι εμπορικές πιστώσεις και η βραχυπρόθεσμη τραπεζική χρηματοδότηση.

Η τραπεζική χρηματοδότηση αποτελεί σήμερα στη χώρα μας τη μεγαλύτερη πηγή κεφαλαίων για την κάλυψη μακροπροθέσμων και βραχυπροθέσμων αναγκών των επιχειρήσεων. Η αμέσως επόμενη πηγή κεφαλαίων είναι η πίστωση μεταξύ των επιχειρήσεων.

Στην παρούσα μελέτη θα εξετάσουμε τα είδη, τα χαρακτηριστικά και τις διαδικασίες της τραπεζικής χρηματοδότησης τόσο σε μακροπρόθεσμα όσο και σε βραχυπρόθεσμα δάνεια στην Ελλάδα.

Στο σημερινό οικονομικό περιβάλλον, οι τράπεζες παίζουν το ρόλο του μεσολαβητή, ο οποίος καλύπτει τις ανάγκες των επιχειρήσεων σε κεφάλαια, μεταφέροντας αποταμιεύσεις από τις πλεονασματικές οικονομικές μονάδες στις ελλειματικές. Τα οφέλη από αυτή τη μεσολάβηση για τις τράπεζες είναι το κέρδος, ενώ για τις επιχειρήσεις η κάλυψη των αναγκών τους για πάσης φύσεως κεφάλαια.

Ο τραπεζικός δανεισμός είναι το πιο διαδεδομένο μέσο χρηματοδότησης στην Ελλάδα σε σχέση με τις υπόλοιπες μορφές χρηματοδότησης, όπως factoring και leasing, οι οποίες τυγχάνουν μεγαλύτερης αποδοχής στην Ευρώπη.

1.2 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Οι τραπεζικές χρηματοδοτήσεις προσφέρουν εξυπηρέτηση τόσο στις τράπεζες που χορηγούν τα δάνεια ή τις πιστώσεις όσο και στους πιστούχους που μπορεί να είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

Τα οφέλη των πιστούχων δηλαδή των επιχειρήσεων που λαμβάνουν τις χρηματοδοτήσεις είναι η άντληση μακροπροθέσμων και βραχυπροθέσμων κεφαλαίων για την εύρυθμη λειτουργία τους.

Οι τράπεζες με τη διενέργεια των χρηματοδοτήσεων αποβλέπουν στα έσοδα από τόκους και στα έσοδα από παρεπόμενες τραπεζικές εργασίες προς επιχειρήσεις.

Οι τράπεζες προμηθεύονται κεφάλαια εντόκως από τους καταθέτες (εμπορική αγορά) ή από άλλες τράπεζες (διατραπεζική αγορά) και στη συνέχεια τα δανείζουν με υψηλότερα επιτόκια στους πελάτες τους.

Η διαφορά μεταξύ των επιτοκίων κατάθεσης και χορήγησης ισούται με το μικτό κέρδος των τραπεζών, από το οποίο αφαιρείται το λειτουργικό κόστος των υπηρεσιών τους, οι αποσβέσεις των παγίων τους, οι προβλέψεις για επισφαλείς χορηγήσεις και τέλος οι φόροι και έτσι προκύπτει το καθαρό κέρδος των τραπεζών.

Οι τράπεζες τα τελευταία χρόνια εκτός από τις παραδοσιακές εργασίες των καταθέσεων και χορηγήσεων, προσφέρουν και ένα σύνολο υπηρεσιών προς τους πελάτες τους που περιλαμβάνει εισαγωγές, εξαγωγές, ασφαλιστικά προϊόντα, leasing, factoring, αμοιβαία κεφάλαια και διάφορα άλλα χρηματοοικονομικά προϊόντα (μέσω των θυγατρικών τους εταιρειών).

Τα οφέλη από τις παρεπόμενες τραπεζικές εργασίες είναι πολλές φορές πολύ πιο σημαντικά από τα έσοδα των τόκων από τα χορηγηθέντα κεφάλαια, ώστε οι τράπεζες να αναγκάζονται να προσφέρουν επιτόκια χορηγήσεων με οριακό κέρδος, με σκοπό να προσεγγίσουν πελατεία και να αναλάβουν τις υπόλοιπες τραπεζικές εργασίες του πελάτη, οι οποίες αποφέρουν προμήθειες με μηδενικό κίνδυνο.

Στη σημερινή τραπεζική πρακτική θεωρείται ότι η συνεργασία με ένα πελάτη είναι επικερδής για ένα κατάστημα, όταν ο όγκος των λοιπών υπηρεσιών που αναλαμβάνει η τράπεζα είναι τουλάχιστον διπλάσιος από τα κεφάλαια που του έχει χορηγήσει.

1.3. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Από το 1950 η Ελληνική Κυβέρνηση έχει θεσπίσει ένα πολύπλοκο σύστημα πιστωτικών κανόνων και ρυθμίσεων με στόχο τον έλεγχο της δραστηριότητας των τραπεζικών ιδρυμάτων.

Κύριο χαρακτηριστικό αυτού του συστήματος το οποίο λειτούργησε ως το 1981 με κάποιες μικρές προσαρμογές και τροποποιήσεις, ήταν ο έντονος κρατικός παρεμβατισμός στον τομέα των χρηματοδοτήσεων, όπου το Ελληνικό κράτος καθόριζε τα επιτόκια και τις διάφορες δεσμεύσεις.

Με την ένταξη της Ελλάδας ως πλήρες μέλος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ξεκίνησε η σταδιακή διαδικασία απελευθέρωσης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, σύμφωνα με τις επιταγές μίας σύγχρονης οικονομίας.

Αποτέλεσμα αυτής της απελευθέρωσης ήταν ο εκσυγχρονισμός των δημοσίων τραπεζών, η ίδρυση νέων ιδιωτικών τραπεζών, η εμφάνιση νέων χρηματοοικονομικών προϊόντων και κατά συνέπεια η κατακόρυφη αύξηση του ανταγωνισμού στον τραπεζικό κλάδο. Τα τελευταία χρόνια μάλιστα έχει ξεκινήσει μια σειρά εξαγορών, συγχωνεύσεων και ιδιωτικοποιήσεων των ελληνικών τραπεζών, οδηγώντας τον τραπεζικό κλάδο σε ακόμα μεγαλύτερο ανταγωνισμό. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι η εξαγορά της Interbank, της Τράπεζας Αθηνών, της Τράπεζας Κρήτης και της Τράπεζας Εργασίας από την Eurobank, της Τράπεζας Μακεδονίας Θράκης και της Τράπεζας Χίου από την Τράπεζα Πειραιώς, της Omega Bank από την Proton Bank, της Ιονικής Τράπεζας από την Alpha Bank και η συγχώνευση της Εθνικής Στεγαστικής Τράπεζας και της Κτηματικής Τράπεζας με την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και η εξαγορά.

Αυτός ο έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζικών ιδρυμάτων έχει οδηγήσει στη βελτίωση της αποδοτικότητας του τραπεζικού κλάδου, γεγονός

που αποτυπώνεται και από την πορεία της χρηματιστηριακής τιμής των μετοχών των ελληνικών τραπεζικών στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.

Σήμερα το ελληνικό τραπεζικό σύστημα είναι πλήρως εναρμονισμένο με τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.4 ΚΑΝΟΝΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

Σήμερα οι Τράπεζες δύνανται να χρηματοδοτούν τις πάσης φύσεως επιχειρήσεις, τους επαγγελματίες, τα νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και ιδιώτες χωρίς περιορισμούς ή ειδικούς όρους, πλην ελάχιστων εξαιρέσεων.

Η αρμοδιότητα και η ευθύνη για την επιλογή των χρηματοδοτήσεων με βάση τραπεζικά κριτήρια και των όρων δανεισμού, έχουν περιέλθει αποκλειστικά στις Τράπεζες.

Οι Τράπεζες και τα όργανα αυτών είναι υπεύθυνες για την τήρηση των αποφάσεων του Διοικητή της Τραπέζης Ελλάδος. Σε περίπτωση που πληροφορηθούν παράβαση των Νομισματικών κανόνων είναι υποχρεωμένες να την αναγγείλουν στην Γενική Επιθεώρηση της Τραπέζης Ελλάδος.

Ο έλεγχος των Τραπεζών και των άλλων πιστωτικών ιδρυμάτων σχετικά με την τήρηση των Νομισματικών κανόνων έχει ανατεθεί στην Τράπεζα της Ελλάδος. Τόσο οι Τράπεζες όσο και οι πιστούχοι είναι υποχρεωμένοι να παρέχουν κάθε

στοιχείο απαραίτητο για την άσκηση ελέγχου από τους Ελεγκτές της Τραπέζης Ελλάδος.

Η Επιτροπή Παραβάσεων Πιστωτικών Κανόνων σύμφωνα με τα υποβαλλόμενα σε αυτήν πορίσματα της Γενικής Επιθεώρησης, έχει το δικαίωμα να επιβάλλει κυρώσεις για κάθε παράβαση που διαπιστώνεται από τον έλεγχο τόσο στις Τράπεζες όσο και στους πιστολήπτες.

Οι Τράπεζες είναι υποχρεωμένες να τηρούν πλήρη δικαιολογητικά στοιχεία για κάθε χρηματοδότηση και να τα θέτουν στη διάθεση των οργάνων της Γενικής Επιθεώρησης Τραπεζών.

Οι Διοικήσεις των Τραπεζών οφείλουν να εκδίδουν τις αναγκαίες οδηγίες (εγκύκλιοι) προς τις αρμόδιες υπηρεσίες, για την ακριβή και επιτυχή εφαρμογή των νομισματικών κανόνων.

Τους κανόνες μπορούμε να τους διακρίνουμε σε τρεις κατηγορίες:

- Ø Γενικοί
- Ø Ειδικοί
- Ø Πιστωτικοί

1.4.1 Γενικοί Κανόνες

Η χρηματοδοτούσα Τράπεζα οφείλει να ελέγχει πριν από κάθε χρηματοδότηση αν με αυτή η επιχείρηση θα καλύψει πραγματικές ανάγκες, που έχουν σχέση με το αντικείμενο των εργασιών της (επιτρέπονται επενδύσεις για κτιριακές

εγκαταστάσεις, μηχανολογικό εξοπλισμό, οικόπεδα εφόσον εξυπηρετούν την δραστηριότητα τους, συμμετοχές σε άλλες επιχειρήσεις, αγορά Τραπεζικών ομολόγων και τίτλων, Εντόκων Γραμματίων, Ομολόγων Δημοσίου κ.λ.π.).

Σε περιπτώσεις χρηματοδοτήσεων που το επιτόκιο δεν είναι ελεύθερα διαπραγματεύσιμο, αλλά διοικητικά καθορισμένο (βιοτεχνικά δάνεια) απαγορεύεται η είσπραξη επιτοκίου ή προμήθειας πάνω από τα ανώτατα καθοριζόμενα όρια.

Απαγορεύεται η παροχή πιστώσεων υπέρ μέλους του Διοικητικού συμβουλίου εκτός εάν υπάρχουν επαρκείς εξασφαλίσεις ή απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, με ισχύ τη χρήση στην οποία δόθηκε.

1.4.2. Ειδικοί Κανόνες

Οι Τράπεζες πρέπει να σταθμίζουν επακριβώς τις ανάγκες των χρηματοδοτούμενων επιχειρήσεων σε κεφάλαιο κίνησης αφού εξετάσουν τις συνθήκες αγοράς, το παραγωγικό κύκλωμα της κάθε επιχείρησης με βάση το αντικείμενο εργασιών της και πάντα σε σχέση με τον κλάδο που ανήκει, ώστε να ρυθμίζουν ανάλογα το ύψος και τη διάρκεια της πίστωσης που παρέχουν.

Οι Τράπεζες πρέπει να φροντίζουν για την έγκαιρη είσπραξη των δόσεων που λήγουν ώστε να αποφεύγεται κατά το δυνατό η δημιουργία καθυστερήσεων και ληξιπρόθεσμων γενικά οφειλών.

1.4.3. Πιστωτικοί Κανόνες

Η Τράπεζα της Ελλάδος όποτε κρίνει αναγκαίο παρεμβαίνει εκδίδοντας ορισμένες οδηγίες, όπως τον Οκτώβριο του 1995 εκδίδοντας την εγκύκλιο 21/24.10.1995 για την προστασία του καταναλωτή, τον Ιούνιο του 1996 (Π.Δ./Τ.Ε. 2391/4.6.1996) λόγω κατάχρησης χορηγήσεων καταναλωτικών δανείων, τον Αύγουστο του 1996 (Π.Δ./Τ.Ε. 2393/96) για τον καθορισμό του επιτοκίου υπερημερίας κ.λ.π.

1.5. ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

Οι επιχειρήσεις που χρηματοδοτούνται από τις Τράπεζες πρέπει να προσκομίζουν:

- Ø Πιστοποιητικό Ασφαλιστικής Ενημερότητας
- Ø Αποδεικτικό Φορολογικής Ενημερότητας
- Ø Πιστοποιητικό Επιμελητηρίου που είναι γραμμένη η επιχείρηση

1.5.1. Πιστοποιητικό Ασφαλιστικής Ενημερότητας

Οι επιχειρήσεις πριν από κάθε χρηματοδότηση οφείλουν να είναι ασφαλιστικά ενήμεροι για τον λόγο αυτό προσκομίζουν στην Τράπεζα την ασφαλιστική τους ενημερότητα.

Η διάρκεια της ασφαλιστικής ενημερότητας που εκδίδεται από το Ι.Κ.Α. για χρηματοδοτήσεις είναι τρίμηνη, εξάμηνη ή ετήσια ανάλογα με την περίπτωση.

Η ασφαλιστική ενημερότητα αναγράφει ότι το προσωπικό ασφαρίζεται για όλους τους κλάδους ασφάλισης, σε διαφορετική περίπτωση η επιχείρηση είναι υποχρεωμένη να προσκομίζει και βεβαίωση από τα άλλα ασφαλιστικά ταμεία που ασφαλίζει το προσωπικό της.

Εάν η χρηματοδοτούμενη επιχείρηση δεν απασχολεί προσωπικό, η ασφαλιστική ενημερότητα πρέπει να αναγράφει ότι «η επιχείρηση δεν απασχολεί προσωπικό».

Σε περίπτωση που η επιχείρηση δεν είναι ασφαλιστικά ενήμερη το σχετικό έγγραφο ενημερότητας αναφέρει το ποσό που πρέπει να παρακρατηθεί από τη χρηματοδότηση το οποίο θα αποδοθεί στο Ι.Κ.Α. Με αυτό τον τρόπο ο Τράπεζες λειτουργούν ως πίεση στις επιχειρήσεις να είναι συνεπείς στις υποχρεώσεις τους προς τους ασφαλιστικούς οργανισμούς.

Σύμφωνα με απόφαση του Υπουργού Υγείας πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων(Φ11/2406/16.11.92) ασφαλιστικά ενήμερες θεωρούνται:

- Ø Οι επιχειρήσεις οι οποίες δεν οφείλουν στο Ι.Κ.Α.
- Ø Οι επιχειρήσεις που έχουν ρυθμίσει τις οφειλές τους στο Ι.Κ.Α. με υπουργική απόφαση.
- Ø Οι ανάδοχοι εργολάβοι έργων του Δημοσίου και Ν.Π.Δ.Δ. που δεν οφείλουν για το έργο το οποίο χορηγείται η βεβαίωση.

Από την υποχρέωση της προσκόμισης βεβαίωσης ασφαλιστικής ενημερότητας απαλλάσσονται σύμφωνα με απόφαση του Υπουργού Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Φ11/2456/15.11.93):

- ∅ Τα Ν.Π.Δ.Δ
- ∅ Οι τράπεζες
- ∅ Η Δ.Ε.Η.
- ∅ Ο Ο.Τ.Ε.
- ∅ Ο Ο.Σ.Ε.
- ∅ Οι αστικές εταιρείες, τα σωματεία, τα ιδρύματα, οι εξωραϊστικοί σύλλογοι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα
- ∅ Οι φαρμακοποιοί εφόσον είναι συμβασιούχοι του Ι.Κ.Α.
- ∅ Οι γιατροί, οι δικηγόροι, οι συμβολαιογράφοι
- ∅ Οι αγρότες και οι αγροτικοί συνεταιρισμοί όταν πρόκειται να εισπράξουν αποζημιώσεις με σκοπό την κάλυψη διαφόρων ζημιών (πυρκαγιές, πλημμύρες, παγετοί), καθώς και ενισχύσεις διαφόρων προγραμμάτων κτηνοτροφίας, αλιείας και φυτικής παραγωγής.
- ∅ Οι δικαιούχοι στεγαστικών δανείων από Ο.Ε.Κ ή Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων.

1.5.2. Αποδεικτικό Φορολογικής Ενημερότητας

Οι χρηματοδοτούμενες επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να προσκομίζουν αποδεικτικό φορολογικής ενημερότητας μόνο στις περιπτώσεις που παρέχεται η εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου.

Για τη σύναψη και ανανέωση συμβάσεων δανείων, πιστώσεων και χρηματοδοτήσεων γενικά με τις αναγνωρισμένες τράπεζες και τα λοιπά πιστωτικά ιδρύματα δεν απαιτείται η προσκόμιση εν λόγω εγγράφου.

Από την υποχρέωση προσκόμισης αποδεικτικού φορολογικής ενημερότητας απαλλάσσονται:

- ∅ Οι δήμοι, οι κοινότητες
- ∅ Η Δ.Ε.Η, ο Ο.Τ.Ε, ο Ο.Σ.Ε
- ∅ Οι τράπεζες
- ∅ Τα Ν.Π.Δ.Δ.

1.5.3. Πιστοποιητικό Επιμελητηρίου

Οι βιοτεχνικές επιχειρήσεις που σκοπεύουν να συνάψουν βιοτεχνικό δάνειο, προσκομίζουν υποχρεωτικά στην τράπεζα το Πιστοποιητικό του Βιοτεχνικού Επιμελητηρίου στο οποίο ανήκουν, σύμφωνα με το ειδικό κεφάλαιο της Απόφασης της Νομισματικής Επιτροπής Ν.Ε 197/78.

Ειδικότερα σε περιπτώσεις χρηματοδότησης εξαγωγών απαιτείται Πιστοποιητικό Επιμελητηρίου Εξαγωγικών Επιχειρήσεων.

1.6. ΚΟΣΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

Με την είσοδο της Ελλάδας στην Ευρωζώνη από 1ης Ιανουαρίου 2001 και την υιοθέτηση του κοινού νομίσματος, η νομισματική πολιτική που εφαρμόζεται στην

Ελλάδα είναι αυτή που ασκείται από το Ευρωσύστημα το οποίο αποφασίζει το ενιαίο βασικό επιτόκιο.

Τα τελευταία χρόνια τα επιτόκια χορηγήσεων των ελληνικών τραπεζών υποχώρησαν σημαντικά, ως αποτέλεσμα της σύγκλισής τους με αυτά των τραπεζών της Ευρωζώνης.

Η σύγκλιση αυτή έχει επιτευχθεί παρά το γεγονός ότι υπάρχουν ακόμα λόγοι για τους οποίους τα ελληνικά επιτόκια δανεισμού προς τις επιχειρήσεις θα έπρεπε να είναι υψηλότερα των ευρωπαϊκών. Οι λόγοι αυτοί είναι οι ακόλουθοι:

- ∅ Το μικρότερο μέγεθος των οικονομικών μονάδων στην Ελλάδα συγκριτικά με την Ευρωζώνη.
- ∅ Οι αδυναμίες των μηχανισμών αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των επιχειρήσεων, οι οποίοι λειτουργούν αποτελεσματικότερα στις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες.
- ∅ Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο το οποίο σε περιπτώσεις καθυστερούμενων οφειλών δεν διασφαλίζει πάντοτε πλήρως τις Ελληνικές τράπεζες στις δικαστικές διεκδικήσεις τους και στην έγκυρη είσπραξη των απαιτήσεων τους σε αντίθεση με ότι συμβαίνει στην υπόλοιπη Ευρώπη.

Μάλιστα η μείωση των επιτοκίων σε κάποιες κατηγορίες χορηγήσεων ήταν πολύ μεγαλύτερη από αυτή των επιτοκίων καταθέσεων, με αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση του μεταξύ τους περιθωρίου. Στο γεγονός αυτό συνέβαλε ο έντονος

ανταγωνισμός που παρατηρείται τόσο μεταξύ των Ελληνικών τραπεζών όσο και ανάμεσα σε ελληνικές και αλλοδαπές τράπεζες που λειτουργούν στη χώρα μας.

1.7. ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

Όλα τα επιτόκια χορηγήσεων στο παρελθόν καθορίζονταν με Διοικητικές αποφάσεις. Από το 1987 καθιερώθηκε ο θεσμός του «Ελεύθερα Διαπραγματεύσιμου Επιτοκίου», γεγονός που υποχρεώνει τις τράπεζες σε οξύτατο ανταγωνισμό.

Σήμερα ελάχιστα είναι πλέον τα επιτόκια που καθορίζονται από Διοικητικές αποφάσεις, όπως το επιτόκιο των βιοτεχνικών δανείων και το επιτόκιο υπερημερίας.

Τα διάφορα είδη χορηγητικών επιτοκίων που προσφέρουν όλες οι εμπορικές τράπεζες δημοσιεύονται καθημερινά στον οικονομικό τύπο. Οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να γνωστοποιούν μέσω του τύπου κάθε μεταβολή που επέρχεται στα επιτόκιά τους. Η ισχύς των επιτοκίων αρχίζει από την ημερομηνία δημοσίευσής τους.

Σε περίπτωση που ο πιστούχος δεν αποδέχεται το νέο επιτόκιο, πρέπει να ζητήσει εγγράφως το κλείσιμο του λογαριασμού και να εξοφλήσει στο σύνολο του την οφειλή της πίστωσης. Αν δεν γίνει τέτοιο κλείσιμο και ολοκληρωτική εξόφληση μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη γνωστοποίηση κάθε αλλαγής, θεωρείται ότι ο πιστούχος αποδέχτηκε το νέο επιτόκιο.

Η ποικιλία των χορηγητικών επιτοκίων που προσφέρουν σήμερα οι εμπορικές τράπεζες είναι πολύ μεγάλη ανάλογα με το σκοπό χορήγησης. Παρόλο που κάθε πιστωτικό ίδρυμα χρησιμοποιεί διαφορετικό όνομα για κάθε τύπο επιτοκίου, οι βασικές κατηγορίες και ιδιότητες των επιτοκίων παραμένουν κοινές για όλες τις τράπεζες.

Τα κυριότερα είδη των επιτοκίων χορηγήσεων που προσφέρονται από τις εμπορικές τράπεζες σήμερα είναι τα ακόλουθα:

- Ø Επιτόκιο Κεφαλαίου Κίνησης
- Ø Επιτόκιο Μεσομακροπρόθεσμων Δανείων
- Ø Επιτόκιο Βιοτεχνικών Δανείων
- Ø Διατραπεζικό επιτόκιο Ευρώ
- Ø Επιτόκιο Υπερημερίας

1.7.1 Επιτόκιο Κεφαλαίου Κίνησης

Το κεφάλαιο κίνησης χορηγείται σε επιχειρήσεις για την κάλυψη αναγκών τους σε κυκλοφορούντα στοιχεία. Το επιτόκιο κεφαλαίου κίνησης επιβάλλεται σε βραχυπρόθεσμα δάνεια διάρκειας συνήθως έως δώδεκα μήνες μέσω ανοικτών αλληλόχρεων λογαριασμών.

Το επιτόκιο κεφαλαίου κίνησης χωρίζεται σε:

- Ø Βασικό Επιτόκιο Χορηγήσεων (B.E.X). Είναι επιτόκιο που προσφέρει η τράπεζα για βραχυπρόθεσμες χορηγήσεις

Ø Προνομιακό Επιτόκιο Χορηγήσεων (Π.Ε.Χ). Είναι αντίστοιχο του βασικού επιτοκίου βραχυπροθέσμων χορηγήσεων με τη διαφορά ότι είναι μια (1) μονάδα χαμηλότερο. Προσφέρεται κυρίως σε καλούς και με υψηλή απόδοση για την τράπεζα πελάτες.

1.7.2 Επιτόκιο Μεσομακροπρόθεσμων Δανείων

Το επιτόκιο αυτό επιβάλλεται σε μεσομακροπρόθεσμα δάνεια επιχειρήσεων που προορίζονται συνήθως για την αγορά παγίων περιουσιακών στοιχείων.

1.7.3 Επιτόκιο Βιοτεχνικών Δανείων

Το επιτόκιο για βιοτεχνικά δάνεια είναι διοικητικά καθορισμένο και ορίζεται ως ίσο με αυτό των εντόκων γραμματίων του δημοσίου ετήσιας διάρκειας που προηγείται της περιόδου εκτοκισμού, προσαυξημένο κατά μια εκατοστιαία μονάδα (προμήθεια τραπεζής) και κατά μια άλλη εκατοστιαία μονάδα (προμήθεια υπέρ του Ελληνικού δημοσίου) για το εγγυημένο από αυτό ποσό του δανείου.

1.7.4 Διατραπεζικό Επιτόκιο Ευρώ

Το διατραπεζικό επιτόκιο Ευρώ αφορά χορηγήσεις με κυμαινόμενο ημερήσιο (overnight) επιτόκιο ή χορηγήσεις ορισμένης διάρκειας.

Το διατραπεζικό επιτόκιο Ευρώ είναι αυτό με το οποίο προμηθεύονται τα πιστωτικά ιδρύματα κεφάλαια μεταξύ τους και καθορίζεται από την προσφορά και τη ζήτηση κεφαλαίων σε καθημερινή βάση. Ανακοινώνεται από τη Διεύθυνση Διαχείρισης Διαθεσίμων της τράπεζας μέσω του ημερήσιου δελτίου.

1.7.5 Επιτόκιο Υπερημερίας

Το επιτόκιο υπερημερίας επιβάλλεται από την στιγμή που κάποιος πιστούχος καθυστερήσει να εξοφλήσει ποσό κεφαλαίου ή τους τόκους.

Σήμερα το επιτόκιο υπερημερίας για χορηγήσεις ευρώ ή συναλλάγματος είναι 2,5% επί πλέον του επιτοκίου του δανείου.

Συγκεντρωτικά:

ΕΙΔΟΣ ΔΑΝΕΙΟΥ	ΕΠΙΤΟΚΙΟ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΙΣΧΥΟΣ
ΒΑΣΙΚΟ ΕΠΙΤΟΚΙΟ ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ/ Β.Ε.Χ.	7,90 %	15/12/2006
ΠΡΟΝΟΜΙΑΚΟ ΕΠΙΤΟΚΙΟ ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ/ Π.Ε.Χ.	6,90 %	15/12/2006
ΒΑΣΙΚΟ ΕΠΙΤΟΚΙΟ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ/ Β.Ε.Μ.Χ.	7,45 %	15/12/2006

1.8. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Όλα τα παραπάνω επιτόκια, εκτός του επιτοκίου υπερημερίας, προσαυξάνονται με ένα περιθώριο (spread) που συμφωνείται εγγράφως μεταξύ πελάτη και

τράπεζας. Η τράπεζα δικαιούται να αναπροσαρμόζει το περιθώριο και να γνωστοποιεί εγγράφως στον πιστούχο τη μεταβολή αυτή η οποία δεσμεύει και τον εγγυητή.

Το περιθώριο της τράπεζας το οποίο καθορίζεται ανάλογα με τη διάρκεια και το μέγεθος της συνεργασίας και την πιστοληπτική ικανότητα του πιστούχου κυμαίνεται από 0 μέχρι 5 μονάδες.

Επίσης όλα τα παραπάνω επιτόκια εκτός από το βιοτεχνικό και το υπερημερίας προσυζητούνται με την εισφορά του Ν.128/75.

Από 1.4.2000 για όλα τα είδη χρηματοδότησης σε Ευρώ και συνάλλαγμα καθιερώθηκε ενιαίο ποσοστό εισφοράς του Ν.128/75 ίσο με 0,6% ετησίως.

Η εν λόγω εισφορά υπολογίζεται με βάση τα μέσα μηνιαία υπόλοιπα των χορηγήσεων και καταβάλλεται κάθε μήνα από τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα.

Σε αγροτικούς συνεταιρισμούς και νομικά πρόσωπα με κύρια δραστηριότητα τη γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία επιβάλλεται μειωμένη εισφορά του Ν.128/75 ίσο με 0,12%, με την προϋπόθεση ότι οι χορηγήσεις παρέχονται για τις παραπάνω δραστηριότητες.

Στην εισφορά του Ν.128/75 δεν υπόκεινται:

- Ø Τα δάνεια μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων
- Ø Τα δάνεια προς το Ελληνικό Δημόσιο

- Ø Τα δάνεια νομικών προσώπων, κοινοπραξιών και κοινωνιών αστικού δικαίου που κατοικούν μόνιμα ή οι δραστηριότητές τους ασκούνται σε νησιά με πληθυσμό κάτω από τρεις χιλιάδες εκατό (3.100) κατοίκους.
- Ø Τα δάνεια προς επιχειρήσεις των οποίων οι επενδύσεις έχουν χαρακτηριστεί ως ιδιάζουσας σημασίας για την οικονομία της χώρας και έχουν υπαχθεί σε ειδικές διατάξεις.
- Ø Τα χορηγηθέντα δάνεια με πόρους από συνολικά δάνεια της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων.

1.9. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

Οι τράπεζες στο πλαίσιο συμβολής τους στην ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας προωθούν τρόπους χρηματοδότησης των επιχειρήσεων βελτιώνοντας όλο και περισσότερο τις υπηρεσίες τους, λαμβάνοντας υπόψη κάθε φορά τις οικονομικές συγκυρίες.

Η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων είναι αποτέλεσμα εκτίμησης της πιστοληπτικής ικανότητας της, όπως αυτή αξιολογείται από τα πιστωτικά ιδρύματα βάσει σειράς κριτηρίων όπως οικονομικά στοιχεία, φερεγγυότητα, και επενδυτικό σχέδιο.

Η δημιουργία σταθερών σχέσεων καθώς και η σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ της τράπεζας και της επιχείρησης έχει πολύ μεγάλη σημασία για την ομαλή εξέλιξη της συναλλακτικής τους σχέσης.

Για το σκοπό αυτό η Ελληνική Ένωση Τραπεζών επεξεργάζεται κείμενο κώδικα συμπεριφοράς μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων, ο οποίος θα ρυθμίζει θέματα διαφάνειας και αμοιβαίων υποχρεώσεων μεταξύ τους. Ο υπό εκπόνηση κώδικας κατά κύριο λόγο βασίζεται σε κείμενο αντίστοιχου ευρωπαϊκού κώδικα.

Επισημαίνεται ωστόσο ότι το ζήτημα της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων για κάθε τράπεζα είναι αμιγώς επιχειρηματικό, έτσι πέρα από την τήρηση των κανόνων που πρόκειται να υιοθετηθούν μέσω κώδικα, κάθε τράπεζα αξιολογεί το εκάστοτε αίτημα χρηματοδότησης με βάση τις συγκεκριμένες συνθήκες της αγοράς και την πιστοληπτική ικανότητα της επιχείρησης που προκύπτει από την αξιολόγηση σειράς κριτηρίων όπως προαναφέραμε.

1.9.1. Προσέλκυση Επιχειρήσεων

Οι διαδικασίες προσέλκυσης οποιουδήποτε μεγέθους ή νομικής μορφής επιχείρησης από την πλευρά των τραπεζών είναι διαφορετική.

Παρόλο που πολλές επιχειρήσεις αναζητούν από μόνες τους συνεργασία με τις τράπεζες για την εξεύρεση κεφαλαίων, το μεγαλύτερο ενδιαφέρον των υπηρεσιών χρηματοδοτήσεων των τραπεζών εστιάζεται στη διαδικασία που πρέπει να ακολουθούν οι ίδιες προκειμένου να προσελκύσουν ως πελάτες επιχειρήσεις, με σκοπό την ελαχιστοποίηση των πιστωτικών κινδύνων.

Στην αρχή κάθε έτους ο διευθυντής του καταστήματος μαζί με τους υπεύθυνους υπαλλήλους προσέλκυσης πελατών (account officers ή credit analysts), οι οποίοι είναι υπεύθυνοι και για την οικονομική ανάλυση των επιχειρήσεων, χαρτογραφούν την περιοχή που εδρεύει το κατάστημά τους και καταστρώνουν διάφορα σχέδια προσέλκυσης πελατών (marketing plans) τα οποία παραδίδονται στις Περιφερειακές Διευθύνσεις των τραπεζών.

Κάθε σχέδιο προσέλκυσης πελατών περιλαμβάνει:

- Ø Τον αριθμό των επιχειρήσεων που το κατάστημα σχεδιάζει να επισκεφτεί μέσα στο έτος
- Ø Το είδος κάθε επιχείρησης και τον κλάδο στον οποίο ανήκει
- Ø Το συνολικό όριο πιστοδότησης, κατά προσέγγιση, που σχεδιάζει το κατάστημα να δώσει στους δυνητικούς του πελάτες /επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια του έτους.

Στο τέλος κάθε έτους το κάθε κατάστημα προσκομίζει στην Περιφερειακή Διεύθυνση στην οποία ανήκει, τα αποτελέσματα του σχεδίου προσέλκυσης επιχειρήσεων, αναφέροντας τον αριθμό των νέων επιχειρήσεων που προσελκύθηκαν, καθώς και το συνολικό ποσό πιστοδότησης που δόθηκε σε κάθε νέα επιχείρηση / πελάτη.

1.9.2. Στάδια Διαδικασίας Έγκρισης Χρηματοδοτησεων

Τα στάδια μιας τυπικής διαδικασίας χρηματοδότησης μιας επιχείρησης από ένα κατάστημα τραπεζής είναι τα ακόλουθα:

- ∅ Παραλαβή της αίτησης χρηματοδότησης από την επιχείρηση και προσκόμιση των οικονομικών της στοιχείων.
- ∅ Η πρώτη επαφή με την επιχείρηση που θέλει να χρηματοδοτηθεί γίνεται είτε με την αυτοπρόσωπη επίσκεψη του αντιπροσώπου της στο τραπεζικό κατάστημα, είτε με επίσκεψη του διευθυντή και του υπεύθυνου υπαλλήλου προσέλευσης πελατών του καταστήματος στην έδρα της επιχείρησης.
- ∅ Οι φορείς της επιχείρησης συμπληρώνουν αίτηση χρηματοδότησης, η οποία περιλαμβάνει διάφορες πληροφορίες για την επιχείρηση (αριθμό προσωπικού, συναλλακτικό κύκλωμα, τις οφειλές της σε άλλες τράπεζες κ.λ.π.) καθώς επίσης το ύψος, το είδος και το σκοπό χρησιμοποίησης του αιτούμενου ποσού χρηματοδότησης.
- ∅ Μαζί με την αίτηση ο υποψήφιος πελάτης θα πρέπει να προσκομίσει τα οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης για περαιτέρω ανάλυσή τους από τους υπεύθυνους αναλυτές του καταστήματος με σκοπό την κατανόηση της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης.

Ανάλογα με την κατηγορία βιβλίων που τηρεί η επιχείρηση πρέπει να προσκομίσει τα παρακάτω δικαιολογητικά:

Δικαιολογητικά επιχειρήσεων που τηρούν βιβλία Β κατηγορίας:

- ∅ Δηλώσεις οικονομικών στοιχείων επιχειρήσεων και επιτηδευματιών Ε3 των τριών τελευταίων οικονομικών χρήσεων.
- ∅ Ατομικές δηλώσεις (Ε1) όλων των φορέων για την τελευταία οικονομική χρήση.
- ∅ Δήλωση προσωπικής περιουσιακής κατάστασης των φορέων (Ε9)

- Ø Περιοδικές δηλώσεις ΦΠΑ του τρέχοντος έτους και τις αντίστοιχες του προηγούμενου έτους
- Ø Φωτοαντίγραφα ταυτότητας των φορέων
- Ø Βεβαίωση ασφαλιστικής ενημερότητας (προσκομίζεται την ημέρα της εκταμίευσης)

Δικαιολογητικά Επιχειρήσεων που τηρούν βιβλία Γ κατηγορίας:

- Ø Ισολογισμούς των τριών τελευταίων οικονομικών χρήσεων
- Ø Πρόσφατο ισοζύγιο του τρέχοντος έτους και το αντίστοιχο του προηγούμενου έτους
- Ø Ισοζύγιο κλεισίματος του τελευταίου ισολογισμού
- Ø Φωτοαντίγραφα ταυτότητας των φορέων
- Ø Βεβαίωση ασφαλιστικής ενημερότητας (προσκομίζεται την ημέρα της εκταμίευσης)

Επίσης η επιχείρηση ανάλογα με τη νομική της μορφή προσκομίζει τα αντίστοιχα νομιμοποιητικά της στοιχεία για την έκδοση γνωμάτευσης από τη νομική υπηρεσία της τράπεζας για την αντιπροσώπευσή της.

Έλεγχος Δικαστηριακών και Δυσμενών Στοιχείων

Μετά την προσκόμιση των οικονομικών στοιχείων η τράπεζα διενεργεί έλεγχο δυσμενών στοιχείων για την εταιρεία και τους εκπροσώπους της μέσω του πληροφοριακού τραπεζικού συστήματος «ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ». Η τράπεζα μέσω αυτού

του συστήματος μπορεί να κάνει έλεγχο εάν ο υποψήφιος πελάτης έχει ακάλυπτες επιταγές ή απλήρωτες συναλλαγματικές, διαταγές πληρωμής στο όνομα του ή του έχει γίνει κάποια κατάσχεση ή πλειστηριασμός κινητού ή ακίνητου περιουσιακού στοιχείου. Εκτός από τα δυσμενή στοιχεία η τράπεζα μπορεί να εξακριβώσει εάν ο πελάτης έχει προβεί πρόσφατα σε κάποια αγορά ή πώληση ακινήτου ή σε εγγραφή προσημείωσης επί ακινήτου για χορήγηση δανείου από άλλη τράπεζα.

Οι παραπάνω πληροφορίες που συγκεντρώνονται μέσω υποθηκοφυλακείων, δικαστηρίων και τραπεζών, κωδικοποιούνται και παρέχονται με έντυπα ή on line στα ενδιαφερόμενα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Ο «ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ» ιδρύθηκε το 1992 με σκοπό να συμβάλλει στην εξυγίανση των συναλλαγών, στην υποστήριξη του θεσμού της πίστης και στη βελτίωση της λειτουργίας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Επίσκεψη στις Εγκαταστάσεις της Εταιρείας

Το επόμενο βήμα μετά τον έλεγχο των δυσμενών στοιχείων και με την προϋπόθεση ότι δεν βρέθηκε τίποτα το αρνητικό, ο υπεύθυνος για την πελατεία υπάλληλος της τράπεζας επισκέπτεται τις εγκαταστάσεις της εταιρείας με σκοπό να διαμορφώσει ίδια άποψη για τη λειτουργία της και να διαπιστώσει κατά πόσο τα οικονομικά στοιχεία της είναι πραγματικά.

Στην επίσκεψη αυτή ο τραπεζικός υπάλληλος έχει τη δυνατότητα να εξετάσει την ύπαρξη των γραφείων της, τους αποθηκευτικούς της χώρους και την κατάσταση

των εμπορευμάτων της, την ύπαρξη του μηχανολογικού της εξοπλισμού και γενικότερα την ορθότητα όλων των πάγιων στοιχείων που απεικονίζονται στις οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας που προσκομίστηκαν στην τράπεζα.

Στο σημείο αυτό θεωρούμε σκόπιμο να τονίσουμε ότι η επίσκεψη στις εγκαταστάσεις του δυνητικού πελάτη είναι από τα σπουδαιότερα στάδια της διαδικασίας των χορηγήσεων γιατί δίνεται στην τράπεζα η δυνατότητα να σχηματίσει μια ολοκληρωμένη εικόνα της εταιρείας.

Μια αποτελεσματική επίσκεψη καθορίζει κατά ένα μεγάλο ποσοστό την επιτυχία της μελλοντικής συνεργασίας και για αυτό το λόγο η επίσκεψη γίνεται συνήθως από εξειδικευμένα και καταρτισμένα τραπεζικά στελέχη.

Έκδοση Νομιμοποίησης Εταιρείας

Αφού η τράπεζα τελικά αποφασίσει να συνεργαστεί με το συγκεκριμένο πελάτη ζητάει την προσκόμιση των νομιμοποιητικών εγγράφων της εταιρείας ανάλογα με την νομική μορφή της.

Τα απαραίτητα νομιμοποιητικά έγγραφα ανάλογα με την νομική μορφή είναι

Νομιμοποιητικά Έγγραφα Αωνύμων Εταιρειών:

- Ø ΦΕΚ Α.Ε. στο οποίο δημοσιεύτηκε η άδεια σύστασης της εταιρείας
- Ø Ισχύον καταστατικό και το ΦΕΚ δημοσίευσης της τελευταίας κωδικοποίησης

- Ø Πιστοποιητικό της αρμόδιας νομαρχίας για τυχόν τροποποιήσεις του καταστατικού και τα αντίστοιχα ΦΕΚ ή το κωδικοποιημένο καταστατικό της εταιρείας.
- Ø Τα ΦΕΚ Α.Ε που δημοσιεύονται τα ονόματα των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της εταιρείας. Εάν δεν έχει εκδοθεί ΦΕΚ προσκομίζεται η σχετική ανακοίνωση της νομαρχίας νόμιμα επικυρωμένη.
- Ø Επικυρωμένο αντίγραφο πρακτικού της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της εταιρείας κατά την οποία εκλέχθηκαν τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της εταιρείας.
- Ø Επικυρωμένο αντίγραφο πρακτικού του Διοικητικού Συμβουλίου με το οποίο συγκροτήθηκε σε σώμα και αποφασίστηκε ο τρόπος εκπροσώπησης της εταιρείας.

Νομιμοποιητικά Έγγραφα Ομόρρυθμων και Ετερόρρυθμων:

- Ø Επικυρωμένο αντίγραφο του καταστατικού της εταιρείας και των τροποποιήσεων του ή το τελευταίο κωδικοποιημένο καταστατικό με πιστοποίηση του αρμόδιου Πρωτοδικείου περί καταχώρησης στα Βιβλία Εταιρειών.
- Ø Πρόσφατο πιστοποιητικό του αρμόδιου Πρωτοδικείου για τις τροποποιήσεις του καταστατικού της εταιρείας.

Νομιμοποιητικά Έγγραφα Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης:

- Ø Επικυρωμένα αντίγραφα του καταστατικού της εταιρείας και των τυχόν τροποποιήσεων του ή του τελευταίου κωδικοποιημένου καταστατικού, με πιστοποίηση του αρμόδιου Πρωτοδικείου περί καταχώρησης της στα βιβλία εταιρειών.
- Ø Τα ΦΕΚ των Α.Ε στα οποία δημοσιεύτηκαν οι περιλήψεις του καταστατικού και οι τυχόν τροποποιήσεις του.
- Ø Πρόσφατο πιστοποιητικό για τις τροποποιήσεις του καταστατικού από το αρμόδιο Πρωτοδικείο.

Εφόσον εξετασθούν τα σχετικά έγγραφα από τη νομική υπηρεσία της τράπεζας, διαπιστώνεται η καταλληλότητα της εταιρείας και εκδίδεται η σχετική γνωμάτευση οποία δίνει την άδεια στο τμήμα χορηγήσεων για την έγκριση της χορήγησης.

Χρηματοοικονομική Ανάλυση της Εταιρείας

Μετά τη γνωμάτευση από τη νομική υπηρεσία ακολουθεί η χρηματοοικονομική ανάλυση της εταιρείας βάσει των προσκομισθέντων οικονομικών στοιχείων της.

Η χρηματοοικονομική ανάλυση της εταιρείας είναι καθοριστικό στάδιο στη διαδικασία των χορηγήσεων για αυτό γίνεται συνήθως από τους υπεύθυνους λογαριασμών (Account Officers ή Credit Analysts) οι οποίοι είναι εξειδικευμένα στελέχη της τράπεζας με πανεπιστημιακή κατάρτιση, εμπειρία στο χώρο των τραπεζικών χορηγήσεων και γνώσεις λογιστικής και marketing.

Κατά την διαδικασία της χρηματοοικονομικής ανάλυσης της εταιρείας οι υπεύθυνοι λογαριασμών καταρτίζουν ένα βασικό επιχειρηματικό πλάνο (Business Plan) για την εξέταση των παρακάτω κριτηρίων:

Ø Τη βιωσιμότητα της εταιρείας

Η βιωσιμότητα της εταιρείας εξαρτάται από την οικονομική της κατάσταση, την αποτελεσματική διοίκηση, την οργάνωση της και την ανταγωνιστικότητα του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιείται.

Η εξέταση της οικονομικής κατάστασης της εταιρείας γίνεται μέσω της χρηματοοικονομικής ανάλυσης. Ο τραπεζικός αναλυτής ομαδοποιεί τα στοιχεία των προσκομισθέντων ισολογισμών και ισοζυγίων ανάλογα με το περιεχόμενό τους και τα καταχωρεί στο τραπεζικό σύστημα πιστωτικής αξιολόγησης (Moody's Risk Advisor) και τα αξιολογεί με τη βοήθεια των κατάλληλων δεικτών που υπολογίζονται αυτόματα από το σύστημα

Τις περισσότερες φορές τα οικονομικά στοιχεία μιας επιχείρησης δεν αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα διότι ορισμένοι επιχειρηματίες προσπαθούν να τα ωραιοποιήσουν μέσω διαφόρων τεχνασμάτων με σκοπό την πιο εύκολη πρόσβαση σε τραπεζικό δανεισμό από διάφορες τράπεζες. Για αυτό το λόγο ζητείται από το δυνητικό πελάτη υπεύθυνη δήλωση οφειλών του σε τράπεζες καθώς επίσης και ο σκοπός της χρηματοδότησης.

Η εξακρίβωση της αποτελεσματικότητας της διοίκησης και της οργάνωσης της εταιρείας επιτυγχάνεται με εξέταση των ικανοτήτων, των γνώσεων, και

της εμπειρίας των φορέων της εταιρείας, καθώς της διοικητικής οργάνωσης της εταιρείας (κατάλληλη στελέχωση, επιμερισμός αρμοδιοτήτων κ.λ.π.) και του δικτύου πωλήσεων (μέγεθος δικτύου, σχέση πωλητών με εταιρεία και πελάτες κ.λ.π.).

Ο έλεγχος της ανταγωνιστικότητας γίνεται με σύγκριση των βασικών δεικτών της εταιρείας με αυτούς του κλάδου, με σκοπό την εξακρίβωση της βιωσιμότητας της.

Ø Το συναλλακτικό κύκλωμα της εταιρείας

Σε αυτό το σημείο εξετάζεται η σχέση και οι όροι συνεργασίας που έχει η εταιρεία τόσο με τους πελάτες όσο και με τους προμηθευτές της. Είναι σημαντικό για τον αναλυτή να κατανοήσει το συσχετισμό των εισπράξεων και των πληρωμών της εταιρείας και τη χρονική υστέρηση μεταξύ αυτών.

Ø Την φάση που βρίσκεται ο κλάδος στον οποίο δραστηριοποιείται η επιχείρηση.

Εξετάζεται σε ποια φάση (ύφεση, ανάπτυξη, ωριμότητα, παρακμή) βρίσκεται ο κλάδος και κατά πόσο αυτό μπορεί να επηρεάσει την εταιρεία θετικά ή αρνητικά. Κλαδικές μελέτες γίνονται από τμήματα οικονομικών μελετών των τραπεζών ή άλλους οικονομικούς οργανισμούς.

Ø Σκοπός της χρηματοδότησης.

Εξετάζεται κατά πόσο η συγκεκριμένη χρηματοδότηση θα βοηθήσει πραγματικά την επιχείρηση στην ανάπτυξη της μέσω σωστών επενδυτικών κινήσεων ή θα την επιβαρύνει με περισσότερα έξοδα. Η διοχέτευση κεφαλαίων για χρηματοδότηση μη παραγωγικών σκοπών οδηγεί στην αποδυνάμωση της επιχείρησης, μέσω της αποπληρωμής οφειλών που δεν έχουν απόδοση.

Ø Η αποδοτικότητα των τραπεζικών κεφαλαίων

Η τράπεζα με τη διενέργεια χρηματοδοτήσεων απασχολεί κεφάλαια της για αυτό προσδοκά ανάλογη απόδοση.

Ø Εξασφαλίσεις

Η καλύτερη εξασφάλιση των τραπεζών για τη χρηματοδότηση μιας επιχείρησης είναι η βιωσιμότητά της. Οι τράπεζες λαμβάνοντας υπόψη ότι κάθε επιχείρηση είναι ένας δυναμικός κι όχι στατικός οργανισμός που δραστηριοποιείται σε ένα περιβάλλον που επικρατούν διάφοροι αστάθμητοι παράγοντες, επιδιώκουν πρόσθετες ενοχικές ή εμπράγματος εξασφαλίσεις με σκοπό τη μείωση του πιστωτικού τους κινδύνου. Για τις εξασφαλίσεις των χορηγήσεων θα αναφερθούμε αναλυτικά στο κεφάλαιο 3.

Σύνταξη Πρότασης Συνεργασίας προς τις Εγκριτικές Επιτροπές.

Οι account officers ύστερα από τη χρηματοοικονομική ανάλυση των οικονομικών στοιχείων της επιχείρησης και τη διαπίστωση των πραγματικών αναγκών της, συντάσσουν πρόταση συνεργασίας με συγκεκριμένους όρους χρηματοδότησης προς τις αρμόδιες εγκριτικές επιτροπές της τράπεζας .

Η πρόταση συνεργασίας είναι σαφής και περιλαμβάνει το ύψος και το είδος της χρηματοδότησης, το επιτόκιο δανεισμού και τις εξασφαλίσεις.

Μαζί με την πρόταση συνεργασίας αποστέλλονται προς την αρμόδια εγκριτική επιτροπή όλα τα οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης, ώστε αυτοί που εγκρίνουν να έχουν μια ολοκληρωμένη εικόνα.

Αντίγραφο της πρότασης συνεργασίας και των οικονομικών στοιχείων της εξεταζόμενης επιχείρησης κρατούνται και στο αρχείο του καταστήματος.

Έγκριση Χρηματοδότησης, Υπογραφή Συμβάσεων και Χορήγηση δανείου

Μετά την έγκριση της χρηματοδότησης ακολουθεί η υπογραφή των δανειακών συμβάσεων από τους νόμιμους αντιπροσώπους της επιχείρησης των τυχόν εγγυητών και του διευθυντή του καταστήματος της τράπεζας.

Στην συνέχεια ακολουθεί η εκταμίευση του δανείου ή της πίστωσης ανάλογα με τη φύση της χρηματοδότησης.

Από την εκταμίευση του δανείου και μετά το τμήμα χορηγήσεων του καταστήματος αναλαμβάνει την εξυπηρέτηση του πελάτη, σε συνεργασία πάντα με τον account officer του καταστήματος ο οποίος παρακολουθεί την εξέλιξη και την αποπληρωμή του δανείου του πελάτη και επικοινωνεί μαζί του για τυχόν προβλήματα που προκύπτουν από την συνεργασία.

Στο σημείο αυτό θεωρούμε απαραίτητο να αναφέρουμε ότι με βάση τη συμφωνία της ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II, νέα και εννοιαία κριτήρια θα επιβληθούν στις διαδικασίες εγκρίσεων για χορηγήσεις δανείων σε όλες ανεξαιρέτως τις επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Διαδικασίες στις οποίες θα αναφερθούμε αναλυτικά στο κεφάλαιο 4 της εργασίας.

1. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς , Διεύθυνση Εκπαίδευσης Ανθρώπινου Δυναμικού, Αθήνα 2005, σελ. 6
2. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 6
3. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 8
4. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 9
5. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 10
6. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 12
7. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 13
8. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 14
9. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 15
10. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 16
11. Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, «Τα Επιτόκια στην Ελλάδα και την Ευρωζώνη», Εκδόσεις Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, Αθήνα 2005, σελ. 19
12. Έκθεση Διοικητή Τράπεζας Ελλάδος, ό.π, σελ. 20

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΙΔΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΧΡΗΜ/ΔΟΤΗΣΕΩΝ

2.1 ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

Οι επιχειρηματικές χρηματοδοτήσεις στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα κατατάσσονται σε διάφορες κατηγορίες με βάση κάποια κοινά χαρακτηριστικά τους ή κοινούς κανόνες που διέπουν τη λειτουργία τους.

Συγκεκριμένα χωρίζονται σε κατηγορίες ανάλογα με:

- ∅ Τη διάρκεια τους
- ∅ Τις εξασφαλίσεις τους
- ∅ Το σκοπό χορήγησης τους
- ∅ Τον κλάδο οικονομίας στον οποίο ανήκει ο πιστούχος

2.1.1 Διάρκεια

Ανάλογα με τη διάρκεια τους οι επιχειρηματικές χρηματοδοτήσεις χωρίζονται σε:

- ∅ Βραχυπρόθεσμες που έχουν διάρκεια ένα έτος
- ∅ Μεσομακροπρόθεσμες που έχουν διάρκεια από ένα έως τέσσερα έτη
- ∅ Μακροπρόθεσμες που έχουν διάρκεια πάνω από τέσσερα έτη

Οι βραχυπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις χορηγούνται συνήθως ως κεφάλαια κίνησης.

Οι μεσομακροπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις χορηγούνται ως κεφάλαια κίνησης μονιμότερου χαρακτήρα, συνήθως για την αγορά μικρών μηχανημάτων ή εργαλείων.

Τέλος οι μακροπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις χορηγούνται για την αγορά παγίων εγκαταστάσεων όπως μεγάλου μηχανολογικού εξοπλισμού και κτιρίων.

Σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος το μεγαλύτερο μέρος των δανείων προς τις επιχειρήσεις το έτος 2004, ήταν βραχυπρόθεσμα δάνεια (Δεκέμβριος 2004 : 56,8%), καθώς σε σημαντικό βαθμό οι πιστώσεις προς επιχειρήσεις αφορούσαν αλληλόχρεους λογαριασμούς (περίπου το 1/3).

2.1.2. Ποσοστό Εξασφάλισης

Ανάλογα με το ποσοστό εξασφάλισης τους οι επιχειρηματικές χρηματοδοτήσεις διακρίνονται σε :

- Ø Πλήρως καλυμμένες, όταν οι εξασφαλίσεις που έχουν δοθεί από τον πιστούχο καλύπτουν το κεφάλαιο και τους τόκους σε ποσοστό 100%
- Ø Μερικώς καλυμμένες, όταν οι εξασφαλίσεις καλύπτουν τη χρηματοδότηση σε ποσοστό πάνω από 50%.
- Ø Ακάλυπτες, όταν οι εξασφαλίσεις καλύπτουν τη χρηματοδότηση σε ποσοστό κάτω από 50% ή η χρηματοδότηση έχει δοθεί χωρίς καθόλου εμπράγματα ή ενοχικές εξασφαλίσεις.

2.1.3. Σκοπός

Ανάλογα με το σκοπό για τον οποίο δίνονται οι χορηγήσεις διακρίνονται σε:

- ∅ Χρηματοδοτήσεις για κεφάλαιο κίνησης
- ∅ Χρηματοδοτήσεις για αγορά παγίου εξοπλισμού (μηχανημάτων και κτιριακών εγκαταστάσεων).

Οι χρηματοδοτήσεις για κεφάλαιο κίνησης δίνονται υπό τη μορφή βραχυπρόθεσμων χορηγήσεων διάρκεια από τρεις μήνες έως ένα έτος και συγκεκριμένα μέσω πιστώσεων ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού.

Οι χρηματοδοτήσεις για αγορά παγίων εγκαταστάσεων και εξοπλισμού δίνονται για μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα υπό τη μορφή μεσομακροπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων χορηγήσεων.

2.1.4. Κλάδος Οικονομίας Πιστούχου

Οι χρηματοδοτήσεις χωρίζονται ανάλογα με τον κλάδο οικονομίας που ανήκει ο πιστούχος σε :

- ∅ Εμπορίου
- ∅ Βιομηχανίας
- ∅ Βιοτεχνίας
- ∅ Τουρισμού
- ∅ Ναυτιλίας
- ∅ Κατασκευών

Οι τράπεζες έχουν ειδικά τμήματα κλαδικών μελετών που συλλέγουν στοιχεία και συντάσσουν μελέτες για κάθε κλάδο της οικονομίας ξεχωριστά. Λόγω των ιδιομορφιών που έχει κάθε κλάδος τόσο στη λειτουργία του όσο και στην κατάρτιση των οικονομικών του καταστάσεων, στις μεγάλες τράπεζες οι account officers έχουν ειδικευτεί και ασχολούνται με εταιρείες ενός συγκεκριμένου κλάδου.

Στις περισσότερες τράπεζες λειτουργεί ξεχωριστή διεύθυνση για τη χρηματοδότηση των ναυτιλιακών εταιρειών λόγω των δυσκολιών διαχείρισης των χρηματοδοτήσεων αυτών και του υψηλού κινδύνου του συγκεκριμένου κλάδου.

Από την κατανομή της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων στους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας για το έτος 2004, προκύπτει ότι επιτάχυνση (σε σχέση με το 2003) παρατηρήθηκε στην πιστωτική επέκταση προς το εμπόριο, τη γεωργία, τα λοιπά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και σε μικρότερο βαθμό τη ναυτιλία, ενώ επιβράδυνση σημειώθηκε στους λοιπούς κλάδους (πηγή Τράπεζα Ελλάδος).

2.2. ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Η ποικιλία και ο αριθμός των συμβάσεων που χρησιμοποιούνται από τα τραπεζικά ιδρύματα για τη διενέργεια χρηματοδοτήσεων είναι αρκετά μεγάλος και εξαρτάται από τη φύση της χρηματοδότησης και από το είδος των εξασφαλίσεων αυτής.

Για κάθε κατηγορία χρηματοδότησης υπάρχει τυποποιημένη σύμβαση η οποία καταρτίζεται από τη νομική υπηρεσία της τράπεζας ή συντάσσεται ειδική σύμβαση προκειμένου να καλυφθούν κάποιες συγκεκριμένες ανάγκες του δανείου.

Οι συμβάσεις καταχωρούνται στο μητρώο συμβάσεων του καταστήματος και παίρνουν αύξουσα αρίθμηση, ενώ η φύλαξη τους γίνεται σε πυρασφαλή μέρη.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την κατάρτιση της σύμβασης είναι ο πελάτης να έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα.

Οι συμβάσεις χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες. Δηλαδή στις:

- Ø Κύριες συμβάσεις
- Ø Συμπληρωματικές ή πρόσθετες συμβάσεις.

2.2.1. Κύριες Συμβάσεις

Οι κύριες συμβάσεις υπογράφονται με την έγκριση κάθε μορφής χρηματοδότησης και στην ουσία καθιστούν υπεύθυνο το πιστούχο για την εμπρόθεσμη εξόφληση της χρηματοδότησης αυτής.

Κάθε κύρια σύμβαση περιλαμβάνει:

- Ø Αρίθμηση βάσει του μητρώου συμβάσεων του καταστήματος
- Ø Ποσό χρηματοδότησης
- Ø Ημερομηνία και τόπο υπογραφής της

- ∅ Τους συμβαλλομένους (την τράπεζα, τον πιστούχο και τους τυχόν εγγυητές)
- ∅ Το επιτόκιο χρηματοδότησης
- ∅ Τη διάρκεια της χρηματοδότησης
- ∅ Τον τρόπο εξόφλησης και τις δόσεις της χρηματοδότησης (αν πρόκειται για μακροχρόνια χρηματοδότηση)
- ∅ Το σκοπό της χρηματοδότησης

Τα είδη των κυρίων συμβάσεων είναι:

- ∅ Μεσομακροπρόθεσμου δανεισμού
- ∅ Πίστωσης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού
- ∅ Εγγυητικής επιστολής
- ∅ Ενέγγυας πίστωσης.

2.2.2. Συμπληρωματικές ή Πρόσθετες Συμβάσεις

Οι συμπληρωματικές ή πρόσθετες συμβάσεις όπως υποδηλώνει και η ονομασία τους καταρτίζονται κάθε φορά που αλλάζει κάποιο στοιχείο της αρχικής κύριας σύμβασης (αύξηση χρηματοδότησης, πρόσθεση ή αντικατάσταση εγγυητή, πρόσθεση εμπράγματης εξασφάλισης) και περιλαμβάνουν τα σημαντικά σημεία της κύριας σύμβασης στην οποία αναφέρονται, ειδικότερα τον αύξοντα αριθμό, το ποσό της χρηματοδότησης, την ημερομηνία κατάρτισης και τα ονόματα των συμβαλλομένων.

Η ποικιλία και ο αριθμός των συμπληρωματικών συμβάσεων είναι πολύ μεγάλος και εξαρτάται από την ιδιότητα της κάθε χρηματοδότησης.

Παρακάτω θα αναφερθούμε αναλυτικά στις συμβάσεις που αντιστοιχούν σε κάθε μορφή χρηματοδότησης.

2.3. ΕΙΔΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

2.3.1. Μεσομακροπρόθεσμο Δάνειο

Τα μεσομακροπρόθεσμα δάνεια, διαρκούν από ένα έτος και πάνω, έχουν συγκεκριμένη λήξη και χορηγείται ένα συγκεκριμένο ποσό. Στο είδος αυτό της χρηματοδότησης δεν είναι δυνατόν η επαναχορήγηση ποσού που έχει επιστραφεί από τον πιστούχο, ενώ με την ολική εξόφληση του δανείου παύουν να ισχύουν οι τυχόν υφιστάμενες εξασφαλίσεις που είναι συνδεδεμένες με το δάνειο αυτό. Επίσης δεν παρέχεται δυνατότητα παράτασης της λήξης του δανείου.

Η εξόφληση αυτών των δανείων μπορεί να γίνεται με:

- Ø Τοκοχρεωλυτικές δόσεις σε τακτές ημερομηνίες (μηνιαίες ,τριμηνιαίες εξαμηνιαίες)
- Ø Χρεωλυτικές δόσεις
- Ø Με εφάπαξ πληρωμή

Ο εκτοκισμός και η πληρωμή των τόκων των δανείων που εξοφλούνται με χρεωλυτικές δόσεις γίνεται ανάλογα με το τι προβλέπεται στη δανειακή σύμβαση, μηνιαίως, εξαμηνιαίως ή ετησίως.

Σε ορισμένες περιπτώσεις το δάνειο χορηγείται με περίοδο χάριτος. Σε αυτή την περίπτωση οι τόκοι της περιόδου χάριτος του δανείου ή

καταβάλλονται κατά τον εκτοκισμό του δανείου ή κεφαλαιοποιούνται στη λήξη της περιόδου χάριτος.

Ο συνηθέστερος λόγος χορήγησης μεσομακροπρόθεσμων δανείων σε επιχειρήσεις είναι για αγορά παγίων εγκαταστάσεων ή την ανανέωση του μηχανολογικού τους εξοπλισμού με σκοπό τη διατήρηση του υφισταμένου μεριδίου αγοράς τους και την ανάπτυξη τους γενικότερα.

Οι επιχειρήσεις καταφεύγουν σε αυτό το είδος δανεισμού, ακόμη και αν διαθέτουν τα απαραίτητα κεφάλαια για τη χρηματοδότηση αυτών των επενδύσεων, προκειμένου να χρησιμοποιήσουν τα ίδια κεφάλαια τους σε άλλες επενδυτικές ευκαιρίες με πιο άμεση απόδοση ή για την αντιμετώπιση των βραχυχρόνιων υποχρεώσεων τους.

Η δανειακή σύμβαση εκτός από τα βασικά στοιχεία αναφέρει επακριβώς το ακίνητο ή το μηχανολογικό εξοπλισμό που πρόκειται να αγοραστεί από τον οφειλέτη καθώς και τις προϋποθέσεις εκταμίευσης του δανείου.

Με τη σύμβαση η επιχείρηση αναλαμβάνει τις παρακάτω υποχρεώσεις:

- ∅ Να διατηρεί σε καλή κατάσταση το χρηματοδοτούμενο εξοπλισμό
- ∅ Να υποβάλλει στην τράπεζα τα ετήσια οικονομικά της στοιχεία καθ' όλη τη διάρκεια του δανείου.
- ∅ Να χρησιμοποιήσει το δάνειο για τον αναγραφόμενο στη σύμβαση σκοπό.
- ∅ Να καταβάλλει εμπρόθεσμα στην τράπεζα τη δόση του δανείου.

Λόγοι λύσης της δανειακής σύμβασης από πλευρά της τράπεζας και να καταστήσει το εκάστοτε υπόλοιπο του δανείου ληξιπρόθεσμο και απαιτητό είναι:

- ∅ Η χρησιμοποίηση του ποσού του δανείου από τον πιστούχο για διαφορετικό σκοπό από αυτόν που αναγράφεται στη σύμβαση.
- ∅ Καθυστέρηση καταβολής οποιουδήποτε ποσού από το κεφάλαιο, τους τόκους ή τα λοιπά έξοδα που βαρύνουν το δάνειο από την πλευρά του πιστούχου.
- ∅ Παραβίαση των όρων του δανείου από τον πιστούχο
- ∅ Η μεταβολή στη δραστηριότητα του πιστούχου ή η συγχώνευση της εταιρείας του με κάποια άλλη χωρίς να ενημερωθεί η τράπεζα
- ∅ Η υποβολή αίτησης πτώχευσης από τον πιστούχο
- ∅ Η οποιαδήποτε μεταβολή στην οικονομική κατάσταση του πιστούχου η οποία κριθεί από την τράπεζα ως επιβλαβής για αυτήν
- ∅ Οποιαδήποτε άλλη περίπτωση που η τράπεζα κρίνει ότι το συμφέρον της είναι η λήξη της σύμβασης.

Οι όροι της δανειακής σύμβασης διατυπώνονται από την τράπεζα και ο οφειλέτης απλά προσχωρεί ή όχι.

2.3.2. Πίστωση Ανοιχτού Αλληλόχρεου Λογαριασμού (ΑΑΛ)

Η πίστωση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού είναι η πιο γνωστή μορφή τραπεζικής βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης για την κάλυψη αναγκών για κεφάλαιο κίνησης που προκύπτουν από τη φύση του συναλλακτικού κυκλώματος των επιχειρήσεων.

Ο ανοικτός αλληλόχρεος λογαριασμός είναι μια συναλλακτική σχέση μεταξύ δύο προσώπων, από τα οποία ο ένας είναι έμπορος και δρουν με αντίθετα συμφέροντα.

Οι συμβαλλόμενοι συμφωνούν μεταξύ τους ένα ύψος ορίου (plafond) μέχρι το οποίο ο πελάτης θα μπορεί να αναλαμβάνει ποσά για την κάλυψη αναγκών του έναντι καλυμμάτων, τα οποία ποσά είναι υποχρεωμένος να τα επιστρέψει εντός προκαθορισμένης προθεσμίας.

Ο ανοικτός αλληλόχρεος λογαριασμός είναι ένας λογαριασμός αυξομειούμενου υπολοίπου, αφού βάσει συμφωνίας των συμβαλλομένων οι αμοιβαίες πιστώσεις και οφειλές που θα προκύψουν από τις συναλλαγές τους δεν θα ρυθμίζονται ξεχωριστά, αλλά θα μπαίνουν σε ενιαίο λογαριασμό, όπου θα χάνουν την ατομικότητα τους και θα απεικονίζονται με κονδύλια πιστώσεων ή χρεώσεων, για να καταλήξουν κατά το κλείσιμο του λογαριασμού από οποιαδήποτε αιτία σε ένα και μόνο απαιτητό υπόλοιπο.

Ο εκτοκισμός και η είσπραξη των τόκων της πίστωσης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού γίνεται από τα πιστωτικά ιδρύματα συνήθως κάθε ημερολογιακό τρίμηνο.

Τα όρια χρηματοδότησης των πελατών έχουν διάρκεια συνήθως μέχρι ένα έτος. Μετά την λήξη τους οι τράπεζες επανεξετάζουν τα οικονομικά στοιχεία των πελατών τους, καθώς και τη σκοπιμότητα της

χρηματοδότησης, προκειμένου να καθορίσουν νέο όριο για το επόμενο έτος.

Στους δικαιούχους ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού παρέχεται η δυνατότητα έκδοσης καρτέ επιταγών, με το οποίο μπορούν να πραγματοποιούν τις πληρωμές τους χρεώνοντας αυτόματα το λογαριασμό τους χωρίς να εμφανίζονται στην τράπεζα. Η χορήγηση καρτέ επιταγών γίνεται μόνο σε απόλυτα φερέγγυους πελάτες της τράπεζας για αποφυγή κρουσμάτων υπερχρέωσης του λογαριασμού.

Η σύμβαση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού έχει τα εξής σημαντικά χαρακτηριστικά:

- ∅ Η σύμβαση μπορεί να καλύπτεται ταυτόχρονα από διάφορες εξασφαλίσεις όπως υποθήκες, προσημειώσεις, ενέχυρα κ.λ.π.
- ∅ Το ποσό της σύμβασης του ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί με πρόσθετες πράξεις οι οποίες είναι αναπόσπαστα τμήματα της κύριας σύμβασης. Σε περίπτωση μείωσης του ποσού της κύριας σύμβασης μειώνονται αντίστοιχα και οι δοσμένες εξασφαλίσεις της πίστωσης, ενώ σε περίπτωση αύξησης του ποσού θα πρέπει να ληφθούν πρόσθετες εξασφαλίσεις.
- ∅ Οι χρεώσεις και οι πιστώσεις μόλις καταχωρηθούν στον ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό χάνουν την αυτοτέλεια τους και μεταβάλλονται σε απλά κονδύλια χρέωσης ή πίστωσης. Αυτά συμψηφίζονται κατά το κλείσιμο του λογαριασμού και μόνο το τυχόν υπόλοιπο αποτελεί την επιδιωκτέα απαίτηση.

- Ø Οι τόκοι και τα διάφορα έξοδα της τράπεζας που καταχωρούνται στο λογαριασμό κεφαλαιοποιούνται και τοκίζονται μαζί με το εκάστοτε υπόλοιπο συνήθως κάθε τρίμηνο.
- Ø Πολλές συμβάσεις ανοικτών αλληλόχρεων λογαριασμών που έχουν υπογραφεί από τον ίδιο πιστούχο μπορούν να ενοποιηθούν σε μια ενιαία σύμβαση. Για την ενοποίηση των συμβάσεων χρειάζεται η έγγραφη συγκατάθεση των εγγυητών των χρηματοδοτήσεων.
- Ø Αν στη σύμβαση του ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού δεν ορίστηκε χρόνος λήξης της, η διάρκεια της θεωρείται αορίστου χρόνου και μπορεί να λυθεί οποτεδήποτε με καταγγελία.
- Ø Οι χρεώσεις και οι πιστώσεις του ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού δεν έχουν ιδιαίτερο χρόνο παραγραφής. Μόνο το υπόλοιπο του λογαριασμού παραγράφεται σε είκοσι χρόνια αφότου γίνει απαιτητό από τη στιγμή της καταγγελίας.
- Ø Το ενιαίο και το αδιαίρετο του ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού περιέχει μια και μόνο απαίτηση, αυτή του υπολοίπου.

Η πίστωση σε ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό ενεργοποιείται με την υπογραφή της σύμβασης από τον πιστούχο και τους εγγυητές, η οποία μπορεί να καλύπτει ένα ή περισσότερους λογαριασμούς και επίσης να αυξομειώνεται.

Σύμβαση είναι η έγγραφη συμφωνία που γίνεται μεταξύ της τράπεζας και του πιστούχου όπου αναφέρονται με λεπτομέρεια οι όροι της

χορηγούμενης πίστωσης ώστε κατά τη διάρκεια ισχύος της να μην υπάρξει οποιαδήποτε αμφισβήτηση.

Η σύμβαση πιστώσεως μέσω ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού συντάσσεται από υπάλληλο του τμήματος χορηγήσεων και περιλαμβάνει:

- Ø Την ονομασία «ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΙΣΤΩΣΗΣ ΣΕ ΑΝΟΙΚΤΟ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ»
- Ø Τον αύξοντα αριθμό σύμβασης ο οποίος λαμβάνεται από το μητρώο συμβάσεων πιστώσεων σε ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό.
- Ø Τον τόπο και τη χρονολογία που συνομολογείται η σύμβαση.
- Ø Το ονοματεπώνυμο και την ιδιότητα των λειτουργών που εκπροσωπούν την τράπεζα.
- Ø Το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία του πιστούχου
- Ø Τη διεύθυνση του πιστούχου
- Ø Το ποσό της πίστωσης αριθμητικά και ολογράφως.
- Ø Τα στοιχεία του εγγυητή
- Ø Την ημερομηνία της σύμβασης
- Ø Τους όρους με τους οποίους χορηγείται η πίστωση όπως: το επιτόκιο, το ποσοστό του περιθωρίου, την ημερομηνία εκτοκισμού, τη δυνατότητα της τράπεζας να κλείνει και να περιορίζει το ύψος της πίστωσης ανά πάσα στιγμή κ.λ.π.

Σε περίπτωση που λαμβάνεται εγγύηση με ημερομηνία μεταγενέστερη της ημερομηνίας κατάρτισης της σύμβασης, τότε απαιτείται η κατάρτιση ειδικής σύμβασης παροχής εγγύησης.

Η τροποποιητική σύμβαση του Ανοικτού Αλληλόχρεου Λογαριασμού αποτελεί μια πρόσθετη πράξη και είναι στην ουσία μια συμπληρωματική σύμβαση ως προς την αρχική σύμβαση.

Με την τροποποιητική σύμβαση δίνεται η δυνατότητα να αυξηθεί ή να μειωθεί το ποσό της αρχικής πίστωσης του Ανοικτού Αλληλόχρεου Λογαριασμού, να αλλαχθεί το επιτόκιο της χρηματοδότησης ή ακόμα και να μετατραπεί το νόμισμα της αρχικής πίστωσης.

Στην τροποποιητική σύμβαση υπογράφουν υποχρεωτικά εκτός από τον πιστούχο και οι εγγυητές της αρχικής σύμβασης, αλλιώς η εγγύηση τους ισχύει μόνο για το ποσό της αρχικής σύμβασης.

Ο χρόνος ζωής της σύμβασης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού είναι αόριστος και δεν καθορίζεται εκ των προτέρων. Σε μερικές όμως περιπτώσεις και κάτω από κάποιες συγκεκριμένες προϋποθέσεις η σύμβαση κλείνει και το υπόλοιπο της καθίσταται πλέον απαιτητό από την τράπεζα η οποία είναι δυνατόν να προσφύγει δικαστικώς για την αναγκαστική είσπραξη του.

Υπάρχουν δύο τρόποι κλεισίματος του ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού:

- Ø Περιοδικό κλείσιμο που μπορεί να γίνεται κάθε τρίμηνο ή εξάμηνο, όχι όμως σε διάστημα μικρότερο του ενός τριμήνου σύμφωνα με το άρθρο 112 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα. Σε αυτό το διάστημα

γίνεται ο εκτοκισμός και η κεφαλαιοποίηση των τόκων. Πρόκειται για μια διαδικασία απαραίτητη για να γίνει ο εκτοκισμός του ημερολογιακού τριμήνου.

- ∅ Οριστικό κλείσιμο του ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού έχουμε είτε από επιθυμία και των δύο συμβαλλομένων είτε με επιθυμία του ενός από αυτούς.

Οριστικό κλείσιμο του ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού με τη θέληση και των δύο συμβαλλομένων έχουμε στην περίπτωση καθορισμού χρόνου διάρκειας του με συμφωνία ρητή ή στην περίπτωση εξόφλησης του από τον πιστούχο.

Οριστικό κλείσιμο με την επιθυμία του ενός από τους δύο συμβαλλόμενους έχουμε εάν γίνει καταγγελία της σύμβασης για τους εξής λόγους:

- ∅ Όταν διαπιστωθεί ανώμαλη εξέλιξη των λογαριασμών πίστωσης και ιδιαίτερα μείωση της οικονομικής επιφάνειας του πιστούχου.
- ∅ Όταν ένας από τους συμβαλλόμενους διαπιστώσει παραβίαση των όρων της σύμβασης.
- ∅ Όταν τα συμφέροντα της δανείστριας τράπεζας επιβάλλουν την διακοπή της χρηματοδότησης.

Υπάρχουν περιπτώσεις οριστικού κλεισίματος του ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού για λόγους ανεξάρτητους από την θέληση των δύο συμβαλλομένων όπως:

- ∅ Θάνατος, αφάνειας, πτώχευσης του πιστούχου.

∅ Λύσης του νομικού προσώπου, όπως για παράδειγμα διάλυση της εταιρείας που ανήκει ο πιστούχος.

Μετά το οριστικό κλείσιμο της σύμβασης του ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού αναγγέλλεται το κλείσιμο και το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού στον πιστούχο στους εγγυητές και σε τυχόν τρίτο που παραχώρησε εμπράγματη ασφάλεια. Η αναγγελία του οριστικού κλεισίματος του ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού γίνεται με επιστολή και κοινοποιείται με δικαστικό επιμελητή.

Με την καταγγελία και το οριστικό κλείσιμο της σύμβασης του ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού καταργείται η έννομη σχέση μεταξύ της τράπεζας και του πιστούχου. Σύμβαση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού που έχει καταγγελθεί δεν έχει δυνατότητα αναβίωσης.

Οι σημαντικότερες διαφορές μεταξύ της Δανειακής Σύμβασης και της Σύμβασης του Ανοικτού Αλληλόχρεου Λογαριασμού είναι οι εξής :

- ∅ Η δανειακή σύμβαση έχει συγκεκριμένη λήξη, ενώ η σύμβαση του ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού είναι αορίστου χρόνου.
- ∅ Το ποσό του δανείου στη σύμβαση είναι συγκεκριμένο, ενώ το ποσό στη σύμβαση του ανοικτού αλληλόχρεου μπορεί να αυξομειώνεται ανάλογα.
- ∅ Στη σύμβαση δανείου το ποσό που έχει πληρωθεί από τον πελάτη δεν μπορεί να επαναχορηγηθεί, ενώ στη σύμβαση του ανοικτού αλληλόχρεου δεν ισχύει τέτοιος περιορισμός.

Ø Οι εγγυήσεις που καλύπτουν τη σύμβαση του δανείου παύουν να ισχύουν με την εξόφληση του. Στη σύμβαση του ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού οι ίδιες εξασφαλίσεις μπορούν να καλύπτουν πολλούς λογαριασμούς διαφορετικής μορφής χρηματοδότησης.

2.3.3. Εγγυητική Επιστολή

Η αύξηση του όγκου των εμπορικών συναλλαγών αλλά και η ραγδαία διεθνοποίηση τους, ιδιαίτερα μετά τον Β΄ παγκόσμιο Πόλεμο, κατέστησε αναγκαία την ενίσχυση της πίστωσης μεταξύ των συναλλασσόμενων.

Επί πλέον η στενότητα κεφαλαίων στις οικονομικώς ασθενέστερες χώρες όπως η Ελλάδα, αποτέλεσαν μια ακόμα σοβαρή αιτία ενίσχυσης των επιχειρηματιών κάθε μορφής στην καθημερινή τους εμπορική δραστηριότητα.

Έτσι η πρακτική επέβαλε την ανάγκη επιβεβαίωσης και ενίσχυσης της φερεγγυότητας του πρωτοφειλέτη ή αγοραστή έναντι δανειστή ή πωλητή από κάποιο τρίτο μέρος, του οποίου η πίστη έπρεπε να είναι γνωστή στο δανειστή.

Την ανάγκη αυτή έρχονται να καλύψουν οι τράπεζες παρέχοντας κάτω από προϋποθέσεις την εγγύηση τους.

Η έγγραφη επιβεβαίωση της βούλησης της τράπεζας να εγγυηθεί για τον πρωτοφειλέτη ή κατά εντολή υπέρ τρίτου είναι η «Εγγυητική Επιστολή».

Με την απόφαση Ν.Ε 975/2/12.7.56 επιτρέπεται στις τράπεζες να εκδίδουν ελεύθερα εγγυητικές επιστολές για την εξασφάλιση της τήρησης των υποχρεώσεων, οικονομικής ή άλλης μορφής, από μέρους του υπέρ ου παρέχεται η εγγύηση, οι οποίες απορρέουν από διατάξεις του νόμου ή νόμιμες συναλλαγές, εκτός από ορισμένες γενικές περιπτώσεις τις οποίες θα αναφέρουμε στη συνέχεια του κεφαλαίου.

Με την εγγυητική επιστολή υπεισέρχεται η τράπεζα στις υποχρεώσεις του πρωτοφειλέτη και διασφαλίζει το δανειστή έναντι ορισμένου επιζήμιου αποτελέσματος που είναι δυνατόν να υποστεί αποδεχόμενος συγκεκριμένη συναλλαγή.

Η εγγυητική επιστολή είναι η γραπτή, ανεπιφύλακτη και ανέκκλητη δήλωση του εγγυητή (τράπεζα) ότι θα καταβάλλει στο λήπτη της επιστολής ως αυτοφειλέτης παραιτούμενος του δικαιώματος της ενστάσεως, της διζήσεως και διαιρέσεως αμέσως μόλις λάβει γραπτή δήλωση από τον τελευταίο ότι έχει επέλθει ο λόγος κατάπτωσης, όπως αυτός ορίζεται στο κείμενο της εγγυητικής επιστολής, μέσα στα χρονικά περιθώρια ισχύος της.

Απαγορεύσεις και Περιορισμοί στην Έκδοση ΕΕ

Υπάρχουν κάποιες απαγορεύσεις και περιορισμοί σχετικά με την έκδοση εγγυητικών επιστολών. Οι απαγορεύσεις αφορούν το σκοπό για τον οποίο ζητείται η έκδοση της εγγυητικής επιστολής, ενώ οι περιορισμοί αναφέρονται στα ποσά των εγγυητικών επιστολών.

Απαγορεύσεις:

- ∅ Δεν επιτρέπεται η έκδοση εγγυητικών επιστολών για την κάλυψη συγκεκριμένης συναλλαγής, η οποία δεν μπορεί να χρηματοδοτηθεί από το τραπεζικό σύστημα.
- ∅ Δεν επιτρέπεται η έκδοση εγγυητικών επιστολών κατά εντολή και υπέρ επιχειρήσεων ή φυσικών προσώπων που ως παραβάτες πιστωτικών κανόνων έχουν τιμωρηθεί από τη Τράπεζα της Ελλάδος με στέρηση της δυνατότητας χρηματοδότησης για ορισμένο χρονικό διάστημα.
- ∅ Δεν επιτρέπεται η έκδοση εγγυητικών επιστολών για την εξασφάλιση εξωτραπεζικού δανεισμού.
- ∅ Δεν επιτρέπεται η έκδοση εγγυητικών επιστολών για την κάλυψη υποχρεώσεων που προκύπτουν από τις μεταβολές της τιμής των χρυσών ή ξένων νομισμάτων ή του τιμάριθμου.
- ∅ Δεν επιτρέπεται η έκδοση εγγυητικών επιστολών για την κάλυψη δανείων κεφαλαίου κίνησης, όταν υπάρχουν οφειλές από ληξιπρόθεσμους τόκους.

Περιορισμοί:

- ∅ Το χρηματοδοτικό άνοιγμα της τράπεζας προς ένα πελάτη ή το ενιαίο χρηματοδοτικό άνοιγμα προς ομάδα συνδεδεμένων πελατών απαγορεύεται να υπερβαίνει ποσοστό ίσο προς το 25% των ιδίων κεφαλαίων της τράπεζας.
- ∅ Τα χρηματοδοτικά ανοίγματα της τράπεζας προς θυγατρική ή θυγατρικές της επιχειρήσεις δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν συνολικά ποσοστό ίσο προς το 20% των ιδίων κεφαλαίων της τράπεζας.

- Ø Τα χρηματοδοτικά ανοίγματα προς επιχειρήσεις που ελέγχονται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα, τα οποία συμπεριλαμβάνονται στους πέντε (5) μεγαλύτερους μετόχους της τράπεζας, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν συνολικά ποσοστό ίσο προς το 20% των ιδίων κεφαλαίων.
- Ø Το ανώτατο όριο του συνόλου των εγγυητικών επιστολών που εκδίδει κάθε τράπεζα και απευθύνει προς το Δημόσιο και τα ΝΠΔΔ δεν μπορεί να υπερβαίνει το μισό των συνολικών χορηγήσεων της τράπεζας.

Συμβαλλόμενα Μέρη Εγγυητικής Επιστολής

Η σχέση που δημιουργείται από την έκδοση της εγγυητικής επιστολής είναι τουλάχιστον τριμερής ή τριγωνική. Συγκεκριμένα:

- Ø Εντολέας της εγγυητικής επιστολής. Είναι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που οφείλει και δίνει την εντολή στην τράπεζα για την έκδοση της εγγυητικής επιστολής.
- Ø Ο εντολέας /οφειλέτης είναι εκείνος που φέρει το μεγαλύτερο κίνδυνο και οι υποχρεώσεις του προς την τράπεζα είναι ή καταβολή προμήθειας κατά την ημέρα έκδοσης της εγγυητικής επιστολής και η εξόφληση σε περίπτωση κατάπτωσης της οφειλής.
- Ø Η εγγυητική επιστολή συνήθως διασφαλίζεται με την παροχή προσωπικής εγγύησης του εντολέα ή με δέσμευση ισόποσης κατάθεσης.
- Ø Δικαιούχος /λήπτης της εγγυητικής επιστολής. Είναι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο προς το οποίο απευθύνεται η εγγυητική επιστολή, δηλαδή

είναι αυτός προς τον οποίο εγγυάται και μπορεί να είναι Δημόσιο, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ και ιδιώτες.

Ø Εγγυήτρια τράπεζα. Είναι η τράπεζα που εκδίδει την εγγυητική επιστολή και ευθύνεται για την πληρωμή της σε περίπτωση κατά την οποία ο υπέρ ου της εγγυητικής επιστολής δεν εκπληρώσει για οποιοδήποτε λόγο τις υποχρεώσεις του. Η εγγυήτρια τράπεζα αποτελεί το συνδετικό κρίκο μεταξύ του εντολέα και του λήπτη της εγγυητικής επιστολής.

Η έκδοση εγγυητικών επιστολών από την τράπεζα αποτελεί κερδοφόρα εργασία γιατί δεν συνεπάγεται την άμεση απασχόληση κεφαλαίων και γιατί εισπράττει προμήθειες ως ποσοστό επί του ποσού της εγγυητικής επιστολής.

Σε περίπτωση διεθνών συναλλαγών (δανειστής και οφειλέτης εδρεύουν σε διαφορετικές χώρες) η σχέση που δημιουργείται από την έκδοση της εγγυητικής επιστολής είναι τετραμερής. Κι αυτό γιατί ο δανειστής ζητάει από τον πρωτοφειλέτη να του δοθεί εγγυητική επιστολή από την τράπεζα με τη συναλλάσσεται στον τόπο εγκατάστασης του κι όχι από αυτή που συναλλάσσεται ο πρωτοφειλέτης.

Έτσι η τράπεζα του πρωτοφειλέτη αντεγγυάται στην τράπεζα του δανειστή ώστε η τελευταία να εκδώσει και να παραδώσει στο δανειστή εγγυητική επιστολή. Η τράπεζα του δανειστή που εκδίδει την εγγυητική επιστολή

ονομάζεται ανταποκρίτρια τράπεζα και ενεργεί στο όνομα της εγγυήτριας τράπεζας χωρίς να δεσμεύεται η ίδια από την εγγυητική επιστολή.

Κατηγορίες Εγγυητικών Επιστολών

Οι εγγυητικές επιστολές χωρίζονται σε κατηγορίες ανάλογα με το αντικείμενο που καλύπτουν και κατά συνέπεια τη σοβαρότητα του κινδύνου που αναλαμβάνει ο εγγυητής.

Οι πιο συνηθισμένες είναι:

∅ Α΄ κατηγορίας ή εγγυητικές επιστολές συμμετοχής. Είναι εκείνες που εκδίδονται από την τράπεζα μετά από αίτηση του εντολέα για τη συμμετοχή του σε δημόσιο ή ιδιωτικό διαγωνισμό για την ανάληψη κάποιου έργου ή την προμήθεια ειδών.

Σκοπός αυτής της εγγυητικής επιστολής είναι να δεσμεύσει τον εργολάβο ή τον προμηθευτή που συμμετέχει σε διαγωνισμό να μην υπαναχωρήσει σε περίπτωση κατακύρωσης του έργου σε αυτόν.

Εκ πρώτης όψεως η εγγυητική επιστολή συμμετοχής παρουσιάζει μειωμένο κίνδυνο κι αυτό γιατί οι συμμετέχοντες σε ένα διαγωνισμό είναι πολλοί αλλά τελικά μόνο ένας θα κερδίσει το διαγωνισμό.

∅ Β΄ κατηγορίας ή εγγυητικές επιστολές καλής εκτέλεσης. Είναι εκείνες που αφορούν την τήρηση των συμφωνιών και γενικά την καλή εκπλήρωση των όρων μιας σύμβασης. Η εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης αντικαθιστά και ακυρώνει κατά κανόνα την εγγυητική επιστολή συμμετοχής η οποία δεν έχει πλέον λόγο ύπαρξης.

Σκοπός της έκδοσης της εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης είναι να εγγυηθεί η τράπεζα για την εκτέλεση του έργου από τον εργολάβο ή τον προμηθευτή με βάση τους όρους σύμβασης που υπογράφηκε ανάμεσα στον φορέα που προκήρυξε το διαγωνισμό και το φορέα που ανέλαβε το έργο.

Οι εγγυητικές επιστολές καλής εκτέλεσης ενέχουν μεγαλύτερο βαθμό κινδύνου για τις τράπεζες από τις εγγυητικές επιστολές συμμετοχής.

- Ø Γ' κατηγορίας ή εγγυητικές επιστολές πληρωμής. Είναι εκείνες με τις οποίες εξασφαλίζεται η εξόφληση μιας οφειλής. Είναι οι εγγυητικές επιστολές με το μεγαλύτερο κίνδυνο γιατί σε αυτές είναι ξεκαθαρισμένες από την αρχή οι προθεσμίες καταβολής και επειδή καλύπτουν την πληρωμή συγκεκριμένου ποσού.

Περιεχόμενο Εγγυητικής Επιστολής

Το σώμα της εγγυητικής επιστολής είναι το πρωτότυπο έγγραφο με το οποίο η τράπεζα αναλαμβάνει να την εξασφάλιση της οφειλής της. Τα στοιχεία που περιέχει είναι:

- Ø Την επωνυμία του εγγυητή
- Ø Την ημερομηνία και τον τόπο έκδοσης
- Ø Το πρόσωπο στο οποίο απευθύνεται
- Ø Τα πλήρη στοιχεία του προσώπου υπέρ του οποίου δίνεται η εγγύηση
- Ø Το αντικείμενο της εγγύησης
- Ø Την δήλωση ότι η εγγύηση είναι ανέκκλητη
- Ø Τη διάρκεια ισχύος της εγγύησης

- Ø Τη δήλωση της τράπεζας ότι θα καταβάλλει το ποσό της εγγυητικής επιστολής μέσα σε τρεις μέρες από την έγγραφη ειδοποίηση του εγγυολήπτη.
- Ø Τον αριθμό μητρώου της εγγυητικής επιστολής, σφραγίδα και υπογραφές της τράπεζας
- Ø Την παραίτηση από τα δικαιώματα δίζησης και διαίρεσης.
- Ø Τον αριθμό σύμβασης, τιμολογίου ή διακήρυξης του διαγωνισμού.

Σύμβαση / Αίτηση της Εγγυητικής Επιστολής

Η σύμβαση / αίτηση εγγυητικής επιστολής είναι το έγγραφο με το οποίο ο εντολέας ζητά από την τράπεζα την έκδοση εγγυητικής επιστολής για λογαριασμό του ή για λογαριασμό τρίτου.

Στη σύμβαση αναγράφονται όλοι οι όροι της εγγυητικής επιστολής, όπως το ύψος του ποσού εγγύησης, το ποσό των προμηθειών, ο εγγυητής και αν η συγκεκριμένη εγγυητική επιστολή εντάσσεται στη σύμβαση του ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού.

Οποιαδήποτε τροποποίηση των όρων εγγυητικής επιστολής που έχει εκδοθεί όπως η παράταση της διάρκειας ισχύος της, αντικατάσταση της ή αύξηση του ποσού, εντάσσονται στο σώμα της υπογράφονται από την τράπεζα και παραδίδεται στον εντολέα ή στο λήπτη της εγγυητικής επιστολής.

Οι τροποποιήσεις γίνονται κατά κύριο λόγο μετά από απαίτηση του λήπτη για την υλοποίηση τους όμως απαιτείται η συναίνεση όλων των συμβαλλομένων μερών (τράπεζα, εντολέα, τυχόν εγγυητές).

Στην περίπτωση τροποποίησης των όρων αναγράφεται οπωσδήποτε και ο όρος «οι λοιποί όροι της εγγυητικής επιστολής παραμένουν αμετάβλητοι», ενώ στην περίπτωση αντικατάστασης αναγράφεται ο όρος «η παρούσα εκδίδεται σε αντικατάσταση της υπ' αριθ.....εγγυητικής επιστολής.» αναγράφοντας και τα λοιπά στοιχεία της υπό αντικατάσταση εγγυητικής επιστολής.

Όλες οι εγγυητικές επιστολές που εκδίδονται από τις τράπεζες καταχωρούνται, ανάλογα με την κατηγορία στην οποία ανήκουν, σε αντίστοιχα μητρώα (μητρώο εγγυητικών επιστολών προς το Δημόσιο και ΝΠΔΔ ή μητρώο εγγυητικών επιστολών προς ιδιώτες και ΝΠΙΔ), με αύξοντα αριθμό, ο οποίος αναγράφεται πάνω στην εκάστοτε εγγυητική επιστολή.

Η τράπεζα είναι υποχρεωμένη να καταχωρεί όλες ανεξάρτητα τις εγγυητικές επιστολές που εκδίδει σε μητρώα ανάλογα με το είδος της εκάστοτε εγγυητικής.

Παύση Ισχύς Εγγυητικής Επιστολής

Η εγγυητική επιστολή καθίσταται άκυρη και δεν έχει οποιαδήποτε ισχύ, με συνέπεια την πλήρη απαλλαγή από τις σχετικές απορρέουσες υποχρεώσεις της εκδότριας τράπεζας, στις παρακάτω περιπτώσεις:

- ∅ Όταν παρέλθει η ημερομηνία ισχύος που αναγράφεται στο κείμενο της εγγυητικής επιστολής χωρίς να έχει ζητηθεί κατάπτωση για μέρος ή όλο το ποσό της εγγύησης.
- ∅ Με την επιστροφή του πρωτότυπου της εγγυητικής επιστολής στην τράπεζα.
- ∅ Με την επιστροφή του πρωτότυπου της εγγυητικής επιστολής λόγω κατάπτωσης και καταβολής του ποσού της εγγύησης στο δικαιούχο.
- ∅ Όταν για οποιοδήποτε λόγο επέρχεται η μείωση του ποσού της εγγυητικής επιστολής, άρα και μερική απαλλαγή της τράπεζας κατά το αντίστοιχο ποσό.
- ∅ Όταν η εγγυητική επιστολή καλής συμμετοχής αντικαταστάθηκε από εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης αφορά το ίδιο έργο, λόγω κατακύρωσης του διαγωνισμού στον εντολέα.

Παρατηρήσεις

Από τα παραπάνω εκτιθέμενα είναι προφανής η χρησιμότητα και σπουδαιότητα των εγγυητικών επιστολών ως ασφαλούς μέσου για την ταχύτερη σύναψη και διεκπεραίωση των εμπορικών συναλλαγών και την καθιέρωση απλούστερων διατυπώσεων και διαδικασιών προς το σκοπό της διασφάλισης των συμφερόντων των πιστωτών (εγγυοληπτών).

Πρέπει να σημειωθεί ότι η προτίμηση του δανειστή στρέφεται οπωσδήποτε στην εξασφάλιση του με τραπεζική εγγυητική επιστολή ακόμα κι όταν ο πρωτοφειλέτης είναι κάτοχος σημαντικής κινητής ή ακίνητης περιουσίας. Κι αυτό γιατί ο κάτοχος της εγγυητικής επιστολής, διατηρεί σε περίπτωση αθέτησης υποχρεώσεων από πλευράς οφειλέτη το πλεονέκτημα της άμεσης ρευστοποίησης της από την εγγυήτρια τράπεζα χωρίς χρονοβόρες και δαπανηρές διαδικασίες εκτέλεσης δικαστικών αποφάσεων.

Η χρήση της εγγυητικής επιστολής διευρύνεται συνεχώς με τάση αλλά και δυνατότητα κάλυψης κάθε μορφής εμπορικών συναλλαγών και όχι μόνο υποχρεώσεις οικονομικής φύσης που αφορούν τον πρωτοφειλέτη ή τον αγοραστή.

Έτσι οι εγγυητικές επιστολές κυκλοφορούν καθημερινά και σε μεγαλύτερη κλίμακα με μεγαλύτερη ποικιλία περιεχομένου, ανάλογα με το είδος των υποχρεώσεων του πρωτοφειλέτη ή εντολέα έναντι του δικαιούχου.

Κατά κάποια έννοια η εγγυητική επιστολή θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως «χρηματοδότηση υπό αίρεση». Ενώ δηλαδή με την εγγυητική επιστολή η τράπεζα δεν δανείζει χρήμα αλλά «πίστη», όταν η εγγυητική επιστολή καταπέσει και εξοφληθεί από την τράπεζα τότε μετατρέπεται σε δανεισμό χρήματος.

Εγγυητικές επιστολές εκτός από τις τράπεζες έχουν να εκδίδουν οι εξής οργανισμοί:

- ∅ Το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων
- ∅ Το ΤΣΜΕΔΕ, με δυνατότητα κάλυψης της δραστηριότητας μόνο των μελών Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων.
- ∅ Ο ΕΟΜΜΕΧ, με δυνατότητα κάλυψης της δραστηριότητας μόνο των μελών των βιοτεχνικών επιχειρήσεων.

2.3.4. Ενέγγυος Πίστωση

Η Ενέγγυα πίστωση αποτελεί ένα από τους πολλούς τρόπους πληρωμής μιας εμπορικής συναλλαγής και χρησιμοποιούνται ευρύτατα στο εισαγωγικό και εξαγωγικό εμπόριο.

Πρόκειται για «πίστωση έναντι φορτωτικών εγγράφων», γιατί στην ουσία ανοίγεται πίστωση κατόπιν παράδοσης φορτωτικών εγγράφων από τον εξαγωγέα, που αποδεικνύουν την αποστολή του σχετικού εμπορεύματος

Ενέγγυα πίστωση (letter of credit) είναι η γραπτή σύμβαση μεταξύ του εισαγωγέα του εμπορεύματος και της τράπεζας του. Με τη σύμβαση αυτή η τράπεζα του εισαγωγέα κατά εντολή και για λογαριασμό του εισαγωγέα αναλαμβάνει την υποχρέωση να πληρώσει στον εξαγωγέα το ποσό της πίστωσης που έχει καθορίσει ο εισαγωγέας σύμφωνα με τους όρους που αναφέρει ο εξαγωγέας στην προσφορά του, δηλαδή στο προτιμολόγιο (proforma invoice)

Προκειμένου η μια τράπεζα να εκδώσει μια ενέγγυα πίστωση θα πρέπει ο εντολέας /πελάτης της να καταθέσει σε δεσμευμένο καταθετικό λογαριασμό μετρητά για την κάλυψη της ενέγγυας πίστωσης, όταν ολοκληρωθούν οι όροι εκτέλεσης της. Σε περίπτωση που ο πελάτης δεν έχει μετρητά η τράπεζα μπορεί να προβεί σε χρηματοδότηση του εντολέα.

Σε κάθε συναλλαγή ενέγγυας πίστωσης συμμετέχουν τα ακόλουθα μέρη:

∅ Ο εισαγωγέας του εμπορεύματος ή εντολέας της πίστωσης (applicant).

Ο εντολέας είναι το πρόσωπο που προκειμένου να πραγματοποιήσει την εισαγωγή του εμπορεύματος, δίνει την εντολή στην τράπεζα του να ανοίξει ενέγγυα πίστωση υπέρ του εξαγωγέα για την εξόφληση των εμπορευμάτων. Δίνει δηλαδή εντολή στην τράπεζα του να μεσολαβήσει και να διαβεβαιώσει τον εξαγωγέα ότι θα πληρωθεί για την αξία των εμπορευμάτων του. Στόχος του εντολέα με την Ε/Π είναι η τήρηση των όρων και των προϋποθέσεων που σχετίζονται με όλη την εμπορική συναλλαγή (έγκαιρη παραλαβή των εμπορευμάτων, διασφάλιση της ποιότητας των εμπορευμάτων που θα παραλάβει κ.λ.π.), από τη στιγμή πώλησης του εμπορεύματος μέχρι και την παραλαβή του. Όροι οι οποίοι έχουν συμφωνηθεί μεταξύ του πωλητή και του αγοραστή.

∅ Ο εξαγωγέας του εμπορεύματος ή δικαιούχος της πίστωσης (beneficiary). Είναι αυτός που εξασφαλίζει την πληρωμή των εμπορευμάτων που εξάγει μέσω της ενέγγυας πίστωσης. Είναι υπεύθυνος να φροντίσει για την πιστή τήρηση των όρων και των προϋποθέσεων που έχουν τεθεί από τον αγοραστή/εντολέα και κατά επέκταση από την τράπεζα του αγοραστή στο κείμενο της Ε/Π που

λαμβάνει για να εκτελέσει, γιατί με αυτό τον τρόπο θα διασφαλίσει την είσπραξη της αξίας των εμπορευμάτων που πουλάει στον ακριβή χρόνο που έχει συμφωνηθεί.

Για αυτό οφείλει να μελετήσει μόλις του κοινοποιηθεί την Ε/Π έτσι ώστε εάν έχει οποιαδήποτε αντίρρηση με το κείμενο της, να ζητήσει τις ανάλογες τροποποιήσεις, έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η εκτέλεση της. Πληρώνεται από την εκδότρια τράπεζα αμέσως μόλις φορτώσει τα εμπορεύματα του και προσκομίσει στην τράπεζα του τα αντίστοιχα φορτωτικά.

∅ Η εκδότρια τράπεζα, είναι η τράπεζα του εισαγωγέα, η οποία εκδίδει την ενέγγυα πίστωση κατόπιν εντολής του (issuing bank). Ο ρόλος της είναι καθοριστικός για την ομαλή εξέλιξη της όλης συναλλαγής. Αφού λάβει υπόψη της το προτιμολόγιο που της παραδίδει ο αγοραστής μαζί με την αίτηση ανοίγματος Ε/Π συμπληρωμένη και υπογεγραμμένη από τον αγοραστή, η οποία περιλαμβάνει τυχόν επιπρόσθετους όρους και προϋποθέσεις οι οποίες πρέπει να ληφθούν υπόψη για τη συναλλαγή, καταρτίζει και αποστέλλει στην κοινοποιούσα τράπεζα το κείμενο της Ε/Π, έτσι ώστε να διασφαλιστεί τόσο ο εντολέας της Ε/Π και πελάτης της όσο και η καλή συναλλαγή γενικότερα.

Η διατύπωση των όρων και των προϋποθέσεων που θα τεθούν πρέπει να είναι σαφής και κατηγορηματική έτσι ώστε από το κείμενο να προκύπτουν κατά τρόπο αναμφισβήτητο οι εντολές του αγοραστή και να στοιχειοθετείται μια Ε/Π η οποία να μπορεί να εκτελεστεί.

Αποτελεί μια λεπτή τραπεζική εργασία και είναι ενδεχόμενο σε περίπτωση λανθασμένης ή ελλιπούς μεταφοράς των εντολών του

αγοραστή/εντολέα, να δημιουργηθούν σοβαρές ευθύνες για την εκδότηρια.

Μετά την εκτέλεση των όρων της Ε/Π οφείλει να φροντίσει για την έγκαιρη πληρωμή του δικαιούχου, εφόσον διασφαλίσει πρώτα ότι τηρήθηκαν οι όροι και οι προϋποθέσεις που είχαν τεθεί.

∅ Η ανταποκρίτρια ή πληρώτρια ή κοινοποιούσα τράπεζα (advising bank). Είναι η τράπεζα του δικαιούχου η οποία λαμβάνει την Ε/Π με σκοπό αφού ελέγξει τη γνησιότητα της και τους όρους που αναφέρονται σε αυτή, να την κοινοποιήσει στο δικαιούχο/πωλητή των εμπορευμάτων, αναφέροντας στη συνοδευτική σχετική επιστολή της, ότι η αναγγελία αυτή διενεργείται χωρίς καμιά ευθύνη από μέρους της για την πληρωμή της αξίας της Ε/Π. Η ανταποκρίτρια τράπεζα βρίσκεται συνήθως στην χώρα του δικαιούχου και έχει συνεργασία με την εκδότηρια τράπεζα.

Μέσω αυτής πληρώνεται τελικά ο δικαιούχος όταν λάβει το ποσό της πίστωσης από την εκδότηρια τράπεζα.

∅ Η βεβαιούσα τράπεζα (confirming bank). Ρόλος της βεβαιούσας τράπεζας, η οποία πρέπει πάντα να είναι διαφορετική από την εκδότηρια της Ε/Π, είναι να βεβαιώσει ότι σε περίπτωση που τηρηθούν οι όροι και οι προϋποθέσεις της Ε/Π αλλά η εκδότηρια τράπεζα δεν είναι σε θέση να τιμήσει τις υποχρεώσεις της, θα αναλάβει αυτή την πληρωμή της συναλλαγής.

Μορφές και Τύποι Ενέγγυων Πιστώσεων

Οι Ε/Π ανάλογα με τη συμφωνία αγοραστή πωλητή, παρουσιάζονται με διάφορες μορφές και τύπους, οι οποίες δημιουργούν διαφορετικές υποχρεώσεις και εξασφαλίσεις στα μέρη που μετέχουν σε αυτές.

Έχοντας ως κριτήριο την οριστικότητα της ευθύνης την οποία αναλαμβάνει η εκδότρια τράπεζα απέναντι στο δικαιούχο, διακρίνουμε τις εξής μορφές:

∅ Ανακλητή ενέγγυα πίστωση. Σε αυτή την μορφή ενέγγυας πίστωσης δεν παρέχεται καμία διασφάλιση προς το δικαιούχο. Ο εντολέας της πίστωσης μπορεί ανά πάσα στιγμή να την ανακαλέσει ή να την τροποποιήσει χωρίς κάποια ειδοποίηση προς το δικαιούχο αυτής, με αποτέλεσμα τη μη πληρωμή του δεύτερου.

Η εκδότρια τράπεζα της πίστωσης έχει την ευθύνη να πληρώσει την πίστωση μόνο εάν αυτή δεν ανακληθεί. Σε περίπτωση μη ανάκλησης της πίστωσης, ο δικαιούχος της πληρώνεται κανονικά από την τράπεζα του, μόλις αυτή λάβει το ποσό της πίστωσης από την εκδότρια τράπεζα.

∅ Ανέκκλητη ενέγγυα πίστωση. Σε αυτή την μορφή ενέγγυας πίστωσης ο εντολέας δεν έχει το δικαίωμα να την ανακαλέσει ή να την τροποποιήσει μέχρι τη λήξη της χωρίς την συγκατάθεση του δικαιούχου. Όπως είναι φανερό ο δικαιούχος της πίστωσης αυτής, είναι εξασφαλισμένος αφού η εκδότρια τράπεζα είναι υποχρεωμένη να του πληρώσει το ποσό της πίστωσης σε ορισμένο χρονικό διάστημα, με την προϋπόθεση ότι έχει εκπληρώσει όλες τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τους όρους της πίστωσης.

Η ανταποκρίτρια τράπεζα πληρώνει κανονικά το δικαιούχο μόλις λάβει το αντίστοιχο ποσό της πίστωσης από την εκδότρια τράπεζα κι εφόσον η πίστωση έχει εκτελεστεί κανονικά.

Ø Ανέκκλητη βεβαιωμένη ενέγγυα πίστωση. Αυτό το είδος ενέγγυας πίστωσης είναι ίδιο με αυτό της ανέκκλητης ενέγγυας πίστωσης, με τη διαφορά ότι στο συγκεκριμένο είδος και οι δύο τράπεζες (εκδότρια και ανταποκρίτρια) είναι εξίσου υπεύθυνες απέναντι στον δικαιούχο της πίστωσης.

Η εκδότρια τράπεζα στέλνει το κείμενο της πίστωσης στην τράπεζα του δικαιούχου και ζητά από αυτή όχι μόνο να την κοινοποιήσει σε αυτή αλλά και τη βεβαιώσει, να γίνει δηλαδή κι αυτή υπεύθυνη απέναντι στο δικαιούχο. Η βεβαιούσα τράπεζα έχει την υποχρέωση να πληρώσει κανονικά τον δικαιούχο αμέσως μόλις αυτός παρουσιάσει τα απαιτούμενα φορτωτικά έγγραφα, άσχετα αν έχει λάβει ή όχι το αντίστοιχο ποσό της πίστωσης από την εκδότρια τράπεζα.

Η ανέκκλητη βεβαιωμένη ενέγγυα πίστωση αποτελεί την πιο εξασφαλιστική μορφή πίστωσης για τον δικαιούχο.

Οι πιο δημοφιλείς ενέγγυες πιστώσεις είναι οι ανέκκλητες ενέγγυες πιστώσεις, οι οποίες διασφαλίζουν τα συμφέροντα των δικαιούχων – εξαγωγέων.

Ειδικοί Τύποι Ε/Π

Μεταβιβάσιμη Ε/Π

Μεταβιβάσιμη είναι η Ε/Π εκείνη που δίνει το δικαίωμα στον δικαιούχο της να ζητήσει από την τράπεζα η οποία είναι εξουσιοδοτημένη να πληρώσει, να αναλάβει υποχρέωση προθεσμιακής πληρωμής, ή να θέσει την Ε/Π ολόκληρη ή μέρος της στη διάθεση ενός ή περισσότερων δικαιούχων

Η τράπεζα στην οποία είναι η Ε/Π είναι διαθέσιμη, εάν δεχτεί να προβεί τη μεταβίβαση, αναλαμβάνει ουσιαστικά υποχρέωση έναντι του δεύτερου δικαιούχου, εφόσον τηρηθούν οι όροι και οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στη μεταβίβαση και παρουσιαστούν τα σχετικά έγγραφα, να προβεί στην ανάλογη πληρωμή στο χρόνο που έχει προσδιοριστεί.

Ερυθρά Ρήτρα

Ο τύπος αυτός της Ε/Π προβλέπει προκαταβολική πληρωμή του δικαιούχου της. Ονομάστηκε ερυθράς ρήτρας, επειδή όταν ξεκίνησε η χρήση του συγκεκριμένου τύπου Ε/Π, ο όρος της προκαταβολής γραφόταν με κόκκινο μελάνι.

Ο δικαιούχος εισπράττει την προκαταβολή έναντι υπογραφής μιας απλής απόδειξης είσπραξης ή μιας υποσχετικής και αναλαμβάνει την υποχρέωση να τηρήσει τους όρους και προϋποθέσεις της Ε/Π και να καταβάλλει και τους συμφωνηθέντες τόκους για το ποσό που του καταβλήθηκε προκαταβολικά.

Ουσιαστικά δηλαδή το άνοιγμα μιας τέτοιας Ε/Π αποτελεί ένα δάνειο του εντολέα προς το δικαιούχο για να προετοιμάσει το εμπόρευμα το οποίο θα του πουλήσει.

Πράσινη Ρήτρα

Ο τύπος αυτός της Ε/Π είναι παρόμοιος με εκείνον της ερυθράς ρήτρας. Η μόνη τους διαφορά είναι ότι ο δικαιούχος για να εισπράξει την προκαταβολή είναι υποχρεωμένος να προσκομίσει στην τράπεζα εκτός από την απόδειξη είσπραξης ή την υποσχετική και ένα τίτλο αποθηκεύσεως από επίσημη αρχή, ότι το σχετικό εμπόρευμα βρίσκεται εναποθηκευμένο στο όνομα συνήθως της κοινοποιούσας τράπεζας για να φορτωθεί στο εξωτερικό.

Οι Ε/Π ερυθράς και πράσινης ρήτρας είναι πολύ σπάνιοι σε χρήση τύποι και δεν συναντούνται σχεδόν ποτέ στην τραπεζική πρακτική.

Σύμβαση Ενέγγυας Πίστωσης

Τα συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης ανοίγματος ανέκκλητης ενέγγυας πίστωσης είναι συνήθως δύο, η τράπεζα και ο εντολέας. Σε ειδικές περιπτώσεις τη σύμβαση υπογράφει και ένα τρίτο πρόσωπο ο εγγυητής.

Προκειμένου ο πελάτης να προβεί σε εισαγωγή εμπορευμάτων υπογράφει μια αρχική σύμβαση ενέγγυας πίστωσης η οποία ισχύει καθόλη τη διάρκεια της συνεργασίας του με την τράπεζα και η οποία περιλαμβάνει όλους τους

όρους, τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα του εντολέα, της τράπεζας και του εγγυητή (εάν υπάρχει).

Η σύμβαση αναφέρει ρητά ότι η τράπεζα δεν έχει καμία υποχρέωση να ελέγξει την γνησιότητα των εγγράφων που προσκομίζει ο δικαιούχος, εφόσον αυτά είναι σύμφωνα με τους όρους της πίστωσης. Επίσης αναφέρεται ότι τράπεζα δεν έχει καμία υποχρέωση να υπεισέρχεται στις συμβατικές σχέσεις μεταξύ του εντολέα και του δικαιούχου της πίστωσης.

Αντίστοιχα ο εντολέας με την υπογραφή της σύμβασης αναλαμβάνει την υποχρέωση να μην εγείρει αγωγή κατά της τράπεζας, με την οποία να αμφισβητεί τη νομιμότητα της πληρωμής του ποσού της πίστωσης στο δικαιούχο.

Τα εμπορεύματα παραμένουν σύμφωνα με τη σύμβαση στην κυριότητα της τράπεζας κι έχουν το ρόλο ασφάλειας οποιαδήποτε απαίτησης της, μέχρι ο εντολέας να εξοφλήσει πλήρως τις υποχρεώσεις του προς αυτή.

Μέσω της σύμβασης ενέγγυας πίστωσης η τράπεζα έχει δικαίωμα να απαιτήσει από τον εντολέα ή τον εγγυητή να καταθέσει σε δεσμευμένο καταθετικό λογαριασμό τους, το ισόποσο της ενέγγυας πίστωσης, ως κάλυμμα και ως μέσο πληρωμής της πίστωσης. Εάν ο εντολέας ή ο εγγυητής δεν έχει μετρητό κάλυμμα, μπορεί να ανοίξει και να πληρώσει μια ενέγγυα πίστωση, μέσω ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό.

Κάθε φορά που ο εντολέας ανοίγει μια νέα πίστωση υπογράφει μια ειδική σύμβαση ενέγγυας πίστωσης, η οποία είναι συμπληρωματική της βασικής.

Η ειδική αυτή σύμβαση περιλαμβάνει όλους τους όρους και τα χαρακτηριστικά (πλήρες όνομα του οίκου του εξωτερικού, τον τρόπο πληρωμής, τον τόπο φόρτωσης και τον προορισμό του εμπορεύματος, τον τρόπο φόρτωσης, την ημερομηνία λήξης της πίστωσης, τον τρόπο διαβίβασης του κειμένου της πίστωσης, τα απαιτούμενα φορτωτικά έγγραφα κ.λ.π.) κάθε ενέγγυας πίστωσης που ανοίγεται κάθε φορά.

Για το άνοιγμα μια ενέγγυας πίστωσης είναι υποχρεωτικό να υπογράφονται από τον εντολέα και οι δύο συμβάσεις.

Τρόποι Πληρωμής Ενέγγυας Πίστωσης

Απαραίτητη προϋπόθεση για την πληρωμή μιας Ε/Π είναι η τήρηση των όρων και των προϋποθέσεων της.

Οι τρόποι πληρωμής μιας Ε/Π είναι:

- Ø Όψεως-μετρητοίς (sight). Η πληρωμή πραγματοποιείται με την παρουσίαση των φορτωτικών από το δικαιούχο στην τράπεζα που αναφέρει η Ε/Π.
- Ø Προθεσμιακή πληρωμή ή με αποδοχή (deferred payment - acceptance). Η πληρωμή γίνεται σε μεταγενέστερο χρόνο από αυτόν της παρουσίασης των εγγράφων από το δικαιούχο και ο οποίος έχει συμφωνηθεί από τον αγοραστή και τον πωλητή.

- ∅ Προκαταβολική πληρωμή. Η πληρωμή γίνεται πριν την παρουσίαση από τον δικαιούχο των φορτωτικών εγγράφων και αφορά μέρος της αξίας της Ε/Π (πολύ σπάνια πληρώνεται ολόκληρη η αξία της Ε/Π). Το ποσό της προκαταβολής επιστρέφεται εντόκως από το δικαιούχο της Ε/Π σε περίπτωση ματαίωσης ή μη σωστής εκτέλεσης των όρων και προϋποθέσεων της Ε/Π από αυτόν.

Διαφορές Εγγυητικής Επιστολής και Ενέγγυας Πίστωσης

Παρόλο που η εγγυητική επιστολή όπως και ενέγγυα πίστωση αποτελούν μορφές έμμεσης χρηματοδότησης των επιχειρήσεων, παρουσιάζουν τις ακόλουθες βασικές διαφορές:

- ∅ Η ενέγγυα πίστωση είναι μεταβιβάσιμη είτε ολόκληρη είτε ένα μέρος της, η εγγυητική επιστολή δεν μπορεί να μεταβιβαστεί.
- ∅ Η ενέγγυος πίστωση είναι καθαρά μέσο πληρωμής για μια συγκεκριμένη συναλλαγή, αντίθετα η εγγυητική επιστολή αποτελεί μέσο μελλοντικής πληρωμής μόνο εφόσον διατυπωθεί αιτία κατάπτωσης από την πλευρά του εγγυολήπτη, οπότε και γεννάται η συναφής απαίτηση του.
- ∅ Η έκδοση την εγγυητική επιστολής είναι πολύ πιο φθηνή σε σχέση με την έκδοση μιας ενέγγυας πίστωσης, για αυτό το λόγο χρησιμοποιείται από τους πελάτες των τραπεζών μόνο όταν κρίνεται απολύτως απαραίτητο (συνήθως σε συναλλαγές με ανατολικές χώρες).

2.3.5. Προεξόφληση Αξιογράφων

Η προεξόφληση είναι μια μορφή χρηματοδότησης κατά την οποία ο πελάτης μεταβιβάζει με οπισθογράφιση διάφορα αξιόγραφα στην τράπεζα, όπως συναλλαγματικές ή επιταγές πελατών του, πριν από την λήξη τους και εισπράττει την ονομαστική τους αξία, μειωμένη κατά την αξία των τόκων που αντιστοιχούν μέχρι τη λήξη και των προμηθειών.

Διαφορές Μεταξύ Προεξόφλησης Αξιογράφων και ΑΑΛ

Οι βασικές διαφορές μεταξύ της προεξόφλησης αξιόγραφων και του ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού είναι:

- ∅ Στην προεξόφληση υπολογίζεται το ακριβές ποσό των τόκων και προμηθειών και αποδίδεται στον πελάτη το υπόλοιπο της ονομαστικής αξίας των αξιόγραφων, ενώ στην πίστωση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού έναντι ενεχυρίασης αξιόγραφων παρακρατείτε ένα συγκεκριμένο ποσοστό επί της αξίας των αξιόγραφων και η πληρωμή των τόκων γίνεται στο τέλος του ημερολογιακού τριμήνου.
- ∅ Η πίστωση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού απαιτεί πολύ λιγότερες διαδικασίες από την τράπεζα, αφού απλοποιείται κατά πολύ ο υπολογισμός του χορηγούμενου ποσού.

Η χρηματοδότηση μέσω προεξόφλησης αξιόγραφων τείνει να εκλείψει από το τραπεζικό σύστημα τα τελευταία χρόνια και να υποκατασταθεί πλήρως από τις πιστώσεις ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού με ενεχυρίαση αξιόγραφων.

2.4 ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΧΡΗΜ/ΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

2.4.1 Χρηματοδοτική Μίσθωση

Η σύγχρονη μορφή του θεσμού της χρηματοδοτικής μίσθωσης σηματοδοτείται το 1952, στις ΗΠΑ, με την ίδρυση της εταιρείας United States Leasing Corporation, που σήμερα αποτελεί τη μεγαλύτερη ανεξάρτητη εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης στον κόσμο. Λίγα χρόνια αργότερα, στη δεκαετία του 1960, δημιουργήθηκε στην Ευρώπη η εταιρεία Mercantile Leasing Company. Ο θεσμός διεθνώς εισήλθε σε φάση «ωριμότητας» το 1991, ενώ μέχρι τότε εμφάνιζε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης, και υπήρχαν περιπτώσεις που ξεπερνούσε το ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ μερικών χωρών.

Ο Νόμος 1665/1986 όρισε για πρώτη φορά στην Ελλάδα τον όρο σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης. Σύμφωνα με αυτόν «Με τη σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης η εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης υποχρεούται να παραχωρεί έναντι μισθώματος τη χρήση κινητού πράγματος, που προορίζεται για την επιχείρηση ή το επάγγελμα του αντισυμβαλλόμενου, παρέχοντάς του συγχρόνως το δικαίωμα είτε να αγοράσει το πράγμα είτε να ανανεώσει τη μίσθωση για ορισμένο χρόνο. Οι συμβαλλόμενοι έχουν την ευχέρεια να ορίσουν ότι το δικαίωμα αγοράς μπορεί να ασκηθεί και πριν από τη λήξη του χρόνου μίσθωσης»

Στη συνέχεια με το Νόμο 2367/1995 επεκτάθηκε ο θεσμός της χρηματοδοτικής μίσθωσης και σε ακίνητα. Μετά από αυτούς τους δύο Νόμους υπήρξαν και άλλοι καθώς και Προεδρικά Διατάγματα τα οποία συμπλήρωσαν ή βελτίωσαν τους δύο προηγούμενους νόμους χωρίς όμως να αλλάξουν το γενικό θεσμικό πλαίσιο της χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Ο θεσμός της χρηματοδοτικής μίσθωσης αποτελεί ένα σύγχρονο μέσο χρηματοδότησης που έχει ξεπεράσει την επιφυλακτικότητα και τις δυσκολίες των πρώτων χρόνων της εισαγωγής του στον κόσμο των χρηματοδοτήσεων και έχει εξελιχθεί σε ένα από τους αρκετά διαδεδομένους και σημαντικούς τρόπους χρηματοδότησης.

Ξεκίνησε πριν από αρκετές δεκαετίες έχοντας αρκετά προβλήματα, όπως συνήθως γίνεται σε κάθε τι καινούργιο. Κατάφερε όμως να ξεπεράσει τα προβλήματα αυτά, να εισαχθεί ως θεσμός στις ΗΠΑ και στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης και να υποβοηθήσει σημαντικά στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων και στην έμμεση ανάπτυξη των οικονομιών των χωρών αυτών.

Στην Ελλάδα βρίσκεται σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο και έτσι από 201 εκ. ΕΥΡΩ που ήταν οι χρηματοδοτικές μισθώσεις το 1995 με αυξανόμενο ρυθμό έφτασε στα 1.536 εκ. ΕΥΡΩ το 2005.

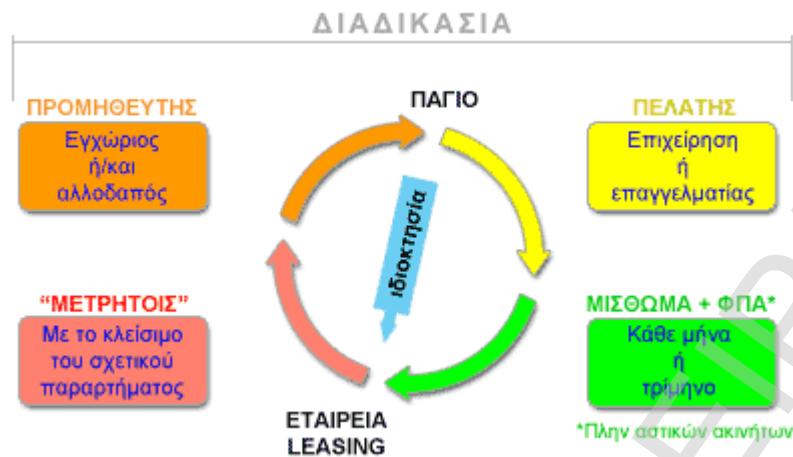
Λειτουργία της Χρηματοδοτικής Μίσθωσης

Κάθε επιχείρηση ανεξάρτητα από νομική μορφή και μέγεθος, καθώς και κάθε επαγγελματίας μπορεί να χρησιμοποιήσει αυτή τη μορφή χρηματοδότησης.

Η επιχείρηση ή ο επαγγελματίας (μισθωτής) επιλέγει τον εξοπλισμό ή το ακίνητο που θεωρεί κατάλληλο για τις ανάγκες του, η εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης (εκμισθωτής) αγοράζει τον εξοπλισμό αυτό από τον προμηθευτή ή το ακίνητο από τον ιδιοκτήτη του.

Στη συνέχεια υπογράφεται σύμβαση χρηματοδοτικής μισθώσεως μεταξύ του μισθωτή και της εταιρίας χρηματοδοτικής μίσθωσης, η οποία ρυθμίζει τις τακτικές καταβολές (μισθώματα) του πελάτη για μια προσυμφωνημένη χρονική περίοδο (μισθωτική περίοδος), η οποία ποικίλλει ανάλογα με το είδος του πράγματος και διαμορφώνεται για μεν τον εξοπλισμό για περίοδο τουλάχιστον 3 χρόνων, το δε ακίνητο τουλάχιστον για 10 χρόνια. Στο τέλος της μισθωτικής περιόδου, ο μισθωτής μπορεί είτε να εξαγοράσει το πάγιο (εξοπλισμός-ακίνητο) έναντι συμβολικού τιμήματος είτε να ανανεώσει τη σύμβαση για ορισμένο χρόνο.

Τα μισθώματα συνήθως είναι μηνιαία και σπανιότερα τριμηνιαία. Το ύψος τους εξαρτάται από την αξία του εξοπλισμού, τη διάρκεια της σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης, το ύψος των επιτοκίων στη διεθνή αγορά και την αξία εξαγοράς του εξοπλισμού στο τέλος της σύμβασης.

2.4.2. Είδη Χρηματοδοτικής Μίσθωσης

Τα κυριότερα είδη χρηματοδοτικής μίσθωσης σύμφωνα με το διαχωρισμό που έχει γίνει με βάση τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (IFRS) είναι δύο :

- ∅ Χρηματοδοτική μίσθωση
- ∅ Λειτουργική χρηματοδοτική μίσθωση

Οι εταιρείες που από το 2005 εφαρμόζουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα πρέπει να διαχωρίζουν τις συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης σε χρηματοδοτικές μισθώσεις και σε λειτουργικές μισθώσεις. Υπάρχει πλέον σαφής διαχωρισμός κατά τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (IFRS) τι είναι χρηματοδοτική μίσθωση και τι λειτουργική μίσθωση και απαιτεί διαφορετικό λογιστικό χειρισμό.

Στη χρηματοδοτική μίσθωση, ο μισθωτής εκπίπτει τους τόκους του μισθώματος από τα αποτελέσματα χρήσεως και ενεργεί αποσβέσεις επί του μισθωμένου εξοπλισμού. Αντίθετα, η λειτουργική μίσθωση είναι έξοδο και το μίσθωμα εκπίπτει στο σύνολό του από τα αποτελέσματα χρήσεως.

Χρηματοδοτική Μίσθωση

Η χρηματοδοτική μίσθωση προσφέρει τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να αποκτήσουν κινητό εξοπλισμό καινούργιο ή μεταχειρισμένο από την Ελλάδα ή το εξωτερικό όπως μηχανήματα κάθε είδους, οχήματα επιβατηγά και φορτηγά, έπιπλα, ηλεκτρονικό εξοπλισμό κ.λ.π. έναντι μισθώματος συνήθως τριμηνιαίου ή εξαμηνιαίου.

Στην απλή χρηματοδοτική μίσθωση η διάρκεια της μίσθωσης είναι συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (το οποίο έχει σχέση με το είδος του μισθίου και της περιόδου απαξίωσης του) και το οποίο είναι προκαθορισμένο από την αρχή της σύμβασης, η οποία δεν μπορεί να ακυρωθεί πριν από τη λήξη της.

Η εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης διατηρεί την κυριότητα του μισθωμένου εξοπλισμού, ενώ ο μισθωτής έχει το δικαίωμα της χρήσης του. Όλοι οι κίνδυνοι και τα έξοδα χρήσης, συντήρησης και ασφάλισης του εξοπλισμού βαρύνουν τον μισθωτή.

Ο μισθωτής έχει το δικαίωμα ανανέωσης της σύμβασης κατά τη λήξη της με μειωμένο μίσθωμα ή την αγορά του μισθίου έναντι συμβολικού αντιτίμου.

Λειτουργική Χρηματοδοτική Μίσθωση

Η λειτουργική μίσθωση (operating lease) είναι συνήθως για βραχύτερη χρονική περίοδο και δεν καλύπτει ολόκληρη την εκτιμώμενη οικονομική ζωή του περιουσιακού στοιχείου.

Κατά συνέπεια ο εκμισθωτής μετά τη λήξη της λειτουργικής μίσθωσης του μισθίου, δεν θα έχει ανακτήσει την καθαρή δαπάνη στην οποία είχε υποβληθεί.

Η εταιρεία κατόπιν εντολής του πελάτη της (μισθωτή) αγοράζει τον εξοπλισμό και στη συνέχεια το μισθώνει στο μισθωτή. Με την λήξη της σύμβασης ο εξοπλισμός δεν μεταβιβάζεται στο μισθωτή, ο οποίος έχει τη δυνατότητα να αποκτήσει καινούργιο εξοπλισμό, αλλά παραμένει στην κυριότητα του εκμισθωτή ο οποίος είτε το μισθώνει σε άλλον (υποχρεωτικά) μισθωτή ή τον πωλεί στη δευτερογενή αγορά.

Στη λειτουργική μίσθωση ο εκμισθωτής διατηρεί τους συνήθεις κίνδυνους όπως την ευθύνη για τυχόν τεχνολογική απαξίωση, τη συντήρηση, τις επισκευές, τα ασφάλιστρα, όπως και τα οφέλη τα οποία προκύπτουν από την ιδιοκτησία του περιουσιακού στοιχείου, ενώ ο μισθωτής έχει τη χρήση του περιουσιακού στοιχείου.

Σε αντίθεση με τη χρηματοδοτική μίσθωση, στη λειτουργική η χρονική διάρκεια της μίσθωσης δεν είναι πάντοτε γνωστή από την αρχή. Οι περίοδοι μίσθωσης μπορούν να παραταθούν ή να ανανεωθούν κατόπιν διαπραγμάτευσης κάθε φορά. Ο εκμισθωτής έχει το δικαίωμα να πουλήσει το περιουσιακό στοιχείο στο τέλος κάθε επιμέρους χρονικής περιόδου.

Αυτή η μορφή αυτή μίσθωσης περιέχει μια ρήτρα ακύρωσης, η οποία δίνει το δικαίωμα στο μισθωτή ανά πάσα στιγμή να διακόψει τη σύμβαση και να επιστρέψει τον εξοπλισμό στο εκμισθωτή.

Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, φωτοτυπικά μηχανήματα, ιατρικός εξοπλισμός, σκάφη αναψυχής μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενα λειτουργικής χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Συνοπτικά αναφέρουμε ότι στη λειτουργική μίσθωση, ο εκμισθωτής δεν γνωρίζει ούτε πότε θα υπογραφεί το μισθωτήριο, ούτε πόσο θα διαρκέσει, ούτε για πόσο χρονικό διάστημα θα είναι ιδιοκτήτης του περιουσιακού στοιχείου και ούτε αν θα ανακτήσει το κεφάλαιο που έχει διαθέσει.

Πώληση και Επαναμίσθωση Παγίων Στοιχείων

Η σύμβαση πώλησης και επαναμίσθωσης παγίων στοιχείων (sale & lease back) είναι μια εξειδικευμένη σύμβαση, σύμφωνα με την οποία η εταιρία χρηματοδοτικής μίσθωσης αγοράζει το πάγιο από τον πελάτη και το εκμισθώνει πάλι σε αυτόν (ταύτιση προμηθευτή- πελάτη), σύμφωνα με

τους όρους που έχουν συμφωνηθεί (διάρκεια, είδος μισθώματος, επιλογή νομίσματος, πρόγραμμα αποπληρωμής κ.α). Η σύμβαση προβλέπεται για κάθε είδους κινητό εξοπλισμό, αλλά και ακίνητα.

Η πώληση και επαναμίσθωση παγίων στοιχείων απευθύνεται σε οποιοδήποτε νομικό πρόσωπο και μπορεί να εφαρμοστεί σε ακίνητα για όλες τις επιχειρήσεις εκτός από τους ελεύθερους επαγγελματίες (φυσικά πρόσωπα). Η σύμβαση πώλησης και επαναμίσθωσης παγίων στοιχείων εξυπηρετεί καλύτερα εταιρίες με υψηλό δείκτη παγιοποίησης, υψηλά κέρδη και ανάγκη αναδιάρθρωσης του ισολογισμού τους.

Ακίνητα που μπορούν να γίνουν χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι γραφεία μεμονωμένα ή συγκροτήματα γραφείων, καταστήματα, πολυκαταστήματα, σουπερμάρκετ, αποθήκες, βιομηχανοστάσια, σταθμοί αυτοκινήτων, ξενοδοχεία, πρατήρια βενζίνης, κέντρα διασκέδασης, κινηματογράφοι, θέατρα, εκπαιδευτήρια, ιατρεία, φαρμακεία, και γενικά κάθε χώρος που εξυπηρετεί επαγγελματικές ανάγκες του μισθωτή.

Με την πώληση και επαναμίσθωση παγίων στοιχείων επιτυγχάνεται η απελευθέρωση κεφαλαίων τα οποία έχουν δεσμευθεί σε πάγια στοιχεία. Παράλληλα, ο πελάτης απολαμβάνει τη φόρο-εκπεσιμότητα των μισθωμάτων και ταυτίζει την ωφέλιμη ζωή του παγίου με τη διάρκεια της σύμβασης.

Κατά την αγοραπωλησία μεταξύ της πωλήτριας επιχειρήσεως και της εταιρείας χρηματοδοτικής μισθώσεως και τη σύναψη συμβάσεως χρηματοδοτικής μισθώσεως μεταξύ των ιδίων, δεν καταβάλλεται φόρος μεταβιβάσεως (Φ.Μ.Α.).

Μετά το πέρας-εξόφληση της σύμβασης το ακίνητο περιέρχεται ξανά στην κυριότητα της επιχείρησης που το πούλησε.

Άμεση Μίσθωση

Στην άμεση μίσθωση (direct leasing) ο εκμισθωτής είναι και ο κατασκευαστής του περιουσιακού στοιχείου, που θα εκμισθώσει στον μισθωτή.

Τις περισσότερες φορές η εκμισθώτρια εταιρεία είναι θυγατρική του κατασκευαστή του περιουσιακού στοιχείου και έχει αντικείμενο την προώθηση των πωλήσεων της μητέρας εταιρείας μέσω χρηματοδοτικών μισθώσεων.

Η άμεση χρηματοδοτική μίσθωση είναι διμερής σύμβαση δηλαδή εμπεριέχεται μόνο ο εκμισθωτής-κατασκευαστής του παγίου στοιχείου και ο μισθωτής, σε αντίθεση με τα υπόλοιπα είδη χρηματοδοτικών συμβάσεων που η σχέση είναι τριμερής και περιλαμβάνει τον κατασκευαστή του παγίου στοιχείου, την ανεξάρτητη εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης (εκμισθωτής) και το μισθωτή που χρησιμοποιεί το πάγιο στοιχείο.

Συμμετοχική Χρηματοδοτική Μίσθωση

Στη συμμετοχική χρηματοδοτική μίσθωση (leverage leasing) ο εκμισθωτής αγοράζει το πάγιο στοιχείο καταβάλλοντας μέρος μόνο της αξίας του και το υπόλοιπο ποσό καλύπτεται με μακροπρόθεσμο δανεισμό.

Είναι φανερό ότι στη συμμετοχική μίσθωση περιλαμβάνονται τέσσερα μέρη, τον προμηθευτή του παγίου, το μισθωτή, τον εκμισθωτή και το μακροπρόθεσμο δανειστή (τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρείες κ.λ.π.) .

Οι δανειστές δεν έχουν δικαίωμα να στραφούν κατά της εταιρείας μίσθωσης, οι οποίοι συμφωνούν να ικανοποιηθούν αποκλειστικά από τα μισθώματα, και σε περίπτωση οικονομικής αδυναμίας του μισθωτή, από την εκποίηση του παγίου.

Παράλληλα ο εκμισθωτής-δανειολήπτης δεν έχει υποχρέωση να εξοφλήσει το δάνειο σε περίπτωση αφερεγγυότητας του μισθωτού.

Συνεργασία Εταιρείας Χρηματοδοτικής Μίσθωσης και Προμηθευτή

Στο Vendor Leasing η εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης συνεργάζεται με προμηθευτές παγίου εξοπλισμού για την προώθηση του χρηματοδοτικής μίσθωσης στους πελάτες του, με σκοπό την αμοιβαία ανάπτυξη εργασιών και την ικανοποίηση των αναγκών του πελάτη.

Η συνεργασία μεταξύ της εταιρείας χρηματοδοτικής μίσθωσης και του προμηθευτή εξοπλισμού, με διάφορα σχήματα, συμβάλλει στην αύξηση των πωλήσεων και των δύο μερών.

Οι μορφές συνεργασίας που μπορούν να αναπτυχθούν μεταξύ της εταιρείας χρηματοδοτικής μίσθωσης και του προμηθευτή είναι πολλές. Οι πιο σημαντικές από αυτές είναι :

Ø Απλή σύσταση. Ο προμηθευτής συστήνει τους πελάτες στην εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης, με σκοπό την χρηματοδότηση του εξοπλισμού μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης. Η εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης εξετάζει τα οικονομικά στοιχεία του πελάτη και αναλόγως εγκρίνει ή απορρίπτει τη χορήγηση. Ο προμηθευτής έχει στην διάθεσή του ένα εύρος τιμών που μπορεί να κυμανθεί η χορήγηση, αλλά τόσο η τιμολόγηση όσο και η έγκριση εξαρτώνται από τη δανειοληπτική ικανότητα του πελάτη και είναι στη διακριτική ευχέρεια της εταιρείας χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Ø Σύσταση με σύμβαση επαναγοράς του εξοπλισμού. Ο προμηθευτής συστήνει τον πελάτη στην εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης, και συγχρόνως παρέχει εγγύηση επαναγοράς του εξοπλισμού στο ανεξόφλητο κεφάλαιο σε περίπτωση καταγγελίας της σύμβασης. Στις περιπτώσεις αυτές ενισχύεται η πιστοληπτική ικανότητα του πελάτη με αποτέλεσμα την ταχύτερη και ευκολότερη έγκριση της χρηματοδότησης.

Ø Υπομίσθωση (sub leasing). Ο προμηθευτής μισθώνει ο ίδιος τον εξοπλισμό από την εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης και στην συνέχεια τον υπομισθώνει στον πελάτη.

2.4.3. Πλεονεκτήματα Χρηματοδοτικής Μίσθωσης για το Μισθωτή

Τα πλεονεκτήματα της χρηματοδοτικής μίσθωσης για το μισθωτή είναι:

- ∅ Εργαλείο χρηματοδότησεως για την απόκτηση παγίων. Ο μισθωτής μπορεί να επιτύχει καλύτερους όρους προμήθειας εξοπλισμού ή απόκτησης επαγγελματικού ακινήτου, καθώς η αξία τους εξοφλείται άμεσα τοις μετρητοίς. Μετά τη λήξη της μισθωτικής περιόδου ο μισθωτής αποκτά την κυριότητα του παγίου έναντι προσυμφωνημένου (συνήθως συμβολικού) τιμήματος. Η απόκτηση του ακινήτου είναι απαλλαγμένη από το φόρο μεταβίβασης στη λήξη.
- ∅ Φορολογικές ελαφρύνσεις. Τα μισθώματα που καταβάλλονται στην εταιρία χρηματοδοτικής μίσθωσης για τον εξοπλισμό και το τμήμα των μισθωμάτων που αφορά σε κτίριο θεωρούνται δαπάνες και μειώνουν το φορολογητέο εισόδημα.
- ∅ Διατήρηση ρευστότητας. Με τη χρηματοδοτικής μίσθωση, ο μισθωτής (επιχείρηση ή επαγγελματίας) αποφεύγει τη δέσμευση κεφαλαίων για χρήση παγίων (κινητά ή/και ακίνητα) και διατηρεί αναλλοίωτη τη ρευστότητά του, η οποία και αποτελεί και το κλειδί για την περαιτέρω ανάπτυξη των όποιων δραστηριοτήτων του.
- ∅ Άμεση απόκτηση παγίων. Η επιχείρηση και ο επαγγελματίας μπορούν να χρησιμοποιήσουν άμεσα τον εξοπλισμό ή/και το ακίνητο που έχουν επιλέξει, καθώς η εταιρία χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοφλεί πλήρως τον προμηθευτή.
- ∅ Προγραμματισμός δαπανών. Η διάρκεια της μίσθωσης και το ύψος του μισθώματος ορίζονται σύμφωνα με τις οικονομικές δυνατότητες της

επιχείρησης, αφού ληφθούν υπόψη και τυχόν εποχικοί παράγοντες, διευκολύνοντας έτσι την ρευστότητα της επιχείρησης.

2.5. Πρακτορεία Επιχειρηματικών Απαιτήσεων

Στην Ελλάδα είναι κανόνας η χορήγηση δανείων να γίνεται μόνο με εγγύηση ώστε να ελαττώνεται ακόμη περισσότερο ο πιστωτικός κίνδυνος μη εξυπηρέτησης του χρέους από τον οφειλέτη.

Η πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring) είναι ένας νέος οικονομικός και νομικός θεσμός, αποτελεί δέσμη χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, οι οποίες καλύπτουν ανάγκες επιχειρήσεων που πωλούν προϊόντα ή παρέχουν υπηρεσίες με βραχυπρόθεσμη πίστωση σε πελάτες με επαναληπτική αγοραστική συμπεριφορά.

Η χρηματοδότηση της εταιρείας μέσω των απαιτήσεων της κατά των πελατών της διεξάγεται είτε με ενεχυρίαση αυτών (assignment of accounts receivable) οπότε η εταιρεία λαμβάνει δάνειο από το δανειστή, είτε με πώληση (factoring accounts receivable) αυτών οπότε η εταιρεία λαμβάνει μετρητά.

Στην περίπτωση της χρηματοδότησης της εταιρείας με ενεχυρίαση των απαιτήσεων της, το δάνειο είναι ορισμένο ποσοστό της αξίας των τιμολογίων που μεταβιβάστηκαν (συνήθως 70% -90%) και το οποίο αποφασίζεται από το δανειστή με βάση την πιστωτική επιφάνεια της

δανειζόμενης εταιρείας καθώς και την αξιολόγηση των μεταβιβαζόμενων σε αυτόν λογαριασμούς.

Αν κάποιος από τους μεταβιβαζόμενους λογαριασμούς που έχει στα χέρια του ο δανειστής δεν εξοφληθούν από τους πελάτες του δανειζόμενου, τότε ο πρώτος μπορεί να ζητήσει από το δεύτερο την αντικατάσταση αυτών με άλλους λογαριασμούς.

Στην περίπτωση χρηματοδότησης της εταιρείας με πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων, γίνεται εκχώρηση - πώληση της ευθύνης είσπραξης των επιχειρηματικών απαιτήσεων (τιμολόγια, επιταγές, συναλλαγματικές, απαιτήσεις από πιστωτικές κάρτες κ.λ.π) στον προμηθευτή, δηλαδή σε μια εταιρεία πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων.

Η εταιρεία πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων αναλαμβάνει την υποχρέωση να αξιολογεί τη φερεγγυότητα των οφειλετών, να προστατεύει κατά του πιστωτικού κινδύνου, να παρέχει εγγυήσεις, να παρακολουθεί τη λογιστική διαχείριση και βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση μέσω της προεξόφλησης των εκχωρουμένων απαιτήσεων.

Φυσικά δεν είναι δυνατό οποιοδήποτε προϊόν να επιδέχεται πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων. Οι εταιρείες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων αποφεύγουν να αναλαμβάνουν την πρακτόρευση αγαθών που διακινούνται χύμα, που είναι ευπαθή όπως τα νωπά προϊόντα ή έχουν

υψηλό ποσοστό φύρας. Αντίθετα οι εταιρείες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων επιδιώκουν την ανάληψη απαιτήσεων τρίτων σε βιομηχανικά προϊόντα, διαρκή καταναλωτικά αγαθά, έτοιμα ενδύματα, υποδήματα, έπιπλα κ.λ.π.

Ο αναπτυξιακού χαρακτήρας θεσμός της πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, συμβάλει στην ενίσχυση των μικρομεσαίων και μεταποιητικών επιχειρήσεων και επιτρέπει τη ορθολογικότερη διοίκηση τους, τη χρηματοδότησή τους, την ασφάλιση των απαιτήσεων του προμηθευτή, την ενίσχυση της θέσης της επιχείρησης στην αγορά.

Πρόκειται για τριμερή συνεργασία μεταξύ ενός προμηθευτή, των πελατών του και μίας εταιρίας πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, η οποία αναλαμβάνει τη διαχείριση, λογιστική παρακολούθηση και είσπραξη των εκδιδόμενων από τον προμηθευτή χορήγηση προκαταβολών επί της αξίας τους.

Με τη εφαρμογή της πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων ο βαθμός ρευστότητας της επιχείρησης αυξάνει με αποτέλεσμα η επιχείρηση να είναι ακόμη πιο ανταγωνιστική.

2.5.1. Λειτουργία Πρακτορείας Επιχειρηματικών Απαιτήσεων

Ο προμηθευτής είναι πελάτης της εταιρίας πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων και εκχωρεί σ' αυτήν τη διαχείριση των απαιτήσεών της έναντι

του πελάτη του, με συμφωνημένο ποσοστό αμοιβής και επιτόκιο χρηματοδότησης.

Με την ολοκλήρωση μιας εμπορικής πράξης και την έκδοση τιμολογίου, ο προμηθευτής στέλνει αντίγραφο του τιμολογίου στην εταιρεία πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων και την ενημερώνει για το συμφωνημένο τρόπο πληρωμής, π.χ. με μεταχρονολογημένη επιταγή 6 μηνών.

Ο προμηθευτής ενημερώνει τον πελάτη - οφειλέτη για την εκχώρηση της απαίτησης στην εταιρεία πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων. Η εταιρεία πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων προκαταβάλει άμεσα (μετρητοίς) το 80-85% της αξίας του τιμολογίου στον προμηθευτή και αναλαμβάνει τη διαχείριση είσπραξης της συνολικής επιχειρηματικής απαίτησης.

Μετά την πάροδο του χρόνου πίστωσης και την είσπραξη της επιχειρηματικής απαίτησης από την εταιρεία πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, γίνεται η εκκαθάριση της συγκεκριμένης πράξεως, δηλαδή πιστώνει τον πελάτη της (προμηθευτής) με το σύνολο της αξίας του εισπραχθέντος τιμολογίου κρατώντας την αμοιβή της για τις παρεχόμενες υπηρεσίες και τους τόκους για το ποσό και το χρόνο της χρηματοδότησης.

Στη διάρκεια της συνεργασίας, εταιρεία πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων παρακολουθεί τις εξελίξεις στην αγορά και ενημερώνει άμεσα

τον πελάτη της σχετικά με τη φερεγγυότητα του οφειλέτη αλλά και κάθε υποψήφιου πελάτη / οφειλέτη.

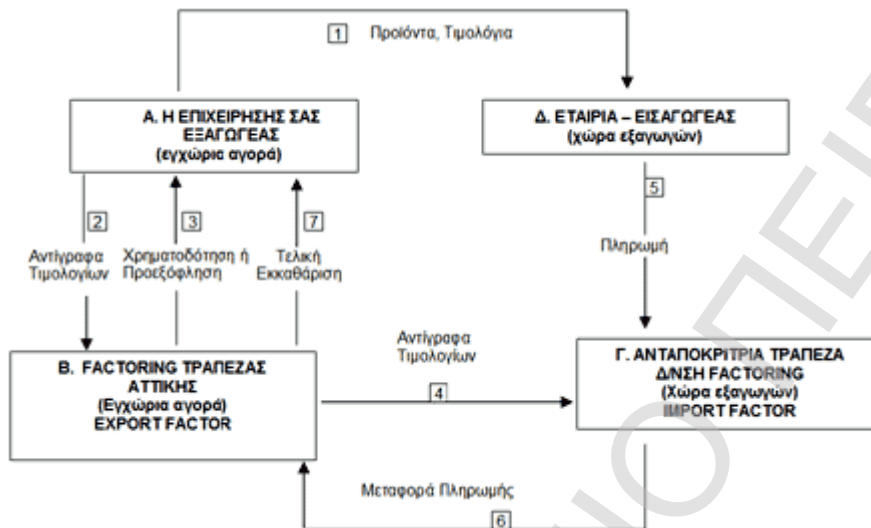
2.5.2. Είδη Πρακτορείας Επιχειρηματικών Απαιτήσεων

∅ Εξαγωγική πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων με δικαίωμα αναγωγής. Η εταιρεία αναλαμβάνει τη διαχείριση και είσπραξη των τιμολογίων του πελάτη-εξαγωγέα, σε συνεργασία με τους ανταποκριτές της στο εξωτερικό.

Επίσης χρηματοδοτεί τις απαιτήσεις του εξαγωγέα πελάτη της, ενώ καθ' όλη την διάρκεια της συνεργασίας τους τον ενημερώνει εγκαίρως για οποιαδήποτε εξέλιξη ως προς τη φερεγγυότητα των πελατών της στο εξωτερικό. Σε περίπτωση αδυναμίας πληρωμής των απαιτήσεων από τον οφειλέτη του εξωτερικού η εταιρεία πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων έχει δικαίωμα να στραφεί κατά του πελάτη της εξαγωγέα.

∅ Εξαγωγική πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων με δικαίωμα αναγωγής. Παρέχει τις ίδιες υπηρεσίες όπως και το εξαγωγική πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων με δικαίωμα αναγωγής με μοναδική διαφορά ότι δεν έχει το δικαίωμα να στραφεί εναντίον του εξαγωγέα-πελάτη της, σε περίπτωση αδυναμίας πληρωμής της οφειλής από τον οφειλέτη του εξωτερικού.

Στις περιπτώσεις εξαγωγικής πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων η διαδικασία που συνήθως ακολουθείται απεικονίζεται διαγραμματικά ως εξής:

∅ Εισαγωγική πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων. Η υπηρεσία αυτή αφορά επιχειρήσεις που ενεργοποιούνται στην Ελλάδα και οι οποίες εισάγουν προϊόντα ή υπηρεσίες από το εξωτερικό. Αυτή είναι μία διαδικασία η οποία πρέπει να ξεκινήσει από τον εξαγωγέα ο οποίος έρχεται σε επαφή με τον πράκτορα της τράπεζας με την οποία συνεργάζεται.

∅ Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων με δικαίωμα αναγωγής. Περιλαμβάνει χρηματοδότηση και διαχείριση/είσπραξη των εκχωρημένων επιχειρηματικών απαιτήσεων (τιμολογίων). Το δικαίωμα αναγωγής είναι η δυνατότητα της εταιρείας πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων να απαιτήσει επιστροφή των χρημάτων της από τον προμηθευτή σε περίπτωση καθυστέρησης ή αδυναμίας πληρωμής από τον οφειλέτη.

- Ø Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων χωρίς δικαίωμα αναγωγής. Περιλαμβάνει χρηματοδότηση και διαχείριση/είσπραξη των εκχωρημένων επιχειρηματικών απαιτήσεων (τιμολογίων). Σ' αυτή την περίπτωση, αν υπάρξει αδυναμία πληρωμής από το οφειλέτη η εταιρεία πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων δεν δικαιούται να ζητήσει επιστροφή των χρημάτων από τον προμηθευτή. Έχει δικαίωμα να στραφεί μόνο κατά του οφειλέτη.
- Ø Προεξόφληση τιμολογίων. Περιλαμβάνει μόνο τη χρηματοδότηση του προμηθευτή, έναντι των εκχωρημένων απαιτήσεων (τιμολογίων) που εκδόθηκαν. Ο προμηθευτής μετά την περίοδο πίστωσης, εισπράττει το ποσόν του τιμολογίου από τον οφειλέτη και επιστρέφει το ποσό της χρηματοδότησης στην εταιρεία πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων καταβάλλοντας επιπλέον τους τόκους χρηματοδότησης.
- Ø Είσπραξη απαιτήσεων. Η εταιρεία πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, διαχειρίζεται και εισπράττει τις εκχωρημένες επιχειρηματικές απαιτήσεις για λογαριασμό του προμηθευτή χωρίς να έχει προκαταβάλλει το ποσόν. Ο προμηθευτής και η εταιρεία πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων ορίζουν το ποσοστό αμοιβής της δεύτερης για τις υπηρεσίες της.
- Ø Εμπιστευτικό πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων. Η συμφωνία μεταξύ εταιρίας και προμηθευτή διατηρείται μυστική και δεν ανακοινώνεται στον πελάτη εκτός αν ο πελάτης δεν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του.

- Ø Μη εμπιστευτικό πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων. Η συμφωνία μεταξύ εταιρίας και προμηθευτή έχει ανακοινωθεί στον πελάτη.

Πλεονεκτήματα για την Επιχείρηση:

- Ø Συνεχής και άμεση ρευστότητα ανάλογη με το ρυθμό ανάπτυξης της επιχείρησής σας, επιτρέποντας την επέκταση των δραστηριοτήτων και αγοραστικών δυνατοτήτων σας.
- Ø Αρτιότερη παρακολούθηση των απαιτήσεών σας, εξοικονομώντας πολύτιμο χρόνο για την προώθηση εργασιών σας.
- Ø Έγκυρη εκτίμηση της πιστοληπτικής ικανότητας των οφειλετών, μειώνοντας τον κίνδυνο επισφαλών απαιτήσεων.
- Ø Βελτίωση χρηματοοικονομικής εικόνας της εταιρείας όπως παρουσιάζεται μέσα από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της. Εμφανίζεται μειωμένη δανειακή επιβάρυνση της εταιρείας, καθώς η χρηματοδότηση μέσω πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων δεν εμφανίζεται στο παθητικό ως υποχρέωση, αλλά στο ενεργητικό ως διαθέσιμα.
- Ø Παροχή ασφαλιστικής κάλυψης των εξαγωγών και των αντίστοιχων απαιτήσεων για τον εξαγωγέα.

2.5.4. Η Πρακτορεία Επιχειρηματικών Απαιτήσεων στην Ελλάδα

Ο εξαγωγικός προσανατολισμός της Ελληνικής βιομηχανίας και οι προσπάθειες που καταβάλλονται για προώθηση των Ελληνικών

προϊόντων στις ξένες αγορές επιβάλλουν την καθιέρωση των κατάλληλων πιστωτικών μηχανισμών που θα διευκολύνουν σημαντικά την αύξηση των εξαγωγών παρέχοντας κίνητρα ουσιαστικά προς τους εξαγωγείς.

Όλες οι χώρες της Δυτικής Ευρώπης έχουν εφαρμόσει το θεσμό της πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων εδώ και πολλά χρόνια. Στην Ελλάδα η πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων θεσμοθετήθηκε το 1987, ενώ οι όροι για την ίδρυση των εταιρειών πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων καθορίστηκαν με το Π.Δ. 2168/8.1.1993.

Η Τράπεζα της Ελλάδος με την υπ.΄ αριθμ. 959/10.3.87 Πράξη του Διοικητή της, επιτρέπει στις τράπεζες να αναλαμβάνουν την είσπραξη οικονομικών απαιτήσεων των εξαγωγικών επιχειρήσεων.

Η συγκεκριμένη πράξη αναφέρει ότι: «επιτρέπεται στις εμπορικές τράπεζες που λειτουργούν στην Ελλάδα ή σε θυγατρικές τους ανώνυμες εταιρείες, οι οποίες θα συσταθούν αποκλειστικά για το σκοπό αυτό, να διενεργούν πράξεις αναδόχου είσπραξης εμπορευματικών απαιτήσεων ελληνικών εξαγωγικών επιχειρήσεων, αναλαμβάνοντας την υποχρέωση να εξοφλήσουν και τις απαιτήσεις τους από συγκεκριμένες εξαγωγές που πραγματοποιούνται δια μέσου αυτών και με δυνατότητα προκαταβολής μέρους της αξίας των εξαγωγών κατά το χρόνο της πραγματοποίησης του».

Κλείνοντας πρέπει να αναφέρουμε ότι απαραίτητη προϋπόθεση για την επικερδή λειτουργία των εταιρειών πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, είναι η ύπαρξη εκτεταμένου δικτύου πληροφοριών και συνεργασίας μεταξύ των εταιρειών όλων των χωρών.

Για το λόγο αυτό δημιουργήθηκε ο διεθνής οργανισμός FACTOR CHAIN INTERNATIONAL (FCI), ο οποίος αποτελείται από ανεξάρτητες εταιρείες factoring που λειτουργούν σε όλο τον κόσμο.

Κύριος στόχος του παραπάνω οργανισμού είναι η ελαχιστοποίηση των νομικής φύσεως προβλημάτων που παρουσιάζονται μεταξύ των μελών και τη διευκόλυνση της παροχής πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων σε διεθνές επίπεδο π.χ. κάλυψη πιστωτικών κινδύνων, ανταλλαγή πληροφοριών κ.λ.π.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την εγγραφή ως μέλους στον διεθνή οργανισμό είναι η αποδοχή από την εταιρεία πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων των κανόνων λειτουργίας του.

2.6. FORFAITING

Με απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος (πράξη Διοικητή 1117/30.7.87) επεκτείνεται η Π.Δ. 959/87 ώστε οι εμπορικές τράπεζες που λειτουργούν στην Ελλάδα ή οι θυγατρικές τους ανώνυμες εταιρείες να μπορούν να

προσφέρουν και άλλες συναφείς υπηρεσίες του θεσμού της πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων.

Η φιλοσοφία του **forfaiting** βασίζεται στη μεταφορά του επιχειρηματικού και πολιτικού κινδύνου από τον εισαγωγέα στον **forfaiting**.

Ο **forfeiter** λειτουργεί ως ανεξάρτητος, αυτόνομος, χρηματοδοτικός οργανισμός-επιχείρηση που αγοράζει τίτλους για λογαριασμό του και έχει ως σκοπό το κέρδος, από τους τόκους, οπότε δεν εξασφαλίζει ή καλύπτει απλώς κινδύνους.

Το **forfaiting** όπως και η πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων χρησιμοποιείται από τους εξαγωγείς σαν μέθοδος χρηματοδότησης, μέσω της άμεσης ρευστοποίησης των οφειλών των πελατών τους και ταυτόχρονη κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου που διατρέχουν.

Η χρηματοδότηση της εταιρείας μέσω **forfaiting** γίνεται μέσω προεξόφλησης γραμματίων, συναλλαγματικών ή άλλων αξιογράφων στη διεθνή χρηματαγορά χωρίς το δικαίωμα της επανεκχώρησης.

Με την προεξόφληση ο εξαγωγέας χάνει το δικαίωμα να εισπράξει από τον εισαγωγέα και ο **forfeiter** χάνει το δικαίωμα επανεκχώρησης σε περίπτωση μη πληρωμής της οφειλής από τον εισαγωγέα.

Το προεξοφλητικό επιτόκιο, το οποίο είναι η προμήθεια του **forfaiter**, κυμαίνεται ανάλογα με το είδος και την έκταση του επιρριπτόμενου στην τράπεζα κινδύνου.

Πολλές φορές ο **forfaiter** δεν χρηματοδοτεί όλους τους διαθέσιμους τίτλους παρά μόνον όσους έχουν σταθερό επιτόκιο.

Συνήθως ο **forfaiter** προκειμένου να δεχτεί την προεξόφληση των οφειλών, χωρίς δικαίωμα επανεκχώρησης, ζητά εγγύηση τράπεζας της αποδοχής του ή κρατικού οργανισμού. Εγγυητής δεν χρειάζεται μόνο στην περίπτωση που ο οφειλέτης είναι κρατικός οργανισμός.

Πλεονεκτήματα Forfaiting:

- ∅ Ο **forfaiter** χρηματοδοτεί χωρίς να έχει δικαίωμα αναγωγής στον εξαγωγέα. Το **forfaiting** δεν είναι μια απλή ανάθεση εντολής είσπραξης της απαίτησης, αλλά μια εκχώρηση χωρίς το δικαίωμα της αναγωγής στον εκχωρητή σε περίπτωση μη εξόφλησης.
- ∅ Ο εξαγωγέας αμέσως μόλις παραδώσει τα αγαθά ή υπηρεσίες εισπράττει τα μετρητά. Αυτό συμβάλλει στην αύξηση της ρευστότητας της επιχείρησης του εξαγωγέα, μειώνει τον τραπεζικό δανεισμό και του απελευθερώνει κάποιες χρηματοδοτικές πηγές για άλλες επενδύσεις ή δραστηριότητες.
- ∅ Ο εξαγωγέας δεν αφιερώνει χρόνο για την είσπραξη του χρέους μετά την εκχώρηση του στον **forfaiter**.

- ∅ Τους κινδύνους από τους νομισματικούς κραδασμούς αλλά και τις πολιτικές αβεβαιότητες ή πτωχεύσεις του εγγυητή επωμίζεται ο **forfaiteur**.
- ∅ Η διαδικασία χρηματοδότησης μέσω **forfating** σε σχέση με την τραπεζική χρηματοδότηση είναι σχετικά γρήγορη.
- ∅ Το επιτόκιο με το οποίο ο εξαγωγέας υπολογίζει το κόστος της χρηματοδότησης, το κόστος συμβολαίου και η μετατροπή του ξένου νομίσματος στο δικό του, διατηρείται σταθερό.
- ∅ Η διαπραγμάτευση για τη χρηματοδότηση μέσω **forfaiting** για κάθε εμπορική συναλλαγή του εξαγωγέα γίνεται χωριστά. Ο εξαγωγέας δεν δεσμεύεται για όλες τις συναλλαγές του.
- ∅ Η προεξόφληση του συνόλου της απαίτησης γίνεται σε μετρητά.

2.7 Πρακτορεία Επιχειρηματικών Απαιτήσεων Έναντι **Forfaiting**

Οι κύριες διαφορές μεταξύ της διεθνούς πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων και του **forfaiting** είναι οι παρακάτω :

- ∅ Το **forfaiting** είναι μια εφάπαξ χρηματοδότηση (προεξόφληση συγκεκριμένης συναλλαγματικής), ενώ η πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων αποτελεί μια συνεχή ροή και μια επαναλαμβανόμενη διαδικασία.
- ∅ Με το **forfaiting** χρηματοδοτούνται συνήθως μεσομακροπρόθεσμες απαιτήσεις, ενώ με την πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων βραχυπρόθεσμες.
- ∅ Το **forfaiting** εφαρμόζεται κυρίως στις εξαγωγές κεφαλαιουχικών αγαθών, έστω κι αν αυτά παραδίδονται τμηματικά για σχετικά μακρά

χρονική περίοδο, ενώ η πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων αποτελεί μέθοδο διαχείρισης και χρηματοδότησης απαιτήσεων, που προέρχονται κατά κανόνα από επί πιστώσει εξαγωγικές πωλήσεις καταναλωτικών συνήθως αγαθών.

- ∅ Το **forfaiting** προϋποθέτει συνήθως ύπαρξη συναλλαγματικής στην οποία ενσωματώνεται εξαγωγική απαίτηση, ενώ για η πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων, εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις, αρκεί το τιμολόγιο.

2.8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι εισπρακτέοι λογαριασμοί ή τα τιμολόγια προσφέρουν τις απαιτούμενες εξασφαλίσεις για ένα δάνειο από μια εταιρεία factoring, όταν η εταιρεία – πελάτης δεν μπορεί να συνάψει δάνειο με μια εμπορική τράπεζα, είτε λόγω του μικρού της μεγέθους είτε επειδή είναι μικρή και άγνωστη.

Η χρηματοδότηση της επιχείρησης με μεταβίβαση ή πώληση τιμολογίων πελατών, κατέχει διεθνώς πολύ σημαντική θέση μεταξύ των διαθέσιμων πηγών άντλησης βραχυπρόθεσμων κεφαλαίων.

Με την πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων οι επιχειρήσεις μπορούν να αυξήσουν τα διαθέσιμα κεφάλαια τους και να εξυπηρετήσουν τις νέες ανάγκες που προκύπτουν από τις αυξανόμενες πωλήσεις τους.

Ειδικότερα για τις εξαγωγικές εταιρείες οι εταιρείες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων θεωρούνται πολύ σημαντικός σύμμαχος στην προσπάθεια τους για την μείωση των πιστωτικών κινδύνων τους.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

1. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, Διεύθυνση Εκπαίδευσης Ανθρώπινου Δυναμικού, Αθήνα 2005, σελ. 20
2. Αγγελάκης Μιχάλης, Νομικές Εφαρμογές στην Τραπεζική Πρακτική, Εκδόσεις Τράπεζα Πειραιώς, Αθήνα 2004, σελ.4
3. Αγγελάκης Μιχάλης, ό.π, σελ. 5
4. Αγγελάκης Μιχάλης, ό.π, σελ. 8
5. Αγγελάκης Μιχάλης, ό.π, σελ 10
6. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 17
7. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 18
8. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 19
9. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 25
10. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 26
11. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 28
12. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 29
13. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 32
14. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 35
15. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 36
16. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 41

17. Αγγελίδου Έλσα, Γενικά Περί Αξιών προς Είσπραξη και Ε/Π, Τομέας Επιχειρηματικής Ανάλυσης, Αθήνα 2005, σελ. 8
18. Αγγελίδου Έλσα, ό.π, σελ. 9
19. Αγγελίδου Έλσα, ό.π, σελ. 10
20. Αγγελίδου Έλσα, ό.π, σελ.12
21. Αγγελίδου Έλσα, ό.π, σελ. 13
22. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, Σύγχρονοι Τρόποι Κάλυψης των Χρηματοδοτικών Αναγκών των Επιχειρήσεων, Αθήνα 2005, σελ. 1
23. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 2
24. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 3
25. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ 4.
26. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ 5
27. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ 7
28. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ 8
29. Αρτίκης Γεώργιος, Χρηματοοικονομική Διοίκηση – Αποφάσεις Χρηματοδοτήσεων, Εκδόσεις INTERBOOKS, Αθήνα 2002, σελ. 201
30. Αρτίκης Γεώργιος, Χρηματοοικονομική Διοίκηση – Αποφάσεις Χρηματοδοτήσεων, Εκδόσεις INTERBOOKS, Αθήνα 2002, σελ.203

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

3.1 ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ ΠΙΣΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

Βασική προϋπόθεση για τη χορήγηση μιας χρηματοδότησης είναι η τεκμηριωμένη διαπίστωση της δυνατότητας του πιστούχου να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του, να μπορεί δηλαδή να επιστρέψει το ποσό της χρηματοδότησης την ημερομηνία που έχει συμφωνηθεί χωρίς καθυστερήσεις ή ενοχλήσεις και να καταβάλει σε τακτά διαστήματα τους δεδουλευμένους τόκους.

Οι τράπεζες διαχειρίζονται τεράστιου μεγέθους ξένα κεφάλαια τα οποία πρέπει να εξασφαλίζουν, γιατί οι ευθύνες τους είναι αυξημένες απέναντι στους καταθέτες και τους μετόχους. Για τον λόγο αυτό η τραπεζική πρακτική επιβάλλει την ύπαρξη και άλλων πηγών αποπληρωμής και τη λήψη πρόσθετων εξασφαλίσεων ώστε να ενισχύεται η θέση του δανειζόμενου απέναντι στην τράπεζα.

Το ύψος των εξασφαλίσεων που λαμβάνεται από κάθε πιστούχο εξαρτάται από:

- Ø Τη γενική εκτίμηση της οικονομικής επιφάνειας και αξιοπιστίας του πιστούχου
- Ø Το είδος της επιχείρησης
- Ø Το ύψος, την κατηγορία και τη διάρκεια της χρηματοδότησης

3.2 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Οι εξασφαλίσεις των χρηματοδοτήσεων χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες ανάλογα με το ποσοστό της χρηματοδότησης που καλύπτουν.

Συγκεκριμένα :

- ∅ Ακάλυπτες, όταν οι εξασφαλίσεις είναι μικρότερες του 50% της χρηματοδότησης
- ∅ Μερικώς καλυμμένες, όταν οι εξασφαλίσεις είναι μεγαλύτερες του 50% της χρηματοδότησης.
- ∅ Πλήρως καλυμμένες, όταν οι εξασφαλίσεις καλύπτουν το 100% της χρηματοδότησης.

3.3 ΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Οι εξασφαλίσεις από νομικής πλευράς διακρίνονται στις ενοχικές και στις εμπράγματατες.

Συνήθως το είδος της εξασφάλισης καθορίζεται από τη μορφή της πιστοδότησης, στην περίπτωση όμως που προδιαγράφεται κίνδυνος για την ομαλή εξέλιξη της χορήγησης, λαμβάνονται αυξημένες εξασφαλίσεις ανεξάρτητα από τη μορφή της χορήγησης.

Στην ισχύουσα τραπεζική τακτική, για την καλύτερη διασφάλιση των πιστοδοτήσεων, λαμβάνονται συνήθως κατά περίπτωση συνδυασμός ενοχικών και εμπράγματων εξασφαλίσεων.

3.3.1 ΕΝΟΧΙΚΕΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ

Οι ενοχικές εξασφαλίσεις χωρίζονται σε :

- ∅ Προσωπικές εγγυήσεις, πρόκειται για συμβάσεις όπου οι δανειολήπτες ευθύνονται με την υπογραφή τους.
- ∅ Εγγύηση τρίτων προσώπων, όπου τρίτοι ευθύνονται για τις οφειλές των δανειοληπτών.

Ο Αστικός Κώδικας στο άρθρο 847 δίνει την έννοια της εγγύησης αναφέροντας: «με τη σύμβαση της εγγύησης ο εγγυητής αναλαμβάνει την ευθύνη έναντι του δανειστή ότι θα καταβληθεί ο οφειλή».

Η εγγύηση θεωρείται ως βοηθητική και παρεπόμενη δικαιοπραξία η οποία τείνει σε εξασφάλιση και εκπλήρωση παροχής που απορρέει από άλλη ενοχική δικαιοπραξία ή αιτία π.χ. την ύπαρξη κύριας οφειλής.

Εγγύηση μπορεί να δοθεί για μελλοντικές οφειλές ή υπό αίρεση. Είναι σχέση παρεπόμενη, το οποίο σημαίνει ότι αν αποσβεστεί η κύρια οφειλή τότε μόνο μπορεί να αποσβεστεί και η εγγύηση.

Για τη σύσταση της εγγύησης απαιτείται αίτηση ή έγγραφη δήλωση του εγγυητή και μπορεί να γίνει με ιδιωτικό ή δημόσιο έγγραφο. Η παράλειψη της έγγραφης δήλωσης του εγγυητή έχει ως αποτέλεσμα η εγγύηση να είναι άκυρη, σύμφωνα με ρητή διάταξη του Αστικού Κώδικα (άρθρο 849 σε

συνδυασμό με το άρθρο 159). Η ακυρότητα λαμβάνεται υπόψη αυτεπάγγελα από το δικαστήριο.

Σε περίπτωση που λαμβάνεται εγγύηση μετά την ημερομηνία κατάρτισης της σύμβασης οφειλής, τότε ο εγγυητής υπογράφει ειδική σύμβαση εγγύησης.

Ειδικά στη σύμβαση πίστωσης με ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό ο εγγυητής ευθύνεται μέχρι του ποσού που εγγυήθηκε. Αν η αρχική σύμβαση του ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού που εγγυήθηκε ο εγγυητής, αυξηθεί στη συνέχεια με άλλες αυξητικές αυτής συμβάσεις, χωρίς αυτός να συμβληθεί στις μεταγενέστερες αυτές συμβάσεις, ο τελευταίος ευθύνεται μόνο μέχρι το ποσό που εγγυήθηκε.

Με την υπογραφή της σύμβασης η δανείστρια τράπεζα αποκτά ενοχικό δικαίωμα κατά του εγγυητή, ο οποίος είναι υπεύθυνος να δώσει ότι και ο οφειλέτης σε περίπτωση αδυναμίας ή άρνησης του δεύτερου.

Η σύμβαση εγγύησης αναφέρει:

- Ø Το ακριβές ύψος της εγγύησης
- Ø Υπέρ ποίου παρέχεται η εγγύηση
- Ø Την περιγραφή της κύριας οφειλής

Σύμφωνα με το νόμο ο εγγυητής δεν μπορεί να απαλλαγεί μονομερώς από τις υποχρεώσεις του, που απορρέουν από την εγγύηση, ούτε να μεταβάλλει μονομερώς τους όρους με τους οποίους δόθηκε αυτή.

Το άρθρο 855 του Αστικού Κώδικα προβλέπει ότι ο εγγυητής έχει τη δυνατότητα να προβάλλει έναντι της δανείστριας τράπεζας το δικαίωμα της διζήσεως, το οποίο του παρέχει το δικαίωμα να αρνηθεί την καταβολή της οφειλής ωστόσο η δανείστρια επιχειρήσει αναγκαστική εκτέλεση εναντίον του πρωτοφειλέτη και αυτή δεν φέρει αποτέλεσμα.

Το δικαίωμα της διζήσεως αποκλείεται ρητά αν:

- ∅ Αν ο εγγυητής παραιτήθηκε από αυτό και ιδίως αν εγγυήθηκε ως πρωτοφειλέτης.
- ∅ Αν η δίωξη του πρωτοφειλέτη είναι σημαντικά δύσκολη λόγω μεταβολής της κατοικίας ή της διαμονής του μετά τη συνομολόγηση της εγγύησης
- ∅ Αν ο πρωτοφειλέτης πτώχευσε και η δανείστρια τράπεζα δεν έχει ενέχυρο σε πράγμα του
- ∅ Αν είναι φανερό ότι η αναγκαστική εκτέλεση εναντίον του πρωτοφειλέτη θα απέβαινε άκαρπη.

Η δανείστρια τράπεζα για να περιφρουρήσει τα συμφέροντα της, φροντίζει κατά την κατάρτιση των συμβάσεων ο εγγυητής να παραιτείται από τις διάφορες ενστάσεις και τα δικαιώματά του.

Σε περίπτωση θανάτου του εγγυητή, η εγγύηση παραμένει ακέραιη με τους όρους που δόθηκε και δεν επέρχεται απόσβεσή της, αφού δεν έχει απόλυτα προσωπικό χαρακτήρα, εκτός αν υπάρχει αντίθετη συμφωνία.

Επομένως ο θάνατος του εγγυητή δεν εμποδίζει τη μετέπειτα χρήση της πίστωσης ούτε επιφέρει το κλείσιμό της. Οι κληρονόμοι του εγγυητή ευθύνονται ανάλογα με την κληρονομική μερίδα τους και με τη δική τους περιουσία, εκτός αν αποποιηθούν την κληρονομιά, οπότε απαλλάσσονται της ευθύνης.

Η εγγύηση μπορεί να προέρχεται από:

- ∅ Φυσικά πρόσωπα. Απαραίτητη προϋπόθεση για να μπορεί ένα φυσικό πρόσωπο να δώσει εγγύηση είναι να είναι ικανό για δικαιοπραξία και να μην τελεί υπό δικαστική αντίληψη ή απαγόρευση. Η τράπεζα για να αποδεχθεί την εγγύηση από κάποιο φυσικό πρόσωπο ελέγχει την οικονομική του κατάσταση.
- ∅ Νομικά πρόσωπα. Δηλαδή εγγυήσεις παρεχόμενες από εταιρείες υπέρ τρίτων. Σύμφωνα με την νομολογία των δικαστηρίων, προκειμένου αυτή η εγγύηση να είναι έγκυρη και να δεσμεύει την εταιρεία, θα πρέπει να δίνεται προς εξυπηρέτηση της εγγυήτριας εταιρείας. Θα πρέπει δηλαδή η εγγυήτρια εταιρεία να έχει συμφέρον, συνήθως οικονομικό, από τη σύμβαση του πρωτοφειλέτη την οποία εγγυήθηκε.

Για την παροχή εγγύησης εκ μέρους Ανώνυμης Εταιρείας θα πρέπει να λαμβάνεται προηγούμενη σχετική απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου και να παρέχεται εξουσιοδότηση στο νόμιμο εκπρόσωπο της εταιρείας ή σε τρίτο πρόσωπο προκειμένου να υπογράψει τη σχετική σύμβαση εγγυήσεως. Το σχετικό πρακτικό προσκομίζεται στην τράπεζα τη ημέρα υπογραφής της σύμβασης.

Προκειμένου περί παροχής εγγύησης εκ μέρους Ε.Π.Ε. λαμβάνεται προηγούμενη απόφαση από τη Συνέλευση των εταίρων. Στην ίδια συνέλευση παρέχεται ανάλογη εξουσιοδότηση, στον εκπρόσωπο της εταιρείας ή σε τρίτο πρόσωπο, για την υπογραφή της σχετικής σύμβασης εγγύησης.

Για την παροχή εγγύησης εκ μέρους προσωπικών εταιρειών (Ο.Ε, Ε.Ε), δεν χρειάζεται προηγούμενη απόφαση των εταίρων. Ωστόσο για την αποφυγή πιθανών προβλημάτων στις εν λόγω περιστάσεις η σύμβαση εγγύησης υπογράφεται από όλους τους ομόρρυθμους εταίρους ανεξαρτήτως αν η διαχείριση του νομικού προσώπου έχει ανατεθεί σε όλους τους εταίρους ή σε κάποιον από αυτούς.

∅ Το Ελληνικό Δημόσιο. Παρέχονται στις πιστοδοτήσεις τραπεζών με σκοπό την ενίσχυση ορισμένων κλάδων οικονομίας π.χ βιοτεχνικά δάνεια της 197/78 Α.Ν.Ε. ή επιχειρήσεων και οργανισμών δημοσίου ενδιαφέροντος.

Η εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου παρέχεται για το κεφάλαιο και τους τόκους ή σε ορισμένες περιπτώσεις παρέχεται για μέρος του ποσού και των τόκων του δανείου. Για να είναι ουσιαστική η συγκεκριμένη εγγύηση είναι απαραίτητο να τηρούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις που προβλέπονται από τις σχετικές υπουργικές αποφάσεις.

Η απόσβεση της εγγύησης επέρχεται με τους γενικούς αποσβεστικούς λόγους των ενοχών, αλλά και με μερικούς άλλους ειδικούς λόγους. Γενικοί λόγοι είναι η αποπληρωμή της οφειλής, ο συμψηφισμός της κύριας οφειλής, η λήξη της διάρκειας της εγγύησης.

Ειδικοί λόγοι απόσβεσης της εγγύησης υπάρχουν όταν:

- ∅ Από ππαίσμα του δανειστή δεν είναι δυνατή η ικανοποίηση της απαίτησης του από τον οφειλέτη, π.χ. αμέλεια του δανειστή να στραφεί εναντίον του πρωτοφειλέτη για την είσπραξη της απαίτησης του, με αποτέλεσμα να γίνει αναξιόχρεος.
- ∅ Αποσβεστεί η κύρια οφειλή η οποία μπορεί να επέλθει με καταβολή, δόση αντί δόσης, δημόσια κατάθεση κ.λ.π.
- ∅ Ο δανειστής παραιτηθεί από ασφάλειες που υπήρχαν αποκλειστικά για την απαίτηση του, για την οποία είχε δοθεί η εγγύηση, με αποτέλεσμα να ζημιωθεί ο εγγυητής (άρθρο 863 του Αστικού Κώδικα).
- ∅ Επέλθει σύγχυση κύριας οφειλής και εγγύησης στο ίδιο πρόσωπο.

Εκτός από τη εγγύηση των φυσικών και των νομικών προσώπων υπάρχουν και κάποια ιδιαίτερα είδη εγγυήσεων τα οποία είναι:

- ∅ Εγγύηση για το ελλείπον. Στην περίπτωση αυτή ο εγγυητής ευθύνεται με την αίρεση ότι ο δανειστής δεν θα ικανοποιηθεί απόλυτα από τον πρωτοφειλέτη π.χ. ευθύνεται για ενδεχόμενη ζημιά του δανειστή από τη μη εκπλήρωση των υποχρεώσεων του πρωτοφειλέτη.
- ∅ Εγγύηση εν λευκώ. Είναι ισχυρή εφόσον το κείμενο της συμπληρώνεται σύμφωνα με τη θέληση του εγγυητή.
- ∅ Αντεγγύηση. Είναι η σύμβαση εγγύησης μεταξύ του εγγυητή και του αντεγγυητή, σύμφωνα με την οποία ο αντεγγυητής αναλαμβάνει την

ευθύνη για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του πρωτοφειλέτη απέναντι στον εγγυητή. Στο είδος αυτό της εγγύησης δανειστής είναι ο εγγυητής, εγγυητής είναι ο αντεγγυητής και πρωτοφειλέτης είναι ο πρωτοφειλέτης.

- Ø Μετεγγύηση. Είναι η σύμβαση εγγύησης μεταξύ δανειστή και μετεγγυητή, σύμφωνα με την οποία ο μετεγγυητής εγγυάται ότι ο εγγυητής θα εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του απέναντι στο δανειστή. Στο είδος αυτό της εγγύησης δανειστής είναι ο δανειστής, εγγυητής είναι μετεγγυητή και πρωτοφειλέτης ο εγγυητής.
- Ø Εγγυητική επιστολή. Είναι είδος εγγύησης που προβλέπεται από τον Αστικό Κώδικα και το οποίο παρουσιάσαμε αναλυτικά στο δεύτερο κεφάλαιο.

Τέλος τονίζεται ότι η δανείστρια τράπεζα οφείλει να ενημερώνει τους εγγυητές αναλυτικά και με σαφήνεια για τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνουν, για τους όρους που διέπουν τις συμβάσεις των πιστώσεων και δανείων, καθώς και τα εφαρμοζόμενα επιτόκια (ενήμερα και υπερημερίας), την περίοδο εκτοκισμού των τόκων και το αντίστοιχο ετήσιο συνολικό επιτόκιο, σύμφωνα με τις διατάξεις της 21/24.10.95 Εγκυκλίου Διοίκησης της Τράπεζας της Ελλάδος.

Κατά την περιέλευση των οφειλετών σε υπερημερία η ενημέρωση των εγγυητών από την τράπεζα γίνεται αναλυτικά ως προς το κεφάλαιο, τους τόκους και πάσης φύσεως επιβαρύνσεις. Σύμφωνα με το 2501/31.10.02 Π.Δ

της Τράπεζας της Ελλάδος η ενημέρωση του εγγυητή, πρέπει να γίνει μέσα σε τριάντα ημέρες από την περιέλευση του οφειλέτη σε υπερημερία.

Επίσης η τράπεζα είναι υποχρεωμένη μέσα σε ενενήντα (90) ημέρες από την υποβολή σχετικής αίτησης του οφειλέτη, να του χορηγήσει αντίγραφα των συμβάσεων πιστώσεων ή δανείων και κατάσταση με ανάλυση του ύψους της οφειλής καθώς και αντίγραφα των καρτελών και παραστατικών που υφίσταται. Σε περίπτωση παράβασης της παραπάνω υποχρέωσης από την τράπεζα, επιβάλλεται σε βάρος της πρόστιμο από την Τράπεζα της Ελλάδος σημαντικού ύψους.

3.3.2 Εμπράγματα Εξασφαλίσεις

Κύριο χαρακτηριστικό των εμπράγματων εγγυήσεων είναι η δέσμευση μέσω νόμιμης διαδικασίας πραγμάτων κινητών ή ακινήτων ιδιοκτησίας του οφειλέτη ή του εγγυητή υπέρ της τράπεζας για τη διασφάλισή της.

Σε περίπτωση μη πληρωμής του δανείου ή της πίστωσης η τράπεζα έχει το δικαίωμα να εκποιήσει αυτά τα πράγματα για να ικανοποιήσει την απαίτησή της.

Οι εμπράγματες εγγυήσεις χωρίζονται σε τρία είδη :

- Ø Ενέχυρα παντός τύπου
- Ø Υποθήκες ακινήτων
- Ø Προσημειώσεις ακινήτων

Κύρια διαφορά μεταξύ των παραπάνω εμπράγματων εξασφαλίσεων είναι ότι τα ενέχυρα αναφέρονται σε κινητά πράγματα ή δικαιώματα, ενώ οι υποθήκες και οι προσημειώσεις σε ακίνητα.

Ενέχυρα Παντός Τύπου

Σύμφωνα με τον Αστικό Κώδικα ενέχυρο είναι «το εμπράγματο δικαίωμα επί ξένου κινητού πράγματος ή δικαιώματος για την εξασφάλιση απαίτησης του δανειστή με την προνομιακή ικανοποίηση του από το πράγμα».

Το ενεχυριαζόμενο αντικείμενο πρέπει να είναι κινητό πράγμα ατομικά προσδιορισμένο και να είναι δεκτικό εκποίησης. Επομένως δεν αποτελούν αντικείμενο ενέχυρου πράγματα τα οποία είναι κοινά σε όλους και αυτά τα οποία είναι προορισμένα για τη εξυπηρέτηση δημοσίων σκοπών.

Επίσης το αντικείμενο του ενέχυρου πρέπει να έχει χρηματική αξία επειδή αποβλέπει στην ικανοποίηση απαίτησης του δανειστή - τράπεζα.

Το ενέχυρο ασφαλίζει την απαίτηση σε όλης την έκταση της, δηλαδή κεφάλαιο, τόκους και έξοδα, με την προϋπόθεση να είναι συγκεκριμένη και έγκυρη διαφορετικά δεν υπάρχει ενέχυρο.

Σε περίπτωση μεταβίβασης της απαίτησης μεταβιβάζεται και το ενέχυρο, ενώ εάν αποσβεστεί η απαίτηση αποσβένεται και το ενέχυρο.

Για την παραχώρηση ενεχύρου απαιτείται η έγγραφη συμφωνία (σύμβαση ενεχύρου) και η παράδοση του ενεχυριαζόμενου αντικειμένου από τον οφειλέτη ή τον εγγυητή στον ενεχυριούχο δανειστή.

Κύρια προϋπόθεση σύστασης σύμβασης ενεχύρου είναι η ύπαρξη κύριας σύμβασης από την οποία να προκύπτει η κάθε είδους απαίτηση. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι οι συμβάσεις ενεχύρου είναι συμπληρωματικές των κύριων συμβάσεων.

Για κάθε κινητό πράγμα χρησιμοποιείται μια διαφορετική σύμβαση ενεχύρου η οποία περιγράφει αναλυτικά τα ειδικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα και τις συνθήκες ενεχυρίασης του κάθε ενεχυριασμένου αντικειμένου.

Παρακάτω θα αναφέρουμε τα κυριότερα είδη συμβάσεων ενεχύρου που χρησιμοποιούν σήμερα τα τμήματα χορηγήσεων των Ελληνικών τραπεζικών ιδρυμάτων.

Ενεχυρίαση Απαιτήσεων

Η σύμβαση ενεχύρου απαιτήσεων χρησιμοποιείται κατά κανόνα για την ενεχυρίαση διάφορων απαιτήσεων του πιστούχου-οφειλέτη.

Οι απαιτήσεις αυτές του πιστούχου μπορεί να είναι από το δημόσιο ή από ιδιώτες, π.χ μπορεί να πρόκειται για απαίτηση που μπορεί να έχει μια τεχνική εταιρεία από το δημόσιο για την εκτέλεση ενός έργου ή την απαίτηση που

μπορεί να έχει μια μεταποιητική εταιρεία από μια ιδιωτική εταιρεία για την εκτέλεση μιας παραγγελίας.

Οι απαιτήσεις χωρίζονται σε δύο κατηγορίες :

- Ø Σε γεγεννημένες απαιτήσεις και
- Ø Σε μη γεγεννημένες απαιτήσεις.

Γεγεννημένη απαίτηση έχουμε όταν π.χ έχει εκτελεστεί το έργο ή η παραγγελία και σύμφωνα με τη σύμβαση απομένει η καταβολή των χρημάτων από τον πελάτη του πιστούχου προς αυτόν.

Ο πιστούχος προσκομίζει τη σύμβαση που έχει υπογράψει με τον πελάτη του στην τράπεζα, η οποία χρηματοδοτεί ένα ποσοστό της απαίτησης (συνήθως το 80%) που προκύπτει, ενεχυριάζοντας τη σύμβαση.

Η σύμβαση ενεχύρου που υπογράφεται μεταξύ του πιστούχου και της τράπεζας κοινοποιείται με δικαστικό επιμελητή στον πελάτη του πιστούχου. Η τράπεζα πλέον είναι ο νέος δικαιούχος της απαίτησης. Στη συνέχεια όλες οι επιταγές που εκδίδει ο πελάτης του πιστούχου είναι σε διαταγή της τράπεζας, η οποία είναι πλέον υπεύθυνη για την παρακολούθηση των πληρωμών του πελάτη του πιστούχου.

Μη γεγεννημένες απαιτήσεις είναι οι απαιτήσεις που μελλοντικά θα έχει ο πιστούχος εφόσον θα εκπληρώσει τους όρους εκτέλεσης της σύμβασης π.χ

οι μελλοντικές απαιτήσεις διαφόρων πιστωτικών καρτών που έχει ένας έμπορος.

Η τράπεζα μπορεί να ενεχυριάσει τις μελλοντικές απαιτήσεις ενός εμπόρου από πωλήσεις που διενεργεί μέσω πιστωτικών καρτών έναντι ενός δανείου ή μιας πίστωσης για κεφάλαιο κίνησης. Σε αυτή την περίπτωση η τράπεζα υποχρεούται να κοινοποιήσει με δικαστικό επιμελητή τη σύμβαση ενεχυρίασης σε όλες τις τραπεζικές διευθύνσεις πιστωτικών καρτών με τις οποίες συνεργάζεται ο πιστούχος της προκειμένου να λάβουν γνώση επί των απαιτήσεων αυτών.

Οι μη γεγενημένες απαιτήσεις συνήθως αποφεύγονται να λαμβάνονται ως εξασφάλιση κάποιας χρηματοδότησης από τις τράπεζες καθόσον εμπεριέχουν το στοιχείο της αβεβαιότητας αναφορικά με την πιθανότητα εκτέλεσης του έργου.

Η τράπεζα για να προχωρήσει στην ενεχυρίαση απαίτησης για την εξασφάλιση κάποιας χρηματοδότησης (ανεξάρτητα αν είναι γεγενημένη ή μη γεγενημένη) πρέπει να διαπιστώσει αν η συγκεκριμένη απαίτηση:

- Ø Είναι μεταβιβάσιμη, δηλαδή στην σύμβαση να μην αναφέρεται όρος του ανεκχώρητου που απαγορεύει την εκχώρηση της.
- Ø Δεν έχει εκχωρηθεί σε άλλον

Εφόσον πραγματοποιηθούν όλοι οι απαραίτητοι έλεγχοι, καταρτίζεται η σύμβαση ενεχυρίασης απαιτήσεων μεταξύ της τράπεζας και του πιστούχου ή κάποιου τρίτου εγγυητή

Στο τέλος της σύμβασης υπάρχει το παράρτημα στο οποίο με σαφήνεια αναφέρονται τα παρακάτω στοιχεία:

- Ø Το πλήρες όνομα και η διεύθυνση του ενεχυριάζοντα
- Ø Την ασφαλιζόμενη απαίτηση η οποία προκύπτει από την κύρια σύμβαση χρηματοδότησης
- Ø Την εκχωρούμενη προς την τράπεζα σύμβαση του πιστούχου με τον πελάτη του
- Ø Το όνομα και τη διεύθυνση του πελάτη του πιστούχου
- Ø Την εκχωρούμενη απαίτηση η οποία είναι το ποσό που δικαιούται να λάβει ο πιστούχος από τον πελάτη του.

Ενεχυρίαση Τίτλων

Αντικείμενο αυτής της ενεχυρίασης είναι διάφορα χρεόγραφα όπως ομόλογα, ή έντοκα γραμμάτια Ελληνικού δημοσίου, ή μετοχές, ή μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων τα οποία μπορεί να είναι ανώνυμοι τίτλοι στο κομιστή ή ονομαστικοί έναντι παροχής οποιασδήποτε μορφής χρηματοδότησης.

Η ουσιαστικότητα αυτών των εξασφαλίσεων εξαρτάται από την εμπορευσιμότητα των τίτλων και τη σταθερότητα της αξίας τους. Για αυτό τον λόγο προτιμώνται από τις τράπεζες ως ενέχυρο τίτλοι που είναι εισηγμένοι στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

Η σύμβαση ενεχυρίασης τίτλων περιέχει πίνακα ο οποίος αναφέρει αναλυτικά το είδος και τα χαρακτηριστικά του κάθε χρεογράφου.

Σε περίπτωση ενεχυρίασης ομολόγων ή εντόκων γραμματίων Ελληνικού Δημοσίου αναγράφονται στη σύμβαση οι αριθμοί των χρεογράφων, η διάρκεια τους καθώς και το επιτόκιο τους.

Σε περίπτωση ενεχυρίασης μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων, περιγράφεται λεπτομερώς ο αριθμός των μεριδίων, το είδος και το όνομα του αμοιβαίου κεφαλαίου καθώς και η επωνυμία της εταιρείας (Α.Ε.Δ.Α.Κ.) που διαχειρίζεται το αμοιβαίο κεφάλαιο.

Σε περίπτωση ενεχυρίασης μετοχών αναφέρεται το είδος της μετοχής, ο αριθμός των ενεχυριασμένων μετοχών καθώς και το όνομα και η διεύθυνση του κατόχου τους.

Με την εκχώρηση των χρεογράφων στην τράπεζα, η τράπεζα αποκτά το δικαίωμα να εισπράττει τα μερίσματα, τους τόκους, τα κέρδη καθώς και όποια οφέλη προκύπτουν από αυτά.

Ειδικά με τη σύμβαση ενεχυρίασης μετοχών η τράπεζα αποκτά το δικαίωμα ψήφου στις γενικές συνελεύσεις της εταιρείας που έχει εκδώσει τις ενεχυριασμένες μετοχές.

Η σύμβαση ενεχυρίασης τίτλων καταρτίζεται μεταξύ της δανείστριας τράπεζας και του πιστούχου της ή κάποιου τρίτου εγγυητή. Μετά την υπογραφή της από τους συμβαλλόμενους κοινοποιείται με δικαστικό επιμελητή στην εταιρεία διαχείρισης καθώς και στο θεματοφύλακα του ενεχυριασμένου αμοιβαίου κεφαλαίου ή στην εκδότρια εταιρεία των ενεχυριασμένων μετοχών.

Ενεχυρίαση Καταθέσεων

Αντικείμενο αυτής της ενεχυρίασης είναι οποιαδήποτε μορφή κατάθεσης (ταμειυτηρίου, προθεσμίας, όψεως ή κατάθεσης σε συνάλλαγμα), με σκοπό την εξασφάλιση όλων των μορφών πιστοδοτήσεων όπως την έκδοση εγγυητικών επιστολών, χρηματοδοτήσεις κ.λ.π.

Η εξασφάλιση αυτή είναι αυτονόητο ότι θεωρείται ως η ουσιαστικότερη μορφή κάλυψης των πιστοδοτήσεων, γιατί πρόκειται για ένα από τα ασφαλέστερα, λόγω του μηδενικού κίνδυνου που περιέχει και ευκολότερα ρευστοποιούμενα είδη καλυμμάτων.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ενεχυρίαση οποιασδήποτε μορφής κατάθεσης είναι να είναι ελεύθερη από κάθε άλλη ενεχυρίαση ή απαίτηση τρίτου.

Σε περίπτωση που ο προς ενεχυρίαση λογαριασμός κατάθεσης είναι κοινός, θα πρέπει να συμπράξουν κατά την ενεχυρίαση όλοι οι δικαιούχοι του λογαριασμού.

Στη σύμβαση ενεχύρου αναφέρεται ο αριθμός κατάθεσης, το ποσό της ενεχυρίασης (σε περίπτωση ενεχυρίασης μέρους του λογαριασμού κατάθεσης), καθώς και η επωνυμία και η διεύθυνση του τραπεζικού ιδρύματος στο οποίο έχει ανοιχτεί ο ενεχυριασμένος καταθετικός λογαριασμός.

Η σύμβαση ενεχυρίασης κατάθεσης κοινοποιείται από δικαστικό επιμελητή στην τράπεζα που τηρεί τον ενεχυριασμένο λογαριασμό κατάθεσης, με εντολή του ίδιου του ενεχυριάζοντα λόγω του τραπεζικού απορρήτου. Αυτή είναι η ειδοποιός διαφορά μεταξύ της σύμβασης ενεχυρίασης κατάθεσης και των υπολοίπων μορφών συμβάσεων ενεχυρίασης, όπου η εντολή κοινοποίησης δίνεται από τη δανείστρια τράπεζα.

Ενεχυρίαση Επιταγών

Αντικείμενο της συγκεκριμένης ενεχυρίασης είναι μεταχρονολογημένες επιταγές πελατείας των πελατών της τράπεζας έναντι εξασφάλισης οποιασδήποτε μορφής πιστοδότησης (έκδοση εγγυητικών επιστολών, χορηγήσεις κλ.π.).

Είναι γνωστό ότι η χρηματοδότηση με ενέχυρο επιταγές πελατείας δεν επιτρεπόταν από τις αποφάσεις της Τραπέζης Ελλάδος και τούτο γιατί η επιταγή είναι μέσο άμεσης πληρωμής σε αντίθεση με το γραμμάτιο σε διαταγή και την συναλλαγματική, τα οποία είναι μέσα πίστης και επομένως μπορούν να ενεχυριαστούν.

Με τον νόμο όμως 1957/91 (άρθρο 11) επιτράπηκε η χρηματοδότηση και των μεταχρονολογημένων επιταγών. Σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 της ερμηνευτικής εγκυκλίου του Υπουργείου Οικονομικών για το άρθρο 11 δίνονται οι παρακάτω οδηγίες:

Παράγραφος 1

«Επιταγές που προσκομίζονται στις τράπεζες προς είσπραξη, ενεχυρίαση, ή φύλαξη, καταγράφονται υποχρεωτικά σε πινάκια στα οποία επιβάλλεται τέλος χαρτοσήμου δύο και μισό τοις χιλίοις (2,5%), το οποίο υπολογίζεται στη συνολική αξία των καταχωρημένων σε αυτά επιταγών» .

Παράγραφος 2

Με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 11 ορίζεται ότι καταργείται η απόφαση της Νομισματικής Επιτροπής 238/24.5.1979, που αναφέρεται στη διακίνηση των ιδιωτικών επιταγών μέσω των εμπορικών τραπεζών.

Οι πελάτες της τράπεζας προκειμένου να λάβουν δάνειο ή πίστωση μέσω ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού, προσκομίζουν μεταχρονολογημένες επιταγές πελατών τους ως εξασφάλιση.

Οι μεταχρονολογημένες επιταγές καταγράφονται υποχρεωτικά σε πινάκια κατά την προσκόμιση τους στην τράπεζα (σύμφωνα με την υπουργική εγκύκλιο), τα οποία κατέχουν θέση σύμβασης ενεχυρίασης επιταγών και στα οποία αναφέρονται τα πλήρη στοιχεία του εκδότη της επιταγής (ονοματεπώνυμο ή επωνυμία εταιρείας, διεύθυνση, τηλέφωνο) .

Η τράπεζα αφού ελέγξει τη φερεγγυότητα των εκδοτών των επιταγών καθώς και τη σωστή συμπλήρωση των επιταγών που τις καθιστά έγκυρες, χρηματοδοτεί τον πελάτη έναντι κάποιου ποσοστού επί του ποσού των επιταγών, το οποίο εξαρτάται από την φερεγγυότητα του πελάτη.

Οι ενεχυριασμένες επιταγές οπισθογραφούνται σε διαταγή της τράπεζας με τη ρήτρα «αξία λόγω ενεχύρου».

Ενεχυρίαση Συναλλαγματικών

Οι συναλλαγματικές χρησιμοποιούνται στις συναλλαγές μεταξύ των εμπόρων κυρίως για το διακανονισμό της αξίας εμπορευμάτων τα οποία πωλούνται με πιστώση. Είναι έγγραφα βραχυπρόθεσμου πίστεως και δημιουργούν ενοχικές υποχρεώσεις.

Για την ενεχυρίαση των συναλλαγματικών ισχύουν ακριβώς τα ίδια με την ενεχυρίαση των επιταγών. Καταχωρούνται επίσης σε πινάκια συναλλαγματικών ενεχύρου, τα οποία στο πίσω μέρος τους αναγράφουν τη σύμβαση ενεχυρίασης συναλλαγματικών, η οποία είναι πανομοιότυπη με τη σύμβαση ενεχυρίασης επιταγών.

Η συναλλαγματική είναι κατ'εξοχήν τυπικό έγγραφο, το οποίο σημαίνει ότι εάν από αυτή λείπει ένα από τα τυπικά στοιχεία τα οποία απαιτεί ο νόμος, καθίσταται άκυρο.

Τα τυπικά στοιχεία τα οποία απαιτεί ο νόμος είναι:

- Ø Αναγραφή του ποσού πληρωμής αριθμητικώς και ολογράφως
- Ø Αναγραφή του ονόματος αυτού που οφείλει να πληρώσει (του πληρωτή)
- Ø Αναγραφή της ημερομηνίας λήξης της συναλλαγματικής
- Ø Αναγραφή του τόπου πληρωμής
- Ø Αναγραφή του ονόματος εκείνου στον οποίο ή σε διαταγή του οποίου θα γίνει η πληρωμή (λήπτης)
- Ø Αναγραφή της χρονολογίας και του τόπου έκδοσης της συναλλαγματικής
- Ø Υπογραφή αυτού που εκδίδει την συναλλαγματική (εκδότης)

Από τα παραπάνω στοιχεία η έλλειψη του ποσού πληρωμής, της χρονολογίας, του τόπου έκδοσης και της υπογραφής του εκδότη καθιστούν τη συναλλαγματική άκυρη. Επομένως πρέπει να ελέγχεται σχολαστικά η κανονικότητα όλων των τυπικών στοιχείων των προσκομιζόμενων για χρηματοδότηση συναλλαγματικών, για την αποφυγή δυσάρεστων καταστάσεων για την τράπεζα, με ιδιαίτερη προσοχή στις υπογραφές των υπόχρεων.

Σε διαφορετική περίπτωση πρέπει να βεβαιωθεί σύμφωνα με τον νόμο η άρνηση της πληρωμής εμπρόθεσμα. Η πράξη βεβαίωσης της άρνησης πληρωμής από τον αποδέκτη είναι το Διαμαρτυρικό και συντάσσεται από συμβολαιογράφο. Η μη εμπρόθεσμη σύνταξη του Διαμαρτυρικού συνεπάγεται την απώλεια των δικαιωμάτων του κομιστή (τράπεζας) κατά του εκδότη.

Τα τελευταία χρόνια έχει ελαττωθεί κατά πολύ η εξασφάλιση χρηματοδοτήσεων με ενεχυρίαση συναλλαγματικών, αφού οι τράπεζες προτιμούν ως εξασφάλιση τις επιταγές οι οποίες εμπεριέχουν λιγότερο κίνδυνο.

Ενεχυρίαση Φορτωτικών Εγγράφων

Παραδίδονται τα φορτωτικά έγγραφα από τον πιστούχο στην τράπεζα, με οπισθογράφηση σε διαταγή της τράπεζας και συντάσσεται σύμβαση ενεχύρου με την οποία η τράπεζα αποκτά δικαιώματα ενεχύρου πάνω στα εμπορεύματα.

Η σύμβαση ενεχυρίασης φορτωτικών αναφέρει αναλυτικά τα χαρακτηριστικά των φορτωτικών τίτλων όπως, τον αριθμό και την ημερομηνία έκδοσης τους, την μεταφορική εταιρεία που τους εξέδωσε, την ακριβή περιγραφή των εμπορευμάτων και το όνομα του μεταφορικού μέσου που μεταφέρει τα εμπορεύματα (πλοίο, αεροπλάνο κ.λ.π.).

Μέσω της σύμβασης ο πιστούχος δηλώνει στην τράπεζα ότι οι φορτωτικές προς ενεχυρίαση είναι γνήσιες και ότι τα εμπορεύματα που περιγράφονται είναι ελεύθερα από κατάσχεση ή άλλο ελάττωμα.

Ο πιστούχος είναι υποχρεωμένος να ασφαλίζει τα περιγραφόμενα στις υπό ενεχυρίαση φορτωτικές εμπορεύματα, κατά παντός κινδύνου με δικές του δαπάνες, και να παραδίδει τα σχετικά ασφαλιστήρια στην τράπεζα. Τα

ασφαλιστήρια έγγραφα πρέπει να αναγράφουν ότι η ασφαλιστική αναγνωρίζει την τράπεζα ως την ενεχυρούχο δανείστρια.

Ο μεγαλύτερος κίνδυνος που εμπεριέχουν για τα πιστωτικά ιδρύματα οι χρηματοδοτήσεις με ενέχυρο εμπορευμάτων, είναι η απαξίωση ή η μερική ή ολοσχερής καταστροφή τους. Για αυτό τον λόγο τα Ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα αποφεύγουν τέτοιου είδους χρηματοδοτήσεις.

Υποθήκη Ακινήτου

Για την υποθήκη το άρθρο 1257 του Αστικού Κώδικα αναφέρει ότι: «Επί αλλότριου (ως προς το δανειστή) ακινήτου είναι δυνατό να συσταθεί εμπράγματο δικαίωμα υποθήκης προς εξασφάλιση απαίτησης με την προνομιακή ικανοποίηση του δανειστή από το πράγμα».

Η εγγραφή της υποθήκης γίνεται συνήθως επί ακινήτων ή μηχανημάτων τα οποία βρίσκονται μέσα στις κτιριακές εγκαταστάσεις ή στο έδαφος για την εξασφάλιση μακροπροθέσμων δανείων.

Είναι δυνατή η εγγραφή υποθήκης και για κάλυψη βραχυπροθέσμων χορηγήσεων βάσει ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού, σε περίπτωση που οι προσφερόμενες καλύψεις δεν θεωρούνται ικανοποιητικές από τη δανείστρια τράπεζα.

Σύμφωνα με το άρθρο 1260 του Αστικού Κώδικα για την εγγραφή υποθήκης απαιτούνται δύο βασικές προϋποθέσεις:

∅ Η ύπαρξη τίτλου, ο οποίος παρέχεται είτε από το νόμο, είτε από δικαστική απόφαση, είτε τέλος από ιδιωτική βούληση όταν πρόκειται για παροχή υποθήκης επί συγκεκριμένου ακινήτου .

Όταν δίνεται τίτλος από ιδιωτική βούληση, η οποία είναι και η πιο συνήθης διαδικασία απόκτησης υποθήκης από τις τράπεζες, απαιτείται συμβολαιογραφικό έγγραφο, στο οποίο περιγράφεται αναλυτικά το προς υποθήκη ακίνητο. Πριν από την εκταμίευση του δανείου ή της πίστωσης, ο πιστούχος παραχωρεί με συμβολαιογραφική πράξη εγγραφή υποθήκης υπέρ της δανείστριας τράπεζας.

∅ Η εγγραφή στο βιβλίο υποθηκών το οποίο τηρείται στο Υποθηκοφυλακείο της περιφέρειας όπου βρίσκεται το ακίνητο. Αν η εγγραφή υποθήκης γίνει σε βιβλία άλλης περιφέρειας από αυτή που βρίσκεται το ακίνητο, είναι άκυρη.

Η εγγραφή υποθήκης διέπεται από τις παρακάτω αρχές:

∅ Την αρχή της δημοσιότητας, σύμφωνα με την οποία δίνεται η δυνατότητα σε κάθε ενδιαφερόμενο να ερευνά τα βιβλία υποθηκών, να ζητά πιστοποιητικά βαρών, πιστοποιητικά διεκδικήσεων για να μάθει την κατάσταση του ακινήτου σε περίπτωση που θέλει να το αγοράσει.

∅ Την αρχή της ειδικότητας, σύμφωνα με την οποία προσδιορίζεται ακριβώς το ακίνητο που έχει βάρη και τη χρηματική ποσότητα που ασφαλίζεται με την υποθήκη.

∅ Την αρχή της χρονικής προτεραιότητας, σύμφωνα με την οποία καθορίζεται η προτεραιότητα μεταξύ των ενυπόθηκων δανειστών, ανάλογα με τη χρονολογική σειρά της εγγραφής της υποθήκης τους. Η

ικανοποίηση των δανειστών γίνεται σύμφωνα με την σειρά εγγραφής της υποθήκης τους (ο πρώτος κατά το χρόνο, ο ισχυρότερος κατά το δικαίωμα). Αν την ίδια μέρα εγγραφούν σε κάποιο ακίνητο περισσότερες της μιας υποθήκες τότε όλες θα έχουν την ίδια σειρά και θα ικανοποιηθούν συμμετρως.

Δικαίωμα για να παραχωρήσει την εγγραφή υποθήκης έχει μόνο ο κύριος του ακινήτου, ο οποίος μπορεί να είναι ο ίδιος ο πιστούχος ή κάποιος τρίτος εγγυητής. Αν ο κύριος του προς υποθήκη ακινήτου είναι εταιρεία πρέπει να υπάρχει σχετική απόφαση της Γενικής Συνέλευσης ή του Διοικητικού Συμβουλίου η οποία θα εξουσιοδοτεί κάποιο μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου ή κάποιο εταίρο για την παροχή της εμπράγματης ασφάλειας.

Αν μετά την εγγραφή υποθήκης μεταβιβαστεί η κυριότητα του ακινήτου, τότε η μεταβίβαση γίνεται με το βάρος της υποθήκης.

Το ενυπόθηκο ακίνητο ασφαρίζεται υποχρεωτικά (εκτός από την περίπτωση του οικοπέδου) για φωτιά και για σεισμό. Το ασφαλιστήριο προσκομίζεται από τον πιστούχο στην δανείστρια τράπεζα και πρέπει να αναφέρει: «η τράπεζα ενδιαφέρεται ως ενεχυριούχος δανείστρια».

Σε περίπτωση που γράφεται υποθήκη συγχρόνως σε περισσότερα από ένα ακίνητα, που ανήκουν στο ίδιο ή σε διαφορετικά πρόσωπα, με σκοπό την εξασφάλιση της ίδιας απαίτησης, τότε γίνεται λόγος για πολλαπλή ή εις

ολόκληρο υποθήκη, όπου κάθε μια υποθήκη ασφαρίζει ολόκληρη την απαίτηση.

Κατά συνέπεια δεν μπορεί να ελευθερωθεί κάποιο από τα ακίνητα αυτά σε περίπτωση μερικής εξόφλησης της απαίτησης.

Τέλος για την άρση της υποθήκης απαιτείται απόσβεση, δηλαδή κατάργηση του τίτλου και διαγραφή της από τα βιβλία του Υποθηκοφυλακείου.

Άρση υποθήκης επέρχεται αν:

- Ø Αποσβεστεί ή παραγραφεί η απαίτηση που εξασφαλίζει. Αν η απαίτηση που καλύπτει η υποθήκη είναι συγκεκριμένο ποσό δανείου, τότε η άρση επέρχεται όταν μηδενιστεί το υπόλοιπο του. Στην περίπτωση που η υποθήκη καλύπτει μια πίστωση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού, τότε αποσβένεται μόνο με το οριστικό κλείσιμο του ανοικτού αλληλόχρεου κι όχι όταν το υπόλοιπο του είναι μηδέν.
- Ø Καταστραφεί ή εκπλειστηριαστεί το ακίνητο
- Ø Παραιτηθεί ο δανειστής από την υποθήκη με δήλωση του ενώπιον συμβολαιογράφου
- Ø Επέλθει σύγχυση, δηλαδή που το ακίνητο περιέλθει στη ιδιοκτησία του δανειστή
- Ø Ύπαρξη περίπτωση χρησικτησίας του ενυπόθηκου από τρίτον
- Ø Συναινέσει ο δανειστής

Το συμβολαιογραφικό έγγραφο απόσβεσης της υποθήκης προσκομίζεται από τον ενδιαφερόμενο στον υποθηκοφύλακα της περιφέρειας που βρίσκεται το ακίνητο, ο οποίος πραγματοποιεί τη διαγραφή της.

Η αμέσως επόμενη υποθήκη παίρνει τη σειρά της διαγραμμαμένης στα βιβλία υποθηκών του υποθηκοφυλακείου.

Προσημείωση Ακινήτου

Σύμφωνα με το άρθρο 1277 του Αστικού Κώδικα, προσημείωση παρέχει το δικαίωμα της εγγραφής υποθήκης με την αναβλητική αίρεση ότι η απαίτηση θα επιδικαστεί και θα τελεσιδικήσει.

Όπως και στην υποθήκη για την απόκτηση προσημείωσης απαιτούνται η ύπαρξη τίτλου και η εγγραφή στο βιβλίο υποθηκών.

Ο τίτλος για την εγγραφή της προσημείωσης δίνεται με δικαστική απόφαση ή διαταγή πληρωμής.

Για να βγει δικαστική απόφαση εγγραφής προσημείωσης πρέπει να αποδεχτεί η ύπαρξη απαίτησης από το δανειστή για την εξασφάλιση της οποίας ζητείται το ασφαλιστικό μέτρο, καθώς κι ότι κινδυνεύουν τα συμφέροντα του.

Επίσης δικαστική απόφαση εγγραφής προσημείωσης μπορεί να βγει ύστερα από συναίνεση του οφειλέτη ενώπιον του δικαστηρίου. Η διαδικασία εγγραφής προσημείωσης είναι η ίδια με αυτή της εγγραφής υποθήκης.

Η μετατροπή της προσημείωσης σε υποθήκη γίνεται από τον υποθηκοφύλακα αφού του προσκομισθούν τα απαραίτητα δικαιολογητικά της τελεσιδικίας της απαίτησης. Η διαδικασία αυτή πρέπει να γίνει μέσα σε διάστημα 90 ημερών από την τελεσιδικία της απαίτησης, αλλιώς κάποιος άλλος δανειστής ή ο οφειλέτης έχει δικαίωμα να ζητήσει την εξάλειψη της προσημείωσης.

Όπως και στη υποθήκη για την άρση της προσημείωσης απαιτείται απόσβεση του τίτλου και διαγραφή της από το υποθηκοφυλακείο της περιφέρειας που βρίσκεται το ακίνητο.

Άρση της προσημείωσης επέρχεται όταν :

- Ø Συντρέχουν οι λόγοι που αναφέραμε στην υποθήκη
- Ø Ανακληθεί η δικαστική απόφαση
- Ø Περάσουν 90 ημέρες από τότε που η απόφαση επιδίκασης της απαίτησης έχει τελεσιδικήσει, χωρίς να μετατραπεί σε υποθήκη.

Η διαγραφή της προσημείωσης διενεργείται από τον υποθηκοφύλακα με την ίδια διαδικασία που περιγράψαμε και στη διαγραφή της υποθήκης.

3.4 ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΥΠΟΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΗΣ

Η υποθήκη όπως και η προσημείωση όπως αναφέραμε πιο πάνω έχουν ένα κοινό στόχο, την εξασφάλιση χρηματικής απαίτησης, με προνομιακή ικανοποίηση του ενυπόθηκου δανειστή από το εκπλειστηρίασμα του ακινήτου τρίτου, επί του οποίου συνίσταται το εμπράγματο δικαίωμα.

Παρά τα πολλά κοινά μεταξύ υποθήκης και προσημείωσης υπάρχουν τρεις σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο αυτών εμπράγματων δικαιωμάτων.

Συγκεκριμένα:

- ∅ Η δαπάνη εγγραφής που βαρύνει το δανειολήπτη. Το ύψος της δαπάνης για εγγραφή υποθήκης είναι μεγαλύτερο σε σχέση με αυτό της προσημείωσης.
- ∅ Οι διαδικασίες εγγραφής και άρσης τους. Η εγγραφή και η άρση της υποθήκης γίνεται με συμβολαιογραφική πράξη, ενώ η εγγραφή και η άρση της προσημείωσης γίνεται μετά από δικαστική απόφαση.
- ∅ Οι διαδικασίες ρευστοποίησης (πλειστηριασμών κ.λ.π.), σε περίπτωση αναγκαστικής είσπραξης της απαίτησης. Με την υποθήκη επιτυγχάνεται επίσπευση πλειστηριασμού και ο οφειλέτης έχει δικαίωμα να ζητήσει εξάμηνη αναβολή. Με την προσημείωση η διαδικασία είναι πιο χρονοβόρα, για την έκδοση προγράμματος πλειστηριασμού πρέπει να προηγηθεί τακτική αγωγή και τροπή της σε υποθήκη.

1. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, Διεύθυνση Εκπαίδευσης Ανθρώπινου Δυναμικού, Αθήνα 2005, σελ. 55
2. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ 56
3. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό,π, σελ 57
4. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ, 58
5. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ 62
6. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ 63
7. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς,ό.π, σελ 64
8. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς,ό.π, σελ. 65
9. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ 69
10. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 70
11. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 72
12. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ. 81
13. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, ό.π, σελ 82
14. Αγγελάκης Μιχάλης, Νομικές Εφαρμογές στην Τραπεζική Πρακτική, Εκδόσεις Τράπεζα Πειραιώς, Αθήνα 2004, σελ. 39

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΚΑΝΟΝΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ «ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II»

4.1 ΑΔΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ

Ο Ν. 2076/82 ο οποίος μέχρι σήμερα ρυθμίζει τα της λειτουργίας των πιστωτικών ιδρυμάτων ορίζει ότι για την άσκηση της δραστηριότητας τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να έχουν λάβει άδεια λειτουργίας από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Η αίτηση χορήγησης άδειας λειτουργίας θα πρέπει να συνοδεύεται από πρόγραμμα δραστηριότητας, το οποίο θα περιλαμβάνει μεταξύ άλλων το είδος των σχεδιασμένων πράξεων και την οργανωτική διάρθρωση του πιστωτικού ιδρύματος.

Στις 14 Ιουνίου 2006 εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Υπουργών της Ε.Ε η οδηγία 2006/48/EK σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων, η οποία θα ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο με νομοσχέδιο το οποίο θα κατατεθεί στη Βουλή το πρώτο δίμηνο του 2007.

Σύμφωνα με την παραπάνω οδηγία και χωρίς να θίγονται οι άλλες γενικές διατάξεις που απαιτούνται από τις εθνικές νομοθεσίες, οι αρμόδιες αρχές δεν

χορηγούν άδεια λειτουργίας όταν το πιστωτικό ίδρυμα έχει Ίδια Κεφάλαια μικρότερα από πέντε εκατομμύρια ευρώ (5.000.000 ΕΥΡΩ).

Επίσης κάθε άδεια λειτουργίας γνωστοποιείται στην Επιτροπή και το όνομα κάθε πιστωτικού ιδρύματος στο οποίο έχει χορηγηθεί άδεια λειτουργίας εγγράφεται σε κατάλογο, ο οποίος δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα πιστωτικά ιδρύματα για τους σκοπούς της άσκησης των δραστηριοτήτων τους μπορούν να χρησιμοποιούν σε ολόκληρη την επικράτεια της Κοινότητας την ίδια επωνυμία που χρησιμοποιούν στο κράτος μέλος της έδρας τους.

4.2 ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΑΔΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ

Η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται να ανακαλεί την άδεια λειτουργίας ενός πιστωτικού ιδρύματος όταν το ίδρυμα:

- ∅ Δεν κάνει χρήση της άδειας λειτουργίας εντός έτους.
- ∅ Απέκτησε άδεια λειτουργίας με ψευδείς δηλώσεις.
- ∅ Δεν πληρεί πλέον τους όρους υπό τους οποίους του χορηγήθηκε η άδεια λειτουργίας.
- ∅ Δεν έχει πλέον επαρκή ίδια κεφάλαια

Η ανάκληση της άδειας λειτουργίας πρέπει να είναι αιτιολογημένη και να κοινοποιείται στους ενδιαφερόμενους.

4.3 ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Το 1974 ιδρύθηκε η γνωστή επιτροπή της Βασιλείας με σκοπό τη Τραπεζική Εποπτεία (Basel Committee on Banking Supervision).

Η επιτροπή αυτή:

- Ø Αποτελεί ένα διεθνές βήμα για ειδικά θέματα εποπτείας
- Ø Συντονίζει τις εθνικές εποπτικές αρχές για τον έλεγχο των πολυεθνικών ομίλων
- Ø Θέτει εποπτικούς κανόνες και επιδιώκει σύγκλιση στο θέμα της επάρκειας των ιδίων κεφαλαίων.
- Ø Συγκεντρώνει και δημοσιεύει στοιχεία για τις εξελίξεις στις διεθνείς χρηματοδοτικές αγορές στα οποία έχουν πρόσβαση όλες οι συμμετέχουσες κεντρικές τράπεζες.

Η Γενική της συνέλευση αποτελείται από 53 κεντρικές τράπεζες μεταξύ αυτών και της Ελλάδας.

4.4 ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

Τον Ιανουάριο του 2001 η Επιτροπή Βασιλείας για την εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων δημοσίευσε τις θέσεις της για ένα Νέο Σύμφωνο Κεφαλαιακής Επάρκειας, ενώ το τελικό κείμενο εξεδόθη τον Ιούλιο του 2004.

Οι τράπεζες απαιτείται για την άσκηση των δραστηριοτήτων τους να διαθέτουν ελάχιστα ίδια κεφάλαια ίσα ή πάνω από το 8% του συνολικού ποσού των σταθμισμένων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων τους.

Η στάθμιση γίνεται με βάση διάφορους συντελεστές στάθμισης κινδύνων οι οποίοι ξεκινούν από το 0% και φθάνουν το 100% ή και περισσότερο ξεκινώντας από τους «χαμηλούς» και φθάνοντας στους «υψηλούς κινδύνους».

Η νέα Οδηγία για την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών, θα προκαλέσει ισχυρές ανατροπές στις πολιτικές δανειοδότησης των επιχειρήσεων, υποχρεώνοντας τις πρώτες να εφαρμόζουν ενιαίες και ιδιαίτερα αυστηρές μεθόδους πιστοληπτικής αξιολόγησης του συνόλου των δανειοδοτούμενων επιχειρήσεων.

Επίσημα αναγνωρισμένοι και ανεξάρτητοι εξωτερικοί οργανισμοί θα ελέγχουν συστηματικά τις τράπεζες για το αν εφαρμόζουν αυστηρές μεθόδους πιστοληπτικής αξιολόγησης των δανειλήπτριων επιχειρήσεων. Τράπεζες που θα βρίσκονται εκτεθειμένες με ιδιαίτερα μεγάλα ανοίγματα και πιστωτικούς κινδύνους έναντι επιχειρήσεων θα υποχρεούνται να προχωρούν άμεσα σε ανάλογες αυξήσεις των ιδίων κεφαλαίων τους.

Στην πράξη καταργείται ο «παραδοσιακός» τρόπος διαπραγμάτευσης των όρων δανείων μεταξύ των επιχειρηματιών και των διευθυντών καταστημάτων. Το νέο

σύστημα προβλέπει την πλήρη αυτονομία μεταξύ των υπηρεσιών μέτρησης και διαχείρισης των κινδύνων με όλες τις διαδικασίες δανειδοτήσεων.

Οι συνέπειες για τις τράπεζες από την ανάπτυξη προηγμένων συστημάτων διαχείρισης πιστωτικών κινδύνων είναι:

- Ø Αύξηση του τραπεζικού ανταγωνισμού στο χώρο χορηγήσεων δανείων χαμηλότερου πιστωτικού κινδύνου.
- Ø Έντονη διαφοροποίηση των επιτοκίων δανεισμού μεταξύ διαφορετικών κλάδων επιχειρήσεων ή και μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον ίδιο κλάδο.
- Ø Σταδιακό κλείσιμο των μεγάλων ανοιγμάτων σε δανειολήπτριες επιχειρήσεις, επιδιώκοντας μεγαλύτερη διασπορά των τραπεζικών κινδύνων.

Το παραπάνω Σύμφωνο αποτελεί αναθεώρηση του υφιστάμενου, το οποίο είναι σε ισχύ από το 1988 και υιοθετήθηκε από τις περισσότερες εποπτικές αρχές σε όλο τον κόσμο.

Στόχος της Επιτροπής της Βασιλείας είναι να εφαρμοστεί σε όλα τα πιστωτικά ιδρύματα με διεθνή παρουσία.

4.5 ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

Στις 14 Ιουνίου 2006 εγκρίθηκε η Κοινοτική Οδηγία 2006/49/EK από το Συμβούλιο Υπουργών τη Ε.Ε, η οποία περιλαμβάνει το νέο σύμφωνο της Βασιλείας ή Βασιλεία II.

Το νέο σύμφωνο απαρτίζεται από τρεις πυλώνες :

1^{ος} πυλώνας : Ελάχιστη Κεφαλαιακή Επάρκεια

- Ø Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας παραμένει αμετάβλητος. Βασική αλλαγή είναι η συμπερίληψη του λειτουργικού κινδύνου ως νέα κατηγορία κινδύνου, ο οποίος οφείλεται στην ανεπάρκεια ή την παράλειψη εσωτερικών διαδικασιών του προσωπικού ή των συστημάτων. Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις για την κάλυψη του λειτουργικού κινδύνου θα πρέπει να ισούνται με το 15% των μέσων ετήσιων ακαθάριστων εσόδων της κατά την τελευταία τριετία.
- Ø Εισαγωγή τριών εναλλακτικών μεθόδων για τον υπολογισμό του πιστωτικού κινδύνου.

2^{ος} πυλώνας : Διαδικασία Εποπτικής Αξιολόγησης.

Οι τράπεζες οφείλουν να υπολογίζουν την κεφαλαιακή τους επάρκεια σύμφωνα με τη δική τους εσωτερική μεθοδολογία διαχείρισης κινδύνου και οι εποπτικές αρχές αξιολογούν εάν τα κεφάλαια των τραπεζών είναι επαρκή.

3^{ος} πυλώνας : Πειθαρχία της αγοράς.

Καθιέρωση δημοσίευσης από τις τράπεζες αναλυτικών ποιοτικών και ποσοτικών στοιχείων για τους κινδύνους, το κεφάλαιο και τη διαχείριση των κινδύνων τους.

Η εφαρμογή της νέας Συμφωνίας της Βασιλείας αναμένεται να προκαλέσει αύξηση των εποπτικών κεφαλαίων με αποτέλεσμα την αύξηση του λειτουργικού κόστους των τραπεζών, το οποίο θεωρείται μάλλον βέβαιο ότι θα μετακυληθεί στους δανειολήπτες μέσω υψηλότερων επιτοκίων.

Στελέχη του τραπεζικού κλάδου επισημαίνουν ότι καμία άλλη ρυθμιστική παρέμβαση δεν είχε στο παρελθόν τόσο μεγάλες επιπτώσεις στην άσκηση εποπτείας, αλλά και στις εργασίες των τραπεζών, όσο η νέα νομοθεσία που ισχύσει με την εφαρμογή των κανόνων της Βασιλείας II.

Παράλληλα η υιοθέτηση της νέας οδηγίας στην Ελλάδα θα επιφέρει ριζικές αλλαγές και στις τραπεζικές χορηγήσεις κι αυτό γιατί οι τράπεζες στην προσπάθεια τους να επιτύχουν το ιδανικό μίγμα μεγιστοποίησης παραγωγής χορηγήσεων και ελαχιστοποίησης εποπτικών κεφαλαίων, θα μπορούν να αρνούνται τη χορήγηση δανείων σε όσες επιχειρήσεις κρίνεται ότι δεν παρέχουν τα απαραίτητα και αξιόπιστα προς αξιολόγηση τους οικονομικά στοιχεία.

Τα νέα κριτήρια αξιολόγησης χρηματοδότησης των επιχειρήσεων από τις τράπεζες μετά τη εφαρμογή της νέας κοινοτικής οδηγίας περιγράφονται αναλυτικότερα παρακάτω.

4.6 ΝΕΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II

Νέα και εννιαία κριτήρια θα επιβληθούν στις διαδικασίες εγκρίσεων για χορηγήσεις δανείων σε όλες ανεξαιρέτα τις επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2007 που θα τεθεί σε ισχύ η συμφωνία της Βασιλείας II.

Τα κύρια σημεία των αλλαγών είναι:

- ∅ Θεσπίζονται ενιαίοι κανόνες πιστοληπτικής αξιολόγησης των επιχειρήσεων. Η κεφαλαιακή επάρκεια, η φερεγγυότητα, η χρηματοοικονομική διάρθρωση κ.λ.π. θα έχουν διάφορους συντελεστές οι οποίοι αθροιζόμενοι θα αποκαλύπτουν το βαθμό φερεγγυότητας κάθε επιχείρησης και τη δυνατότητα κάλυψης των τυχόν δανειακών υποχρεώσεων που θα αναλάβει.
- ∅ Οι επιχειρήσεις κατηγοριοποιούνται με βάση την οικονομική τους επιφάνεια. Οι απαιτήσεις για κεφαλαιακή επάρκεια είναι τόσο μεγαλύτερες, όσο μεγαλύτερη είναι η οικονομική επιφάνεια των προς δανειοδότηση επιχειρήσεων.
- ∅ Ειδικά για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που αποτελούν την πλειοψηφία των ελληνικών επιχειρήσεων, προβλέπονται μικρότερες απαιτήσεις σε ότι αφορά

την κεφαλαιακή τους επάρκεια εφόσον ο συνολικός τους δανεισμός δεν ξεπερνά το 1 εκατ. Ευρώ.

- Ø Η μέτρηση των κινδύνων στους οποίους εκτίθεται η καθεμιά προς δανειοδότηση επιχείρηση, θα αποτελεί τη βάση για την τιμολόγηση των δανείων.
- Ø Οι εμπράγματα ασφάλειες που παρέχουν οι επιχειρήσεις θα σταθμίζονται και θα λαμβάνονται υπόψη σε σύγκριση και με άλλους κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένες οι επιχειρήσεις. Σε καμιά περίπτωση τα ακίνητα δεν θα αποτελούν από μόνα τους παράγοντες εκταμίευσης.
- Ø Αυστηρότερες θα είναι πλέον οι διαδικασίες για εγκρίσεις χορηγήσεων δανείων που προορίζονται για υλοποίηση επενδύσεων και οι οποίες από τη φύση τους θα έχουν αυξημένο κίνδυνο αποπληρωμής των εγκεκριμένων δανείων.

Σημαντικό στοιχείο της αλλαγής που θα επέλθει στις σχέσεις τραπεζών και δανειοδοτούμενων επιχειρήσεων, είναι ότι θα μειωθεί αισθητά το ιδιαίτερο βάρος που καταλαμβάνουν τα στοιχεία των ισολογισμών και των αποτελεσμάτων χρήσης στην εκτίμηση των μελλοντικών οικονομικών αποτελεσμάτων και των κινδύνων που θα εκτεθούν οι δανειοδοτούμενες επιχειρήσεις.

Με δεδομένο ότι μεταβάλλονται αρκετά συχνά οι οικονομικές συνθήκες και η κατάσταση των αγορών, είναι επόμενο οι τράπεζες να αναλαμβάνουν

περισσότερους μελλοντικούς κινδύνους για τους οποίους θα πρέπει να γίνονται εκτιμήσεις όσον αφορά στις διαχρονικές μεταβολές τους.

Ένα επίσης σημαντικό στοιχείο αλλαγής μεταξύ των τραπεζών και των δανειοδοτούμενων επιχειρήσεων, είναι ότι οι κτιριακές εγκαταστάσεις, τα οικόπεδα, η αξία των μηχανημάτων της επιχείρησης θα λαμβάνονται λιγότερο υπόψη κατά τη διαδικασία έγκρισης της αίτησης της για δανειοδότηση. Οι τράπεζες θα δίνουν λιγότερο σημασία στις εμπράγματα εξασφαλίσεις οι οποίες είναι δύσκολο να ρευστοποιηθούν σε χαλεπούς καιρούς. Επιχειρήσεις που έχουν εύκολα ρευστοποιήσιμες αξίες θα τυγχάνουν πιο θετικής αντιμετώπισης και θα εξασφαλίζουν καλύτερη τιμολόγηση.

1. Στεριώτης Κίμωνας, «Από Ψιλό Κόσκινο Όλα τα Δάνεια σε Επιχειρήσεις και Ιδιώτες», Κέρδος, 26 Οκτωβρίου 2005, σελ. 22
2. Έκθεση Διοικητή Τράπεζας Ελλάδος, Εκδόσεις Τράπεζα της Ελλάδος, Αθήνα 2006, σελ. 420
3. Έκθεση Διοικητή Τράπεζας Ελλάδος, ό.π, σελ. 423

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

5.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα εργασία έγινε μια προσπάθεια παρουσίασης των κυριότερων ειδών επιχειρηματικών τραπεζικών χρηματοδοτήσεων, με αναφορά στα χαρακτηριστικά, στις εξασφαλίσεις και τις συμβάσεις τους.

Ο έντονος ανταγωνισμός που επικρατεί τα τελευταία χρόνια στον τραπεζικό κλάδο, έχει οδηγήσει το τραπεζικό marketing των πιστωτικών ιδρυμάτων σε συνεχή δημιουργία εξειδικευμένων προϊόντων για τη χρηματοδότηση επιχειρήσεων, είτε ανάλογα με τον κλάδο δραστηριοποίησης τους, είτε ανάλογα με τις ανάγκες της αιτούμενης προς δανειοδότηση επιχείρησης.

Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικά νέα δάνεια που έχουν εμφανιστεί στην αγορά τα τελευταία χρόνια όπως: δάνεια προς αυτοκινητιστές, δάνεια για φαρμακοποιούς, δάνεια για αγορά άδειας και αυτοκινήτου ταξί, δάνεια μέχρι ενός ορισμένου ύψους που εκταμιεύονται σε 48 ώρες κ.λ.π.

Στην ουσία πρόκειται για απλές παραλλαγές των βασικών μορφών χρηματοδοτήσεων, οι οποίες είναι αποτέλεσμα του υψηλού ανταγωνισμού

κυρίως μεταξύ των ιδιωτικών τραπεζών και της προσπάθειας τους για διαφοροποίηση. Έντονο σημάδι του ανταγωνισμού είναι και η διαμόρφωση των επιτοκίων των δανείων στα ίδια επίπεδα από όλες τις τράπεζες αναιξερétως, ανάλογα με τη μορφή του δανείου.

Ένα άλλο συμπέρασμα που βγαίνει από τη παρούσα μελέτη είναι ότι οι συμβάσεις των χορηγήσεων όλων των τραπεζικών ιδρυμάτων έχουν πολλά κοινά στοιχεία μεταξύ τους.

Κοινό χαρακτηριστικό των τραπεζικών δανειακών συμβάσεων είναι ότι καταρτίζονται είτε βάσει προσυntagμένων εντύπων είτε με προδιατυπωμένους γενικούς όρους συναλλαγών με σκοπό την απλοποίηση και τη βέλτιστη εξυπηρέτησή τους. Στις τραπεζικές δανειακές συμβάσεις η τράπεζα διατυπώνει τους όρους, τους οποίους ο δανειολήπτης απλώς αποδέχεται ή όχι.

Ένα τελευταίο συμπέρασμα που βγαίνει από την παρούσα μελέτη είναι ότι η νέα Κοινοτική Τραπεζική Νομοθεσία αλλάζει πλήρως τα δεδομένα δανειοδότησης των επιχειρήσεων, γεγονός το οποίο πρέπει να γίνει άμεσα αντιληπτό από τις διοικήσεις των δεύτερων.

Κάθε επιχείρηση εξασφαλίζει όρους αποπληρωμής δανείων με βάση την πιστοληπτική αξιολόγησή της, με αποτέλεσμα να ευνοούνται οι επιχειρήσεις οι οποίες εκθέτουν σε μικρότερο πιστωτικό κίνδυνο τις δανείστριες τράπεζες.

Συνεπώς θεωρείται πλέον αναγκαίο για τις ελληνικές επιχειρήσεις η απόκτηση μηχανισμών πρόβλεψης και διαχείρισης πιστωτικών κινδύνων, ώστε μακροπρόθεσμα να εξασφαλίζουν χρηματοδοτικές εισροές από τις τράπεζες με τους καλύτερους για αυτές όρους.

5.2 ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

Στη συγκεκριμένη εργασία ασχοληθήκαμε αποκλειστικά με τα είδη των τραπεζικών χρηματοδοτήσεων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην Ελλάδα. Υπάρχουν όμως πολλά είδη χρηματοδοτήσεων ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε επιχείρησης και τα οποία μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο για περαιτέρω έρευνα.

Συγκεκριμένα:

Χρηματοδότηση μεγάλων επιχειρήσεων. Αποτελεί ξεχωριστό κομμάτι των τραπεζικών χρηματοδοτήσεων (corporate banking). Οι διαδικασίες χρηματοδότησης είναι πολύ πιο αυστηρές λόγω των μεγάλων οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων, ενώ κάθε αναλυτής (account officer) ασχολείται με συγκεκριμένο κλάδο της αγοράς, με αποτέλεσμα να διαθέτει μεγάλη εμπειρία και εξειδίκευση.

Χρηματοδότηση μέσω έκδοσης ομολογιακού δανείου. Τα ομολογιακά δάνεια είναι μακροπρόθεσμα δάνεια μεγάλου ύψους, όπου το κεφάλαιο αναλαμβάνεται από πολλούς δανειστές. Η απαίτηση των δανειστών κατά του δανειζόμενου για

την επιστροφή του κεφαλαίου και την καταβολή των τόκων ενσωματώνεται στους τίτλους του δανείου που ονομάζονται ομολογίες.

Εκδίδονται συνήθως από μεσαίες και μεγάλο μεγέθους εταιρείες οι οποίες επιθυμούν να χρηματοδοτήσουν τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις τους και τον εξοπλισμό τους. Η σύμβαση του δανείου είναι νομικό έγγραφο και περιλαμβάνει περιοριστικούς όρους για τη μη μεταβολή της χρηματοοικονομικής πολιτικής της επιχείρησης με σκοπό τη διασφάλιση των επενδυτών.

Στην Ελλάδα τα ομολογιακά δάνεια εκδίδονται από το Δημόσιο, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τις κρατικές επιχειρήσεις, τις τράπεζες και τις ανώνυμες εταιρείες.

Τα τελευταία χρόνια ξεκίνησε μια προσπάθεια ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού της ελληνικής αγοράς ομολόγων, με σκοπό την εναρμόνισή της με τις λοιπές ευρωπαϊκές αγορές ομολόγων, μέχρι σήμερα όμως η ανάπτυξη του θεσμού δεν θεωρείται ικανοποιητική.

Χρηματοδότηση μέσω καινοτομικού ή επιχειρηματικού κεφαλαίου (venture capital). Πρόκειται για μακροπρόθεσμα κεφάλαια τα οποία επενδύονται σε καινούργιες ή νέες εταιρείες από ειδικές επενδυτικές εταιρείες. Η επενδυτική εταιρεία συμμετέχει στο μετοχικό κεφάλαιο της επιχείρησης, συγχρόνως όμως η

εταιρεία καινοτομικού κεφαλαίου αναλαμβάνει την υποχρέωση να παράσχει συμβουλές στην επιχείρησι σε θέματα τεχνικά, οργανωτικά και χρηματοδοτικά.

Το επιχειρηματικό κεφάλαιο μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε επιχειρήσεις από το αρχικό στάδιο δημιουργίας (seed capital) μέχρι την πλήρη ανάπτυξη (growth stage) των επιχειρήσεων. Λειτουργούσες επιχειρήσεις, που πραγματοποιούν σε μεταγενέστερο στάδιο επέκταση ή εκσυγχρονισμό μπορούν να κάνουν χρήση του επιχειρηματικού κεφαλαίου το οποίο ονομάζεται αναπτυξιακό κεφάλαιο (development capital). Η διαφορά του επιχειρηματικού κεφαλαίου με την τραπεζική δανειακή χρηματοδότηση είναι ότι η επενδυτική εταιρεία συμμετέχει στον επιχειρηματικό κίνδυνο όπως και η επιχείρηση.

Τέλος ένα θέμα χρηματοδότησης το οποίο θα μπορούσε αποτελέσει αντικείμενο για περαιτέρω έρευνα είναι η χρηματοδότηση επιχειρήσεων με βάση τον ισχύοντα αναπτυξιακό νόμο. Αφορά κυρίως μεταποιητικές, τουριστικές και επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών, με σκοπό τη δημιουργία επενδύσεων με παροχή κινήτρων όπως επιδότηση του επιτοκίου δανεισμού, επιχορήγηση επενδύσεων κ.λ.π. Τα κίνητρα διαφέρουν ανάλογα με τον κλάδο δραστηριοποίησης και την περιοχή εγκατάστασης της επένδυσης.

1. Αρτίκης Γεώργιος, Χρηματοοικονομική Διοίκηση – Αποφάσεις Χρηματοδότησεων, Εκδόσεις INTERBOOKS, Αθήνα 2002, σελ.232
2. Αρτίκης Γεώργιος, ό.π, σελ. 270
3. Κέρδος, «Σημαντικές οι Προοπτικές της Τραπεζικής Χρηματοδότησης στους Μικρομεσαίους», 5 Νοεμβρίου 2005.
4. Αποστολόπουλος Ιωάννης, Ειδικά Θέματα Χρηματοδοτικής Διοικήσεως, Εκδόσεις Α. Σταμούλης, Αθήνα – Πειραιά 1994, σελ. 275

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

1. Αγγελάκης Μιχάλης, Νομικές Εφαρμογές στην Τραπεζική Πρακτική, Εκδόσεις Τράπεζα Πειραιώς, Αθήνα 2004
2. Αγγελίδου Έλσα, Γενικά Περί Αξιών προς Είσπραξη και Ε/Π, Τομέας Επιχειρηματικής Ανάλυσης, Αθήνα 2005
3. Αποστολόπουλος Ιωάννης, Ειδικά Θέματα Χρηματοδοτικής Διοικήσεως, Εκδόσεις Α. Σταμούλης, Αθήνα – Πειραιά 1994
4. Αρτίκης Γεώργιος, Χρηματοοικονομική Διοίκηση – Αποφάσεις Χρηματοδοτήσεων, Εκδόσεις INTERBOOKS, Αθήνα 2002
5. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, Διεύθυνση Εκπαίδευσης Ανθρώπινου Δυναμικού, Αθήνα 2005
6. Εκδόσεις Τράπεζας Πειραιώς, Σύγχρονοι Τρόποι Κάλυψης των Χρηματοδοτικών Αναγκών των Επιχειρήσεων, Αθήνα 2005
7. Έκθεση Διοικητή Τράπεζας Ελλάδος
8. Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, «Τα Επιτόκια στην Ελλάδα και την Ευρωζώνη», Εκδόσεις Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, Αθήνα 2005.
9. Κέρδος, Στεριώτης Κίμωνας, «Από Ψιλό Κόσκινο Όλα τα Δάνεια σε Επιχειρήσεις και Ιδιώτες», 26 Οκτωβρίου 2005
10. Κέρδος, «Σημαντικές οι Προοπτικές της Τραπεζικής Χρηματοδότησης στους Μικρομεσαίους»

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ